

ARGIA

XXI. MENDERAKO, TREN AZKARRAK

HEGO EUSKAL HERRIAN ZE HAR

**Ladis
Galartza:**
"Orain arte
demostratu dut
nere balioa".

**Inazio Etxeberria,
parlamentari jeltkidea
Madrildik bueltan.**

EKO

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO ASTEASU

Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

Vivodist

DISEINU BAT

IRIZARREN DRAGOI modeloa

GOI MAILAKO

Capazitatea,
konforta eta diseinua,
IRIZAR
kalitatearen zigilurekin.

IRIZAR

Barrio San Andrés, s/n. ORMAIZTEGI Gipuzkoa Tel. (943) 881900 - Telex 36670 IRKA E

1.195. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

- 13.— Inazio Etxeberria: «1992an markoa aldatuko da: irtenbide batera behartzen gaitu». **I. Zubiondo.**
17.— Politika fiskala eta inflazioa. **J. Tobar-Arbulu.**

NAZIOARTEKOA

- 19.— Herriak ez du obeditzen halere. **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

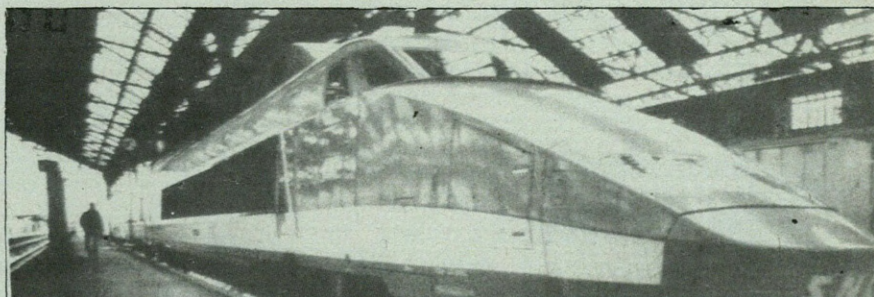
- 20.— Ur pikotxak: kabalak Ezpeizen. **Manexak.**
22.— «Círculo de oro» delakoa aberasteko azken kimera. **A. Larrinaga.**
24.— XXI. menderako, tren azkarrak Hego Euskal Herrian. **N. Arrastoa.**
36.— Nafarroako telebista arma politikoa bilakatu. **M. Diez.**
38.— Ladis Galarza: «Orain arte demonstratu dut nere balioa». **A. Pelaio eta L. Aristi.**

KULTURA

- 43.— Kultur ataria.
44.— «Bateginik»: 600.000 sinaduraz lagundu beharreko agiria. **P. Unzueta.**
46.— Sei udaberritan 15 ale heldu kaleratu ditu «Maiatz»ek. **M. Aramendi.**
48.— J.J. Aizpurua, Zumaiako bertsolari txapeldun berria. **Zaldu-bi.**
49.— Serrano Izko: «Antiheroa baliatu behar izan dut ipuinotan». **I. Camino.**
50.— Xabier Aranburu: «Dantzaren elementu asko hemendik jasotako dira». **J. Arano.**
52.— «Poluzione, pullozione» antzerki lan berria «Hiruak Bat»en eskutik. **D.Z.**

ETA BESTE

- 58.— Azkena: **Koldo Izagirre.**

GALARTZA pilotari baraibartarrak aspalditik galdua zuen auke-
ra eskuratu du berriki: banakako eskuzko pilotako finala jokatu
ahal izatea. Aurreko urteotan Joxean Tolosaren aukera horixe
galdu ondoren, Ladisek berriz ere txapeldun diskutiezina den Julian
Retegiren kontra neurtu ahal izango ditu bere indarrak. Une egokia ge-
nuen berarekin elkar hizketa izateko (**38. orrialdea**). Bestetik, XXI.
menderako Euskal Herrian TREN AZKARRAK ERABILI AHAL IZANGO
DIRELA iragartzen iadanik arlo horretako eboluzioan espezialista dire-
nek, eta guk baieztapen horren oihartzuna jaso nahi izan dugu **24.**
orrialdean. Gutxi izango dira, bestalde, «**URREZKO ZIRKULUA**» dela-
ko asmakizunaren berririk ez dutenak. Dirua erraz irabazteko asmoz
jende mordoa badabil honez gero metodo horri ekinez, eta geuk ere
ekin egin diogu baina erreportaia baten bidez (**22. orrialdea**).

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostia: Mikel Antza, Jon Mikel Arano, Gorka Arrese, Jon Barandiaran, Txumai Iturria, Josu Landa, Xabier Lekuona, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Iñaki Uri, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzelai, Luis Fernandez, Ermiñe Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Iñaki Uriarte, Pello Urzelai.

Gasteizen: Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Jon Alonso, Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Iñaki Mendibe.

Kolaboratzaileak: Gemma Agesta, Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonariz, Mikel Arrieta, Ladix Arrosagarai, Antton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Elsegui, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Mielan-jel Harana, Mikel Hernandez, Ostaiska Irastorta, Iñaki Irazabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Asun Larrañaga, Lurdes Larrañaga, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, Xabier Mendiguren, Mikel Mendizabal, Bego Montorio, Morau eta Txeroki, Josean Oiz, Eneko Olasagasti, Koldo San Julian, Andoni Sariegi 'Murumendi', Joseba Sarriñana, Allande Sokarros, J.L. Alvarez 'Txillardegui', Urederra, Aitor Zabalgo-beaskoa.

Diseinu eta montajea: Jon Barandiaran, Eneko Abrego.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Joxemi Zumalabe.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura tekniko: Simeon Barroso, J.Jose De Marcos.

D.L.: 80—1963.

Helbideak: ARGIA, Ametzagafia 19 Behea. 20012 Donostia / Diputazio kalea, 3, 1-ekz. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248012.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

1988. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	6.000 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	400 libera.
Estatu Espainola.....	6.000 pezeta.
Beste atzerriak.....	8.000 pezeta.
Airez.....	12.000 pezeta.

APIRILA
24
APIRILA
30

maiatzaren leian ilbete

eguzkia: (apirilaren 24an)
irten: 07.24
sartu: 21.03

mareak: (apirilaren 24an)
gora: 12.00 eta 00.22
behera: 05.22 eta 17.44

LIBURUAK

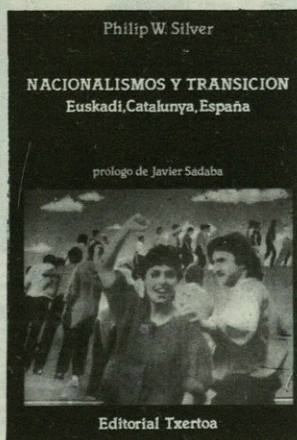
DABID ZUAZALDE

Egilea: Philip W. Silver
Izenburua: Nacionalismos y Transición, Euskadi, Catalunya, España

Itzultzaileak: Fabián Chueca, Berna Wang

Argitaratzailea: Txertoa
P.W. Silver New Yorkeko Columbia Unibertsitatean diharduen hispanista bat da; Espainiako zenbait idazleri buruzko liburuak idatzi izan ditu, Ortegaren azterketak batipat, eta oraingoan askoz ere gai labankorrango batez plazaratu da, politika eta historiaren eremuak hartzen dituela.

Dena den, aski bitxia da liburua: Ortega y Gasseten zenbait ideiatan oinarriturik horien garapena edo egiten du. Ortegak nolabait ikusi omen zuen Espainian halako dinamika eta tentsio bat erazten zela "zentro" eta "periferiaren" artean; horrek galarazten zuen Espainiaren artikulazioa eta "invertebrada" bihurtzen. Hori litzateke Silverrek egindako Ortegaren interpretazioa —hau zentralista izan bait zen beti— eta gutxi gora behera hori da bere ideia.

II. Errepublikak garaitik orainsu arteko tartea azterzen du. Errepublikan katalanak izan ziren sesio eta tentsio sortzaile eta Franco ondorenean batipat euskaldunak. Egilearen ustez, Estatuaren ordenu juridiko berriarekin —Konstituzio eta Estatuarekin— konpondutzat eman liteke 200 urteko arazoa, Euskadi eta Catalunya-ren izatea onartu egiten baita, non eta gertatzen ari den bezala Madrilak gobernua ez diren umezoro autonomia horiek zapuzten saiatzen.

Hori litzateke, gutti goiti beheiti, liburuaren mamia. Dokumentatzeko, zortzi hila-betez bizi izan zen egilea Espainian eta Euskadira sarri bidaiatu. Dena den, batzuetan nabari zaio ez dela gehiegi enteratu: adibidez, lehen orrian esaten digu Diego Prado poli-milieki bahu zutela. Hala eta guztiz, hemengo saltsa guzti hauek kanpotik nola ikusten diren jakiteko estimagarri gerta daiteke.

Javier Sádabak hitzaurrea egin dio.

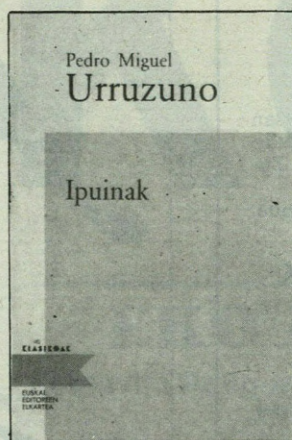
Izenburua: Ipuinak

Egilea: Pedro Miguel Urruzuno

Prestatzailea: Luis Maria Larrrangan

Argitaratzailea: Euskal Editoren Elkarte

Aspaldi hasi ginen bilduma honetako liburuak aurkezten baina aste batzuek geldirik eduki dugu errota. Ea berriz ere jiratzan hasi eta falta zaizkigunak helarazten dizkizuegun.

Pedro Miguel Urruzunok den baino ezagunago behar luke. Garai batean behintzat gaur baino askoz ezagunago izandu zen. 1880ko hamakadan hasi eta ia astero astero atera zituen bere ipuinak garaiko euskal aldizkari gehientsuenetan («Euskal-Erria», «Euskalzale», «Ibaizabal», «Euskal-Esnalea», «Baserritarra», «Jesusen Biotzaren Deya», «Zeruko Argia», «Argia»...) bere bizi osoan. Hil ostean hasi ziren bere idatziak liburuetan bildurik argitaratzen: 1930ean lehena, eta Auspoa liburutegian beste lau.

Ipuin diogunean argitu behar dugu hauek ez dutela gaur egun izen horrekin ezagutzen ditugun istorioen antzik. Urruzunorenak ateraldiak eta xelebrekeriak izaten dira. Ia ia beti elkarrizketa hutsez emanak, bi lagun arteko solas barregarriak.

Ipuin hauek helburu bikotza zuten, jendea barre eragiteaz gainera: bata, agerikoena, euskaltzetasuna zuzpertzera, erdalzaleen kontra eta euskaraz dihardutenen alde ari dela; biga, irakasten moralak ematea, apaiza zen aldetik nahiko integrista eta tradizionalistak.

Bestalde, Urruzunok ez zuen jende jantziarentzat idazten, ez haientzat soilik behintzat. Bere publikoa, euskaraz hitz egiten duen herri xehea du; hemengo pasadizoek ez dute inolako kultur maila jasorik eta hizkuntza berriz erraz eta xamurra.

Egungo irakurlearentzat, liburuaren bi balio azpima-

rratuko genituzke: bat, umorea, tregorarik gabekoa eta euskal sen sakonaren jabea; bi, elkar hizketa bizi-bizi eta piperrez beteak. Guk gonbidapena egin dizuegu. Ziur ez zaizuela damutuko.

Egilea: Manex Pagola

Izenburua: Biziaren altzotik... 80 kantuen bilduma

Argitaratzailea: Baionako Euskal Erakustokiaren Adiskideak

Ezaugarriak: 158 orri, 800 pzt

Azken aldian ez zaigu plazara maizegi agertu, baina Manex Pagola hainbat eta hainbat kantatu izan ditugun eta oraindik ere kantatzen ditugun hamaika abestiren egile dugu. Ezagunak asko Hegoaldean eta askoz gehiago Iparraldean.

Liburu honetan 80 kanturen hitzak bildu dira; eta ba omen ditu gehiago ere. Kantuak sailka bildu ditu: abertzaleak, amodiozkoak, haur kantuak, herri artekoak, umorezkoak, oroitzapenezkoak, sozialak eta zirikariak. Denetarik bada beraz, eta baikoitzaren sortzeaz hitz baztuko.

Kantuez gain, bada Manexen biografia laburra, eskeintza luzea, aintzin solasa eta liburu hondarrean Xipri Arbelbiderekin egin solas luzea, non kantugintzaz mintzatzen den gehienbat, bai eta politikaz ere zertxobait.

Liburu honi dokumentu balio handia eransten dio argazki multzo handi batekin agertzeak. Hutsune bakar bat

kausitu dugu guk: noizko hitzekin batera, kantu bakoi-tzaren doinua?

Izenburua: Jansemismoa Euskal Herrian

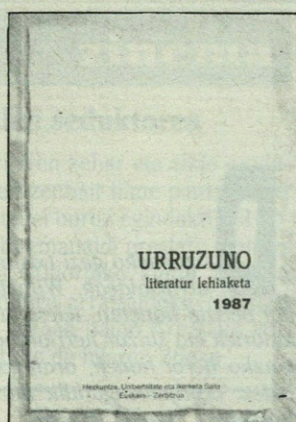
Egilea: Luis Azpiazu Larrañaga.

Argitaratzailea: Kriselu

Euskal Herrian garai istultsu eta gatazkatsurik izan bada, XVII. eta XVIII. mendeetako da bat. Iparraldean batez ere: aldaketa politiko garrantzitsuak, ekonomikoak ez txikiagoak, eta erlijio kontuetan zer esanik ez: kalbinistak, kontrarreforma, Lancie inksidorearen txikizioak, eta hortxe tartean jansenismoa. Lastima Axular eta haiekin batean nobelistarik sortu ez izana!

Azpiazu azkoitiarrak jansenismoa hartu du ikergai liburu labur baina interesgarri honetan. Jansenisten artean euskaldunak aski nabarmen izan ziren, eta horren aditza aspaldidanik badugu ere argi dago ez dugula geure historia behar bezala ezagutzen: adibidez, hementxe jakin Saint Cyran bat ez ezik, bi ere izan zirela Euskal Herrian mugimendua horretan.

Ikerketaren beste alderdi bat, zehazten zaila baina txit jakingarria, honakoa genuke, hots: ea jansenismoaren eraginez, eta horren kontra burukatu zutenen «kutsadura» bidez, mugimendu horretatik kanpo ere, katolikotasunean alegia, Euskal Herrian finkatu den erlijioak eta morala «jansenistak» ote diren.

Piarres Charritton irakasleak egin du liburuaren aintzin-solasa, eta hortik aurrerakoa Azpiazuaren lana da. Baina oraindik ere zer jakin eta zer ikusia franko gertatu zaigu gai honetan.

Egilea: Zenbaiten artean

Izenburua: Urruzuno literatura lehiaketa

Argitaratzailea: Eusko Jaurlaritzak.

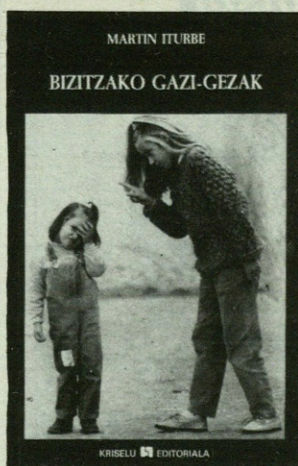
Ezaugarriak: 142 orri, 315 pzt.

Euskara Zerbitzuak bigarrenengo eratu zuen iaz Urruzuno Lehiaketa hau. Bertan irakaskuntza ertainetako gazteek har dezakete parte, beti ere tamalez, Autonomi Elkartekoei, dirudienek. 1987an saritutako lanak bildu dira liburu honetara: 17 aurkeztutako 300etarik.

Prosazko eta poesiazko lanak daude bertan eta genero horietako bakoitzean adinaren arabera maila-banaketa egin dute: batean zaharregioak, bestean umexegoak.

Guk ez dakigu hauek izango ote diren biharko liburu idazleak. Bat edo beste bai, agian. Dena dela, oso interesgarria iruditzen zaigu liburuak. Batetik idazle hasi berri hauei ematen dien poxagatik, eta bestetik literaturaren martxa segitzea gustatzen zaigunoi aztarna batzuk ematen dizkigulako.

Adibidez, poesian askoz lan gutxiago aurkeztu da prosan baino. Zer dela eta? Pasatu ote da edade hau olerkietarako egokiena zen sasoiak? Auskalo. Gipuzkoako idaz-

leek segitzen dute gailen, eta badirudi datozen urteetan ere joera hori ez dela aldatuko. Adierazgarria den datu bat: neskak dira nagusi, erabat gainera. Utziko ote dio behingoz euskal literaturak gizaseme bizardunen paradisu izateari? Oxala! Denon mesederako litzateke.

Horrez gainera, gaietan eta nondik nora jotzen duten azpimarratzekoa litzateke: egunerokotasunetik abiatuta batzuk, exotismotik beste-tzuk... argumentuekiko gustoa, idazteari berari buruzko gogoetak. Baina honetarako liburuak irakurtzea onena.

Azkenik, beren izena paperetan ikustea pozgarri ez ezik ondo merezia dutela koan, saritu hauen izen-deiturak emango ditugu: Nuria Altuna, Iñigo Aranburu, Ana Isabel Bastida, Miren García de Cortazar, Iñaki Leturia, Idoia Llona, Amaia Ormaetxea, Itziar Ríos, Nagore Urbizu, Nerea Zuloaga, Nekane Altuna, Iñaki Aurrekoetxea, Xabier Azkue, Ane Loidi, J. Luis Padron eta Eriz Zumarraga. Ordenak ez du lehen-tasunarekiko zerikusirik eta zorianak denoi.

Izenburua: Bizitzako gazi-gezak.

Egilea: Martin Iturbe

Argitaratzailea: Kriselu.

Aurreko batean, Martin Iturberen azken olerki lanak aipatu genituen, eta gaurkoan beste hau dakargu, hitz lauezkia. Zazpi ipuin dira

guztira liburuak osatzen dutenak.

Zazpiak ere kutsu moral nabarmenez idatziak, irakaspen bat dutela helburu. Joera hori ez dago modan, jakina, baina guk ez dugu zertan modaren morroi izan eta alde horretatik ez dugu zer arbuaturik. Nor bere bidea hautatzeko libre bait da. Edo hala beharko luke. Ondo baino hobeto biziko delakoan etxetik aldegitzen duen eta gero penetan itzultzen den mutilarena eta halakoak dira argumentuak. Familia kontuak, munduaren ikuspegi kristaua...

Hizkuntza azpimarratu nahi genuke guk. Hizkera indartsu eta malgua darabil Iturbek. Esaldi bakoitza boro-bil tajutu eta behar den lekuan ebakia. Estilo hau ez da noski Martinek asmatua, baina sarritan eskertu egiten duzu halako euskara gozo, txukun eta adierazgarria dastatu ahal izana. Bestalde, euskarganako amodioa txertatu zioten gurasoei eskaintzen dielako edo, gipuzkeraz egin nahi izan du. Dena den, h-ak eta beste bitxikeriaren bat kenduta batua balitz bezala (bidebatez: ez dakit ohartu zaretan baina ohartu gabeko kutsaduraz nonbait, h-rik gabe eta idazten dutenen idazkera gero eta batuaren antz handiagokoa da).

Liburuak laburtuz eta aipatu ditugun bi alderdiak, azal-mamiak, esaldi bakar batera bilduz, hauxe esango genuke: gure sermoilari onen tradizioaren seme.

**Iñigo
Zubizarretak,
jarraipenezko
saioetan aritzeaz
gain, izugarri
ikasi omen du
ETBn.**

Iñigo Zubizarreta: «Nik saio bereziren bat egingo nuke»

Iñigo Zubizarretá jarraipenezko saioetako aurkezle gisa ari da ETBn, lehen euskarazko klaseak eman eta gero bikoizte lanetan aritu ostean hasi zelarik guzti honetan, duela urte t'erdi jada. Adierazi digunez, berak egiten duen lanak prestaturiko gidoi bat letzera murrizten bada ere, beti ere saiatzen omen da saiotxo atsegina egiten. Pantaila aurrean aurpegia emateari buruz berri, ondo dagoela deritzo. Gustoko duela alegia.

Denbora honetan tablak hartzen aritu dela dio beste batean, eta bidenabar dene-

tarako prestatzen. «Gure kasuan, aurkezte lana gure lanaren parte txiki bat duk, horrezaz gain lan asko zegok...». Taldean egiten dutela lan dio, «eta hori nahiko garrantzitsua duk, eta honetan uste diat ikaragarri ikasi dugula, bai». Eta ikasi zertarako? «nik lan honekin aurtan bukatzea pentsatzen diat, eta gero etzekiat... ze beste zer baitetan segitzea nahi nuke». Programa bat egitea da bere asmoa, beste askorena bezelatsu. «Nik saio bereziren bat egingo nuke». Denborak esango du.

**Asteazkenez
«Lauaxeta»
filmarekin
Estepan
Urkiagaren
pasarteak ikusteko
parada.**

Gezi gazien justizia

Dagoeneko gezi txistuen laguntzaz igaro ditzakegu arratsaldeak. Wilhelm Tell edota Gillen Tell euskal bertsio honetan, telesaila dugu errudun. Poetek, musikariek eta suizar herriak hainbestetan goraiaturiko alegiazko heroi honek, oraingoan, frantziar ekoizpen baten bidez, 'txorijaleengandik' mirespen eta aldeko ohiuak jasoko ditu.

Begibistan dugun telesail honetan, Tellen alderdi askatzaile edota herri matxinatuaren buruzagi papera alde batera utziz, bidegabekeri pertsonal baten paratzaile bat aurkezten zaigu. Istorioren mamiari horrek ematen dio bizitasuna. Alegia, bere egoerari konponbide bat eman nahiean (semea eta emaztea Gesslerren hatzapparretatik atera) bi-deetan zehar erromes eta bilaka doa, baina bitartean (Kun-fu kaskagorri baten antzera) suertatzen zaizkion abenturak gainditu beharko ditu, ekintza eta akziozko pasarteak barra barra sortuz.

Protagonista, Gilen bera aparte, balezta dugu (eta beharrezkoak diren geziak, jakina). Westernetako 45ko kolta bezala bera da arrazoiak ematen duena, eta horixe da Tellen indarra eta ahalmenaren sorburu. Gessler gaizto amorratuaren azpijoko eta plana guztiak, tramankulu honen bitartez, hutsean geratuz, halere eta ohi denez bere mende-kuaeren garaia datorren kapituluaren helduko dela zin egingo du. Baina lasai gezi eta gaizto gehiago ikusi nahi badi-tuzu ostiralean "Gezi beltza" telesaila ikusgai.

Azkenik «Lauaxeta» gure artean

Bertako olerkari genuen Lauaxetaren filma pantailaratu-ko digu txoritxoak oraingoan eta bariatatearekin jarraituz, belaunaldi zaharren eta berrien gustoko izan ohi den Tarzan dugu gure artean.

Igandez «Tarzan-en lhesa». Eric eta Rita Parker-ek oiha-nera egingo dute bidaia, osaba-izeben ondasun erdiaren oinordekoa dela jakin erazteko Jane-ri. Baina behin gabo-nitarren lur eremuetan sartzerakoan arrisku larrietan suertatuko dira, Tarzanek salbatu beharko dituelarik. Zuzendaria: Cedric Gibbons. Antzesleak: Maureen O'Sullivan eta Johnnny Weissmuller.

Asteazkenez «Lauaxeta». Filma honen mamia historia-ren ardatz moduan erabiltzen den pertsonaiaren inguruan kausitu behar da: Estepan Urkiaga Lauaxeta. Olerkari eta gerran komandante honen bizitzarekiko ikuspegia eta bizitza kondatuko da. Zuzendaria: Jose A. Zorrilla. Antzesleak: X. Elorriaga, A. Lambert eta J.C. Bouilland.

Larunbatez «Burdinezko moztarodun gizona». Luis XIV.aren garaiko tira-biren istorioa izango da, non ezkon-tzen politikak makina traizio eta gorroto sortuko dituen. Zuzendaria: James Whales. Antzesleak: L. Hayward, J. Bennett eta W. William.

zinema

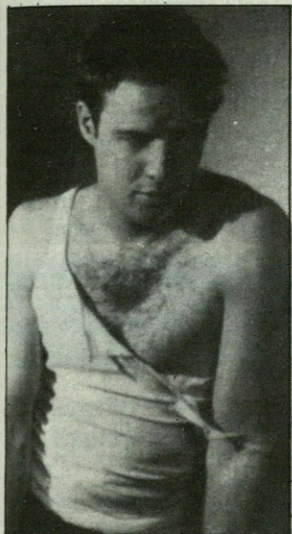
Getxo-Areetan Allen seduktorea

Getxoko zine klubakoe, apirilaren zehar eta ziklo modura, Woody Allen zinemaegilearen zenbait filme pantailaratu dira. Allenek osatutako filme batzuei buruz egindako sail honi amaiera emateko getxokoak bi emanaldi prestatu dituzte. Alde batetik, hilaren 25ean, Algortako kultur aretoan "Sueños de seductor" izeneko filmea arratsaldeko 7,00etan kaleratuko da. Betaldetik, ordu berean baino Areetako kultur etxean pelikula bera plazaratuko da hilaren 26ean.

"Betty Blue" Fasek

apirila

25 Bilboko Fas zine klubak, izenburu honen azpian, Jean-Jacques Beineix zuzendari frantziarrak osatutako "37° 2 Le Matin" izeneko filmea pantailaratu du, ohi denez, astelehen honetan, hilak 25, arratsaldeko 7,30etan San Vicente kaleko aretoan. Montreal 86 zinemaldian saridun suertatu zen pelikula honek amodiozko abentura bizi bat, alde batetik, eta Beatrice Dallek (Betty) izarretaruntz hartutako bidea, bestetik, eskainiko digu.

Carmen Tolosaldera doa

apirila

29 Datorren ostiralerako Tolosako zine klubakoe "Carmen" izeneko filmea pantailaraketa antolatu dute. Jean-Luc Godard zuzendari frantziarra osatutako filme honen mamia 'Carmen' mitoaren aldaera moderno bat dugu, nahiz eta kritiko batzuentzat "thriller" baten itxura izan, biktario teknikoaren erabilera aparta erakutsiz. Venezia 83 zinemaldian urrezko lehoa jaso zuen pelikula honek Iparragire antzokian, iluntzeko 10,30etan, ikusgai izango dugu.

Bi "Esteban" Lasarten

Asté honetan, Lasarteko Okendo zine klubak bi filme zeharo ezberdin eskainiko dizkigu. Igandean, hilak 24, Steven Spielberg zuzendari amerikarrak osatutako "Regreso al futuro" izeneko filme 'famatua' pantailaratuko da. Ostiralean berriz, hilak 28, Stephen Frears britainarrak zuzendutako "Prick up your ears" ("Abrete de orejas") izeneko filmea ikusgai izango dugu. Pelikula hauek emanaldi bikoitzean kaleratuko dira, alegia, arratsalde-

ko 7,30etan eta gaueko 10,00etan Teodosio zinemaren hain zuzen ere.

LEÓN DE ORO-VENEZIA 87
NOMINADA AL GLOBO DE ORO COMO MEJOR PELÍCULA EXTRANJERA
PREMIO 'LOUIS DELLUC' FRANCIA

astekofilma

Agur mutilak

Louis Malle-ren 'Au revoir, les enfants' sariz josita heldu zaigu. Guztiak merezi ditu xarmaz betetako film hau egiteagatik. Mossad-ekoek OLPko Abu Yihad garbitu izan ez bazuten guk filma ikusitako egun berean, eta egun horretan bertan israeldarrek beste zortzi palestindar erahil izan ez bazituzten egun berean, agian gogoratu ere ez ginateke egingo film honetako protagonista judu-biktima, eta gaur egun Palestinan bizi den egoeraren arteko loturaz.

Louis Malleren traiektoria ikusita, TVEn eman dute ziklo bat duela gutxi, Amerikan dauden Vietnam-eko iheslariak buruzko filma egina duela jakinda, ezin ikusi beste erabartera bere filma. Frantziako erresistentziaren sentimendua ikutuz, fraileak, katolikotasuna erligio bezala, Eliza instituzio bezala eraikiko dira, mutiko judutarrarekin batera film honetako pertsonaia 'on' bezala.

Oroitzapen biografikoa oinarritzat hartuta, gerra garai-ko mutiko batzuren istorio arrunta kontatzen digu, estraperloa, eskola, laguntasuna eta klandestinitatea gai bezala agertzen direlarik, hein berean Historiaren zati garrantzitsu bat kontatuaz.

Alde batera behar du istorioa benetazkoa den ala ez. Une honetan, palestindarren eta israeldarren arteko gudu-
duan, ze paper jokaten du film honek?

Ezinezko zaigu, mutiko frantzesari bezala, mutiko judua ez maitatzea. Hasieran aparte xamar agertzen dena, denok maitatuko dugu filmaren barrena. Azkenean harrapatu dutenean, atetik ateratzera doan fotograma horretan ikusiko dugu azken aldiz. Alemanek hil egin zutela esango da off-en.

Asko eta asko mareatu behar da burua mutiko judu horrekin identifikatzeko Abu Yahi-ren hiltzailea.

Martin Goikoetxea

□ «Adiós, muchachos». Louis Malle (zuz.).

Donostiako kultur etxeetan

Alde batetik, "Haur zinea" izeneko sailean kokkorrenen filme hauek ikusgai izango dute: Altxakoa, hilak 30 eta goizeko 10,30etan, "Cuando los perros son estrellas"; Intxaurrondokoa, hilak 23 goizeko 11,00etan "Momo"; hilaren 30ean, berriz, ordu berean "El cangrejo de las pinzas de oro"; Loiolakoa, hilak 29 arratsaldeko 6,00etan "Regreso al futuro" eta azkenik Okendokoa, hilak 29 eta ordu berean "Ese gordo bonachón" izeneko. Bestaldetik, "U.Z.Z." zirkloaren esparruan zinta hauek pantailaratuko dira: Intxaurrondokoa, hilak 26 arratsaldeko 7,30etan, John Landis-en "Cuando llega la noche"; Okendokoa, berriz, hilak 27 arratsaldeko 7,00etan "Viaje a ninguna parte". Azkenik, "Zinea euskaraz" alorrean Loiolakoa, hilak 26 arratsaldeko 7,30etan, Anjel Lertxundiren "Hamaseigarrenean aidanez"; Intxaurrondokoa, berriz, hilak 27 arratsaldeko 7,30etan, "100 metro" filmea ikusgai izango dugu.

antzerkia

Asteburu honetan, hilaren 23 eta 24ean Nafarroako Antzerki Eskolan, 1968. urtean jaioetako Teatro estable de Valladolid izeneko taldeak "Sombras de sueño" Miguel de Unamunoren dramaren oinarritutako antzezlan taularatuko du.

Deba beheko IV eskolarteko antzerki erakusketak. — Eibarko irakaskuntza Bateratuen Ikastegiaren eskutik Deba beheko eskolarteko IV antzerki erakusketak, haur eta gazteok egindako lanez, osatzen ari da. Aste honetako programaketaren esparruan honako taularatze hauak izango ditugu ikusgai: Astelehenean, hilak 25 arratsaldeko 3,30etan, Mutrikuar mutil kokkorrez osatutako "Akelarre" taldeak "Manda a tu madre a Sevilla" izeneko montajea eskainiko digu. Bihamonean eta ordu berean, "Apostoles del S.XX" ermuarrak "Gran guardabosques gran" lana taularatuko dute. Azteazkenean, "Iturritzifa" eirbatarrek "Xake Mate" antzeslana eskainiko digute arratsaldeko 3,30etan. Azkenik, "Kixka Antzerki" talde Donostiarraren partaideek "Nolako zirrara" izeneko antzespen bistaratuko dute.

bertsoak

Bertsoak "debaldean"

apirila
[29] Debako Zubelzu zineman, datorren ostiralean iluntzeko 10etan bertso saio bat eratuko da. Jardungo diren bertsolariak: Sebastian Lizaso, Peñagarikano, Mikel Mendizabal, Aranzazu Loidi, Jon Sarasua eta Elgetzu. Gai jartzaile, berriz, Jose Mari Etxazarreta izango dugu.

Añorga-Txikin saioa

apirila
[23] Larunbat gaueko 9,30tan, eta Añorga-Txikiko pilotalekuan, Amasorrain ikastolak antolatutako bertso-saioa ospatuko da. Telleria, Jon Sarasua, Iñaki Murua, Angel Mari Peñagarikano eta Iosu Zelaia izango dira arituko direnak.

Telebistarako saioa

apirila
[24] Igande honetan Algotako Zinema antzokian, eguerdian, ETBk, "Ahotik ahora" programa-

rako, grabatuko duen bertso saio bat antolatuko da. Joseba Santsok jarritako gaiei honako bertsolari hauek erantzun beharko diete: Iñaki Murua, Joxe Agirre, Juan Mari Areitio eta Gregorio Larrañaga "Mañukorta" k.

Bertsoka Legazpian

apirila
[30] Larunbatean, Xabier Amuriza, Jon Sarasua, Lazkao Txiki, Mikel Mendizabal, Iñaki Murua eta Sebastian Lizaso arituko dira, Legazpiko polikiroldegian, gaueko 10,30tan, Jokin Matxinandienak jarritako gaiak jorratuko dituzte.

musika

Gasteizko "The end" musika aretoan, hilaren 24an "Pere Obu" eta hilaren 28an "Woodentops" taldeak entzugai izango ditugu.

Nafarroatik atera gabe, 'Hertzainak' talde gasteiztarrek, Bateginik kanpainaren barruan, hilaren 30ean 10,30etan Lodosan joko du.

apirila
[30] Iruñeko Txantrea auzoan, larunbat honetan eta gaueko 11tan 'Kortatu' talde irundarra entzugai izango dugu, bertan bere azken diskoa aurkeztuko bait du.

dantza

Gasteiz dantzan

San Prudentzioko jaiak direla eta, Arabako hiriburuan zenbait dantzaldi eta ekitaldi antolatuko dira. Alde batetik, hilaren 23an Plaza Berrian "Jesus Obrero" taldea arituko da arratsaldeko 7,30etan. Egun berean, Federazioak antolatutako, goizeko 10,00etan "suelto" dantza ikastaroari hasiera emango zaio. Foru enparantzaren berriz, hilak 25ean, "Adurtza" taldearen nagusi eta kokkorak arituko dira arratsaldeko 6,00etan. Bihamonean eta leku berean

"Indarra" taldearen dantziak ikusgai izango ditugu, arratsaldeko 7,00etan. Azkenik, 27an 'erretreta' izeneko saioa bi tokitan izango dugu ikusgai: Diputazioko plazan goizeko 9,00etan Adurtza taldearen eskutik eta bestalde, Plaza Berrian lau dantza talde parte hartuko duelarik.

Dantzari-txiki eguna

Igande honetan, hilak 24, Ordizian ospatuko da "Dantzari-txiki eguna". Hori dela eta, inguruko zenbait talde ikusteko aukera izango dugu. Hain zuzen ere, herri hauetako taldeek parte hartuko dute: Legazpi (2), Beasain (2), Segura, Gabiri, Idiazabal, Zegama, Urnieta, Zumarraga, Ordizia eta Arrasate.

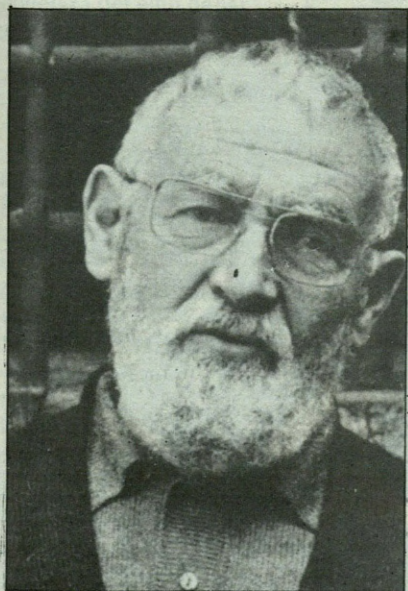

■ Euskal Dantzarien Biltzarraren eskutik eta 120 lagunekopurua bete arte, Iruñean, 'fandango', 'arin-arin', 'larrain dantza', eta 'zortziko' dantza ikastaroaren inskripzioa zabalik dago. Ikastaldiak astearte eta ostegunero izango dira. Informazioa eta inskripzioak (2000 pzta) Virgen de la O plazan, 5 behean.

arte

Oteizaren "Asmo Experimentala"

Bilboko arte ederrerako museoan Jorge Oteizaren 120 lanarekin osatutako erakusketa aparta maiatzaren 20ra arte zabalik aurkituko dugu "asmo experimentala" izenburupean.

Argazki erakusketak

Apirila bukatu arte, Sondikako aireportuaren erakusgelan, 'Kaioa' elkartearen eskutik, "Munduaren Irudiak" izeneko ikusgai izango dugu. Oleretan, berriaz, Kapitainaren Etxean "Argazkiak II" izeneko

bilduma bistaratu da hilare 29 arte. Azkenik, Bilboko Vanguardia arte gelan Ouka Lele argazkilariaren lanak, hilaren 28 arte, ikusgai egongo dira.

Iruñeko erakustokietan

Maiatzaren lehena arte Miguel Perez Torres margolari tuteratarren lanak, Nafarroako aurrezki kutxako erakusgelaren ormeetan zintzilikatuko dira. Bestalde, hilaren 26era arte, Castañón arte gelan, Teresa Grasa Jordan artistaren margo eta grabakiak ikusgai izango ditugu. Azkenik, Mixtos erakusgelan Oscar Estrugaren lanez osatutako bilduma hilaren 25 arte bistaratu da.

lehiaketak

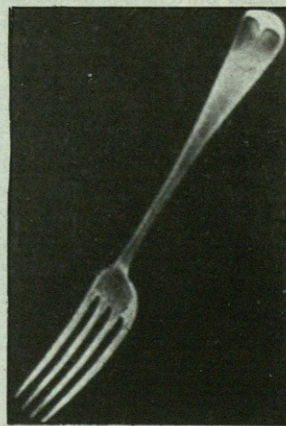
■ Marrazki eta literatura lehiaketak.

Donostiako liburutegi municipalak antolatu ditu honeko lehiaketa hauek. Literatur lehiaketan 15-21 urte bitarteko gazteak har dezakete parte. Lanak gai librekoak izango dira eta autore bakoitzak modalidade bakoitzean, ipuinak eta poesia, gehienez lan bat aurkez ditzake. Lanak Donostiako liburutegi municipalen aurkez daitezke edo helbide honetara bidali, 196 posta kutxa Donostia, Maiatzaren 14a baino lehen. Marrazki lehiaketari dagokionez, ipuin batean oinarritutako marrazkia behar du izan, 14 urte bitarteko haurrak har dezakete parte lehiaketa honetan eta lan guztiak umeentzako ospatu de IX. lehiaketa literarioan irabazle gertatu diren obretan oinarritu behar dira. Lanak aurkezteko epea Maiatzaren 1an bukatzen da.

■ Zuhaitz berezien lehiaketa.

Euskal gobernuak inguru giroko sailak zuhaitz berezien lehiaketa bat antolatu du. Lehiaketa honen helburua zuhaitz hauen protekzioarako baliagarria izango den katalogo bat eratzea da. Partehartzaileak Euskal Herrian kokatua dagoen zuhaitz berezi bat aukeratu beharko dute. Aukeratutako zuhaitzarekin fitxa bat bete beharko dute eta honako helbide honetara bidali: Inguru giroko saila, Samaniego kalea 6, 01008 Gasteiz. Lanak igortzeko epea apirilaren 30ean bukatuko da.

■ Argazki lehiaketa Algortan.

Algortan ospatu behar den lehiaketa honen antolatzailea Algortako Irudi taldea da. Gaiak bi alorretan banatu dira, alde batetik gai libre eta bestetik Getxori buruzkoa. Aurkeztutako argazkiekin, antolatzaileek erakusketa bat antolatzeko asmoa dute Algortako kultur etxeko erakustaretoan. Argazkiak 30x40 zmtako kartulinaz sendotuak aurkeztu beharko dira. Argazkiak honako helbide honetara igorri behar dira apirilaren 25a baino lehen: Irudi taldea elkarte fotografikoa, kultur etxea, Urgul kalea, Algorta Bizkaia.

■ I itzulpen laburren lehiaketa.

Ihauteriak lemapean Bilboko Ulibarri euskaltegiak I itzulpen laburren lehiaketa antolatu du. Antolatzaileak adierazi digutez ihauteriak bukatu dira eta ihauteriak prestatzeko denbora hasten da, eta inguramendu honetan ulertu behar da honako lehiaketa hau. Ihauterie dagozkien edozein testu itzuli daiteke, honela gure hizkuntzan gai honetaz daukagun dokumentazio murrizta areagotzeko asmoz. Bi sari izango dira lehiaketa honetan, lehenengoak 100.000 pezeta jasoko ditu eta bigarrenak ordea 75.000. Lanak helbide honetara igorri behar dira Apirilaren 30a baino lehen: Ulibarri euskaltegia, Urkijo 18, 48008 Bilbo.

APRILA
24
APRILA
30

□**trikitilari gazteen lehiaketa.**— Txapelketa hau Bengoa musika etxeak antolatzen du Herri iratiaren laguntzarekin. Bertan parte hartuko duten trikitilariak 16 urte beteak behar dituzte izan eta 18 urte 1988. urtean eginak edo egiteko. Kanporaketak herri irratiko Txinpartak saioan egingo dira. Trilitilariak kanporaketa saiorako ohizko lau pieza joko dituzte eta finaleko sioan ohizko lau piezak eta behartutako fandango bat. Soinujoleak jotako pieza bakoitza dantzan egingo duten dantzariak ere izango dira. Izena emateko Loiola irratiko telefono honetara dei egin behar da apirilaren 26a baino lehen: 814458.

□**Etxegiña 8. bertso-paper lehiaketa.**— Elgoibarko Izarra kultur elkarteak antolatzen du honako lehiaketa hau. Bost maila ezarri dituzte antolatzaileek. Bertso nahiz koplak, ohi diren neurrietan idatziak izango dira. Kasu guztietan kantatzeko doinuaren aipamena egiteko eskatzen da. Bertso sorta bakoitzak bere izenburua edo lema eduki behar du. Lau kopia, inolako egilearen ezagupiderik gabe eta estalki txiki beten barruan bertsoen izenburua edo lema, egilearen izen deiturak eta helbidea agertu behar dira. Idazlanak bidaltzeko epea maiatzaren 15ean bukatzen da, honako helbide honetara bidali behar direlarik: Etxegiña bertso paper lehiaketa, Elgoibarko Izarra kultur elkar-
tea, Ubitarte 4 behe, 20870 Elgoibar.

ihardunaldiak

Drogomenpeko- tasunari buruzko V. ihardunaldiak

Drogari buruzko sustapena eta trafikoa izango da Hernaniko Antxeta taldeak antolaturiko ihardunaldietan jorratuko den gaia. Gai zabal honen barruan bati-

pat bertan gurutzatzen diren interes politikoak eta ekonomikoak izango dira aztergai. Aste honetan bi ekintza nagusi izango dira, 23an droga trafikoaren aurrean ager daitezkeen irtenbide herritarrek aztertuko dira, bertan hizlari hauek parte hatuko dutelarik: Enrique de Castro, Juanjo Gude, Oriol Marti eta Begoña Garmendia. Ekintza hauekin jarraituz 24ean Udaberri 88 bideoa eskeinitako da eta ondoren hitzaldia; ekintza hau goizeko 11,30etan izango da. Aipaturiko ekintza guztiak Sardiasterri kultur aretoan ospatuko dira.

Euskadiko txalaparta eguna

apirila

24 Lehenengo astean adierazi genizuen bezala apirilaren 24ean Euskadiko txalapartarien lehen eguna ospatuko da Areatzan. Xabier Amuriza bertsolaria izango da jai honen aurkezlea. Bazkari herritarra ospatuko da eta bertan giroa alaitzeko trikitilariak, gaiteroak, zanpanzarrak eta bertsolariak izanen dira. Egun guztian zehar artesautza tradizionalaren erakusketak izango dira Areatzako zelaian.

Kultur hamabostaldia.— Oiartzungo Elizalde herri ikastetxean hamabostaldi kultural bat antolatu dute. Bi arlotan bereizi dituzte ekintzak, alde batetik haur eta neska mutilei zuzendutako ekintzak eta bestalde guraso eta pertsona helduei zuzendutakoak. Hamabostaldi kultural honen barruan aste honetan honako ekintza hauek azpimarratu ditzazkegu: 26an, arratsaldeko 5etan El cristal oscuro pelikularen emanaldia izango da. 27an, arratsaldeko 7etan Askagintzako partaidea den Txus Kongilek drogodependentziari buruzko hitzaldi bat emango du, gehien bat haurren gurasoei zuzenduta. Hamabostaldi kulturalaren azken egunean, 30an, haurren eguna izango da. Goizeko 10,30etatik aurrera Elizalde herri ikastetxean Judo erakustaldia eta haur jolasak izanen dira. 4etatik aurrera Oartzungo plazan, Sebastopoleko titiriteroak, barrakak eta txokolatada izango da eta 7etan berriz La Guerra de los botones pelikula. Ekitaldi guztiak Elizalde herri ikastetxean izango dira.

ikastaroa

● **Udal politika eta gizarte zerbitzuei buruzko ikastaroak.**— Gipuzkoako Foru diputazioko osasun eta ongizate departamenduak antolatutako ikastaldi honen barruan, **28an** Gizarte zerbitzuen plangintzarako oinarriak aztertuko dira. Gai hau jorratzeko Nafarroako gobernuaren gizarte ongitasunako eskualde-zerbitzuko arduraduna den Maria Antonia Gonzalez eta Iruñako auzo Zerbitzuen koordinatzailea den Maria Teresa Errea izango dira. Ikastaroaren iraupena goizeko 9etatik ordubatera eta arratsaldeko 3,30etatik 6etara izango da

kirolak

Zarautz-Aia

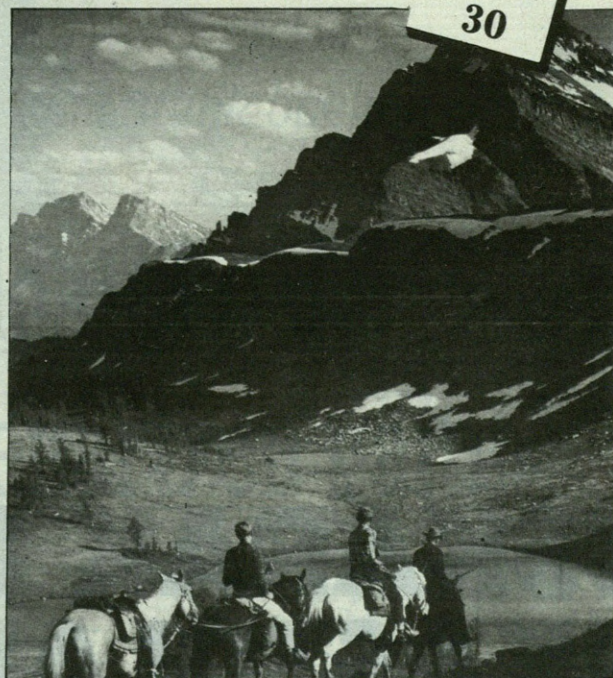
krosa

apirila
24 Hilaren 24ean ospatzen da honako kros hau. 11 kilometrako luzerako krosa izango da irteera goizeko 11,45etan izango delarik Gipuzkoa kalean. Bukarako kontrola irtera eman eta ordu bat eta hogei minututara itxiko da, denbora honetan krosa bukatzen duten korrikalariak domina bat jasoko dutelarik. Izen ematea bai telefonoz edo bai Aiako kultur etxean egin daitezke, telefonoz egin ezkerro telefono honetara dei egin behar delarik: 834223.

Herri kirolak

Gipuzkoako federazioaren ardura izango da aurtien ondoren aipatuko txapelketak antolatzea. Lurrealde honetako kintopeko txapelketa aizkoran eta harrijasotzean, bi txapelketa hauetan 21 urte ez dutenak parte hartu dezaketelarik. Bestalde, trontzalari, zozkor apustu, segalari eta txinga erute txapelketak ere prest daude. Baina horretarako izena eman behar aurretik parte hartu nahi dutenak. Apirilaren 29an bukatzen da izena emateko eguna, eta federazioan eman behar da izena, telefono honetara deituz: 457037. beraz izango dugu aurrerantzean zer ikusirik gure ingurune honetan.

□ **Pagoeta:** Zarautzeko mendigoizaleak Urbasara aterako dira **24an**.

□ **Tabira:** Durangoko mendigoizaleak Eskola-umeen.III. ibilaldia ospatuko dute **24an** eta **30an** Bizkaiko birako Otxandio-Gorbea etapa egingo dute.

□ **Nafarroako kirol elkartea:** Nafarroako mendigoizaleak Larrau-Otxogorrigañe-Mintxate trabesia egingo dute **24an**.

□ **Xabier-Aitzarte:** Pipaon-Zerbera-Biasteri bira egingo dute Donostiako mendigoizale hauek **17an**.

mendi ibilaldiak

57. orrialdeko gurutzegramaren soluzioa

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	B	A	T	E	L	A	●	E	U	S	K	O
2	E	R	E	M	U	●	A	R	R	A	U	N
3	R	R	●	E	Z	A	I	N	A	●	R	U
4	D	A	U	●	E	Z	T	A	●	T	A	R
5	I	N	G	I	●	P	A	T	A	R	I	A
6	N	●	A	R	G	I	●	U	N	E	A	●
7	●	O	R	I	A	●	H	A	I	N	●	S
8	E	K	I	N	T	Z	A	●	S	A	L	A
9	K	E	A	●	Z	A	L	I	●	K	O	R
10	A	R	●	M	A	T	A	Z	A	●	R	E
11	I	R	R	A	T	I	●	A	T	Z	E	A
12	N	A	R	R	U	●	O	R	E	N	A	K

EUSKARAK ETA IKASTOLAK MUGARIK EZ

Euskara, arrisku larrian bada ere, piztualdi sendo baten bidean dugu, zenbait erakunde publikoren lanari esker, jasotze lan bikain honetan dabilzan herri erakunde eta elkarte ugarietako esker, eta hauen artean nazio mailako eta kalitatezko hezkuntzaren alternatiba den ikastolari esker.

Itzaropenezko etorkizuna dugu aurrean. Baina zure bultzada behar du.

Euskara zeurea duzulako, lagun ezazu.

EUSKARA GURE HIZKUNTZA NAZIONALA.

IKASTOLA EUSKAL ESKOLA NAZIONALAREN
BIDEAN.

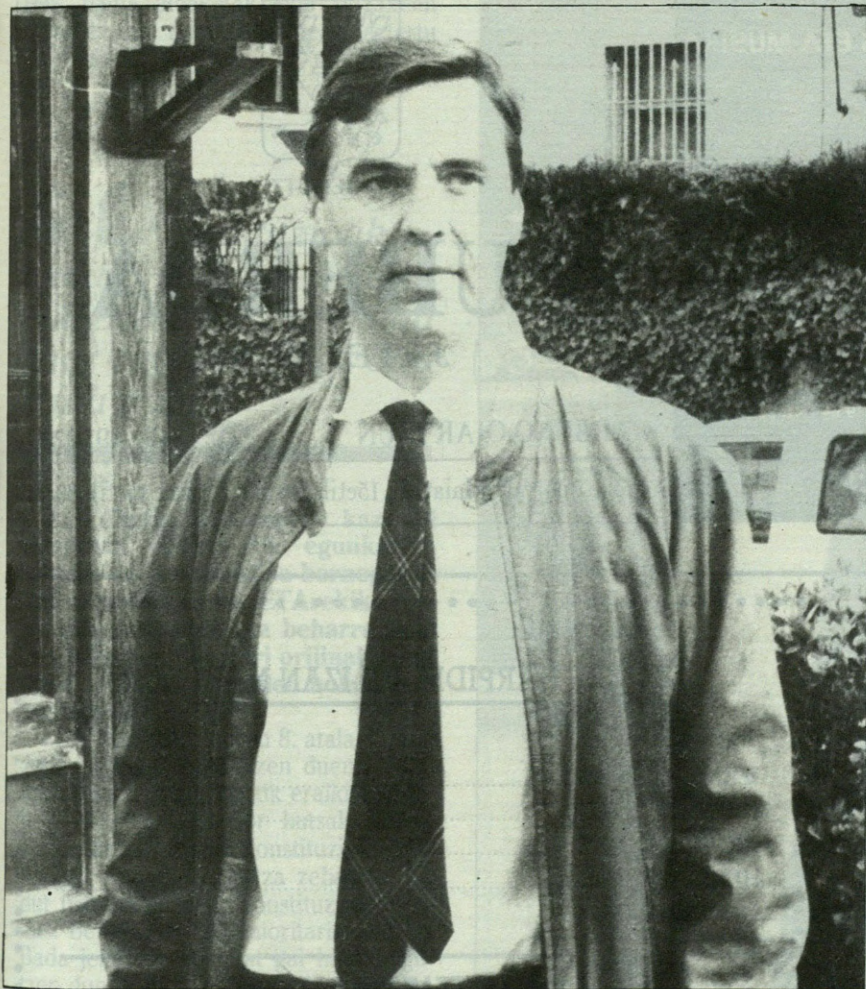

BATEGINIK

EUSKARAK ETA IKASTOLAK
MUGARIK EZ.

Inazio Etxeberria Madrilgo Parlamentutik bueltan

«1992an markoa aldatuko da: irtenbide batera behartzen gaitu»

PNVko parlamentari izan da sei urtez Inazio Etxeberria. Donostiako Antigua auzoan sortua, IKEI azterketa ekonomiko erakundeko zuzendari izana da, eta oraindik ere kontseilari. Madrilgo Parlamentua utzita, berriro empresa pribatura dator, eta Bilbon sortzen ari omen diren teknologia gaileneko lantegi berri bateko zuzendaritzan egongo omen da.

ARGIA.— Sei urte Madrilgo Parlamentuan pasata dimititu duzunean, arrazoin bereziren bat bilatu behar al du?

Inazio Etxeberria.— Arrazoin bakarra ez da bilatu behar. Bizitzan zehar norberak oreka bat aurkitu behar du une bakoitzean. Biziak baditu atal ezberdinak: familia, profesioa, Herria zerbitzea, ekonomia... eta une bakoitzean aukera ezberdina izan daiteke, hautatzeko modurik baldin baduzu. IKEI azterketa erakundeko zuzendari nintzeanean Madril joatea proposatu zidaten, eta han Herriarentzako lan egin neza keela eta nere egoeran ere urrats interesgarri bat izan zitekeela uste izan nuen. Gaur iruditzen zait egin beharrezkoa funtsean egina dudala, eta berriro empresa pribatura itzuli naiteke. Ez nago desenkantatua, beraz, inondik ere.

“Estatuan egoera askoz asentatuagoa ikusten dut orain”.

A.— Lau urtetarako konpromezua hartu zenuen, eta bi eginda utzi duzu Parlamentua...

I.E.— Egia da. Baina egia da, era berean, hauteskundeetan parte hartzea eskatu zidatenean alderdiari jakinerazi niola, oso probablea zela legealdian zehar nik postua uztea.

A.— Madrilen pasa dituzun sei urte hauei erreparatuta, zer azpimarratuko zenuke?

I.E.— Egoera askoz asentatuagoa

ikusten dut. Ni hara joan nintzenean gauzak martxan ikusten ziren baina halako zalantza bezalako bat nabari zen. 82a zen, Tejeroren Estatu kolpea pasa eta urtebetera, eta honek «errodaje» luze bat beharko zuela ikusten zen, ongi ibiltzera iristeko. Estatuari dagokionez, hura askoz asentatuago dago, eredu demokratikoa asumituta dago. Ez bait da aski deklaratzera, barneratu egin behar duzu, zure buruak onartu egin behar du.

Sistema demokratikoan partiduak eta sindikatuak funtsezkoak direla onartzen ez duen, edo gutxienik oso garbi ikusten ez duen jendea ezagutzen dut. Hain dira oinarritzekoak, ezen ezin bait du funtzionatu sistemak horiek gabe. Partiduak dira hauteskundeak egiteko eta instituzioen buru pertsonak koka-

tzeko mekanismoak. Eta aldiz, bada oraindik jendea iruditzen zaiona partiduak gauza gogaikarriak direla, ez dira ohartzen beharrezkoak dira. Beraz, demokrazia ez da deklarazio arazo bat soilik, zeureganatu egin behar duzu. Eta honetan nabaritu dut Estatuan hola-ko heltze bat, Estatuaren funtzionamendua ere hobetu da, gauza hauetan orden pittin bat jartzen ari da.

A.— Sozialisten gehiengoak osatzen duen «zilindroa» ere jasan beharko zenuen...

I.E.— Egia da. Baina normala ere bada, gehiengoa dira eta. Demokraziak duen baldintzetako bat da gehiengoak gutxiengoari gaina hartzea. Besterik da hori egiteko erabiltzen den estiloa. Den delat, hutsik handiena da oposizioa oso egituratu gabea eta ahula dela, eta

ondorioz gobernuak askoz errezago egiten du nahi duena.

A.— Nola sentitzen da euskaldun bat Parlamentu Espainiarrean?

I.E.— Ez dut uste besteetatik oso anormalki ezberdina sentitzen zarenik. Zarena zara, eta garrantzizkoena da zeure nortasunik ez galtzea. Euskalduna zara eta han zaude Herri bat halako baldintza jakin batzutan bizi dena eta jokatu behar duzu zeure baldintzekin eta zauden instituzioaren baldintzekin.

Arazoa neretzako ez dago hor, dena dela, arazoa zera da: ea onartzen dituzun ala ez instituzioak. Behin onartuz gero instituzio batean egotea, han egon behar duzu dituen abantaila eta inkonbenienteekin. Baina euskalduna izateagatik ez zara diferentea izango han ez sartzeko moduan. Horretara bagoaz,

**BIDEO ETA FILMEEI AHOTS, HOTS ETA MUSIKA
EZARTZEKO PREST**

ARBATZALDE ETXEA - SAN ROKE AUZOA. TF. 46 29 64 - 45 96 29

ZUBEROA
JATETXEA

GARBUNO-OIARTZUN

(943) 491228

Urteko oporrak: Maiatzak 15etik 30era / Urriak 15etik 30era

**HAR EZAZU
ASTERO
ZURE ETXEAN
BETE
TXARTELA
LEHENBAIT
LEHEN**

URTEKO HARPIDETZA: 6.000 pzt.

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN-DEITURAK.....
HELBIDEA.....
HERRIA..... D.P.....
HERRIALDEA..... TLF.....

KOBRAKETARAKO DATUAK

BANKU/AURREZKI KUTXA.....
SUKURTSALA.....
KONTUAREN ZENBAKIA.....

ARGIA. Ametzagaña, 19—20012 DONOSTIA

askoz bitxiagoa izango litzateke Europako Parlamentuan egotea, beste herriekiko ezberdintzeaz ari baldin bagara. Azken finean, historiari begiratuta harreman guttiago eduki dugu Europa-rekin. Baina iruditzen zait euskaldunek ez dutela inongo arazorik Europako Parlamentuan egoteko. Instituzioen joko onartzearen edo ez onartzearen baitan dago.

A.— Konstituzio Espainiarrak hamar urte egingo ditu aurten. Asentatua al dago Konstituzioaren ondotik eraiki den eskema guztia?

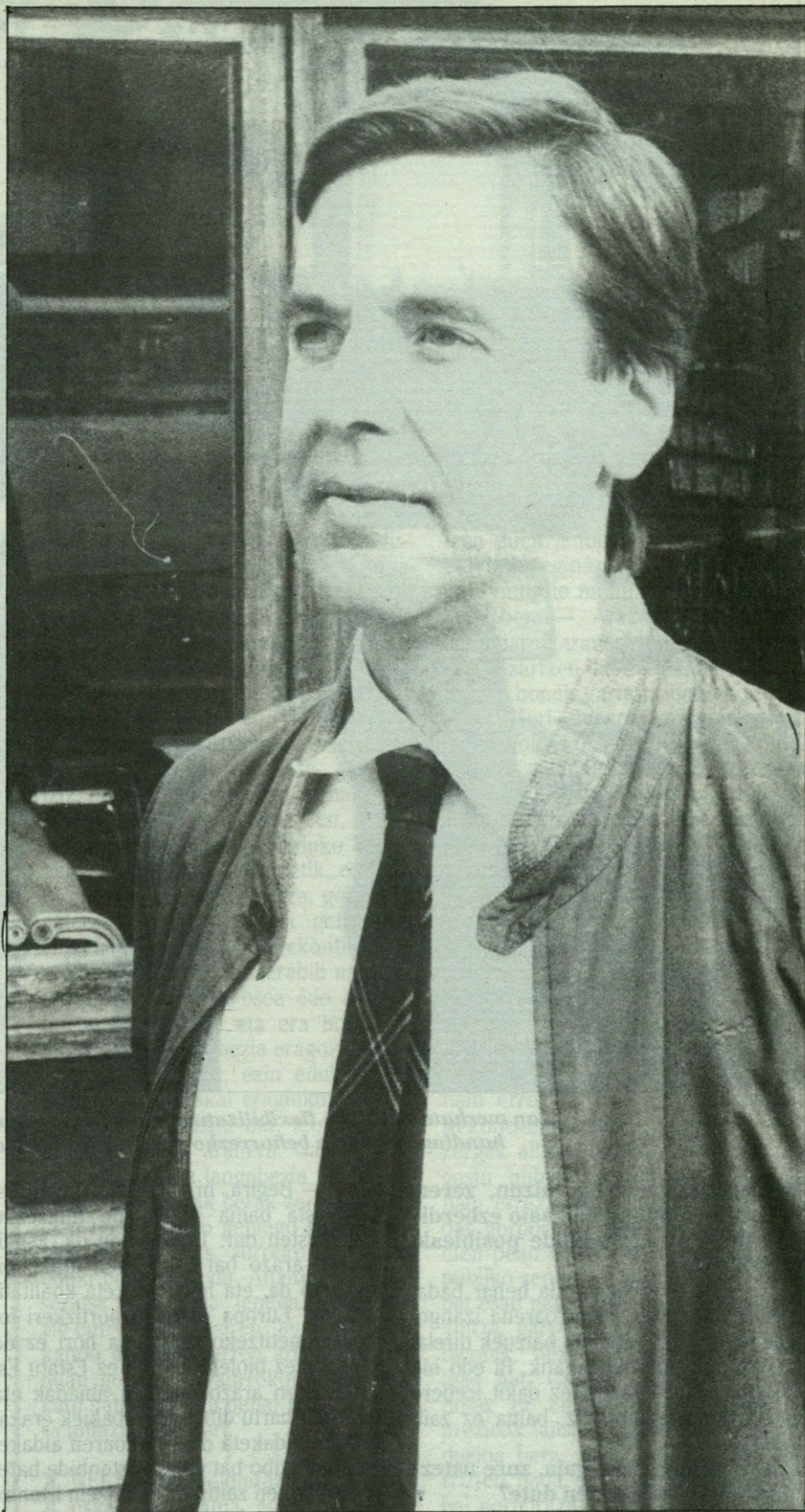
I.E.— Baditu gauzak berriz aztertu daitezkeenak, baina gaur egun inork ez ditu ikutu nahi. Autonomien Estatua, Konstituzioaren 8. atal guztia, hobetu edo aldatu liteke. Baina ez dirudi komenigarria Konstituzioa sarri aldatzea. Hamar urtetako epea aski al da kanbioak egitera sartzeko? Hori da galdera. Denok ohartzen garela uste dut dituen hutsiez, baina aldaketak ekar ditzakeen mesede eta inkonbenienteak aztertu behar dira.

“ Konstituzioak baditu gauzak aztertu daitezkeenak, baina gaur egun inork ez ditu ikutu nahi”.

A.— Pedro J. Ramirez kazetari ezagunak «Diario 16» egunkarian aztertu du Konstituzioa bernegoziatzeko posibilitatea, ETarekiko negoziaketa posible eta beharrezkoaren barruan. Kazetari orijinal baten ideia al da, ala Madrilen holako eritzia askok dute?

I.E.— Konstituzioaren 8. atala da arazorik gehien planteiatzen duena, Estatuaren egituratzea hortik eraikitzen delako. Normala da hor hutsak izatea, kontutan hartu gabe Konstituzioa egite-rakoan zeuden baldintza zehatzak. Ez dut uste, dena den, Konstituzioa berri-kusi beharra eritzi maioritarioa denik. Bada jendea, batik bat gai hau ezagutzen duena, aldaketaren komenigarritasuna ikusten duena. Estatu federala aipatzen da, autonomiei indar handi-goa ematea... Baina ez dut uste gehien-goak horretan pentsatzen duenik.

A.— Aipatu dugun Pedro J. Ramirezek guzti hori biolentziaren irtenbidearen planteamendu orokor batean kokatzen zuen. Irtenbide negoziatua, negoziatu-poliziala, polizial hutsa... proposamen ezberdinak en-

Nafarroarena gaurtik biharra konpontzeko gaia baino denok alde batera bultzatze arazo bat ikusten du Etxeberriak.

ztuten dira. Nolako giroa somatu duzu Madrilén?

I.E.— Azkenaldian esperantza handi bat zegoen negoziaketan. Jendeak orohar, honetaz sentsibleena den jendeaz ari natzaizu, «makila eta azanarioa» politikaren aldekoa dela iruditzen zait,

deitzen badiogu «makila» neurri polizialei eta «azanarioa» irtenbide bat uztea. Ez dakit negoziaketa nokakoa izan ahal izango litzatekeen, baina hori onargarria eta arrazoizkoa gertatuz gero horren alde egongo litzateke jendea.

A.— Konstituzioaren aldaketaz

Lan merkatua gehiago flexibilizatu eta aldi berean langabetuei laguntza handiagoa ematea beharrezko dira, Inazio Etxeberriarentzako.

horregatik galdetzen nizun, zeren eta azken hilabeteotan saio ezberdinak ikusi dira, irtenbide posibleak aztertzen eta.

I.E.— Gairik delikatuena behar bada handik begiratuta Nafarroarena izango zen, baina hori pertsona batzuek direla medio, ez gainerakoengatik. Bi edo hiruk biztu dute arazoa, ez dakit icebergaren muturra direneta, baina ez zait iruditzen.

A.— Nafarroaren gaia, zure ustez, Madrilén lasai hartzen dute?

I.E.— Eritzi pertsonal bat da, baina ez dut uste Nafarroarena gaurtik biharko arazo bat denik. Garrantzizkoena bide bati ekitea da, alde batera bultza egiteko prest egotea. Hori da garrantzizkoena, eta ez dut uste hain zaila izango litzatekeenik.

A.— Madrilgoa giroa alde batera utzita, irtenbidea optimismoz ikusten al duzu?

I.E.— Begira, ni ez naiz honetan espezialista baina gertakizun funtsezko bat ikusten dut: 1992a. Hau da, Espainiaren arazo bat Europaren arazo bihurtuko da, eta hori aldaketa koaliti-boa da. Europa ez dago bortizkeri fokoak ametitzeko prest, eta hori ez da gainera ez biolentoen eta ez Estatu Espainolaren arazo, garaien abiadak eta aurretik hartu dituzun erabakiek erakartitako aldaketa da. Markoaren aldaketa koalitatibo bat da, eta irtenbide batera behartzen zaitu, ez dakit zein irtenbidetara, baina irtenbide batera.

A.— 1992ak ekonomian ere aldaketa frango ekarriko du.

I.E.— Hori begi bistakoa da. Lantegi batean dagoenak badaki datorren urtean arantzela ez dakit zenbat jaitsiko diotela, edo banka atzerritarra hemen dugula, eta abar. Ez dut uste 1992a fetxa majiko bat izango denik, dena aldaketa duen data. Lan askatasun erabate-

koa izango al da, espainol batek lasai lan egin ahal izango al du Alemanian, edo italiar batek Britania handian? Kapitalak mugimendu askatasun erabatekoa edukiko al du? Nere zalantzak ditut. Dena dela, alde horretara goaz, denborak aginduko du. Eta nik ez diot abantailarik baino ikusten, epe erdi eta luzera.

A.— Europa panazea baten moduan ageri zen, baina gauza larriak agertzen hasi dira: industria siderurgikoaren suntsitzea, Bilboko bailararen desmantelatzea...

I.E.— Gauza jakinak ziren, e? Industri birmoldaketak bere helburua bete du: ez uztea arazo sozial mordo bat une zehatz batean pilatzea. Hemen industri birmoldaketa basati bat planteiatu izan bazenu, une historiko zehatz batean, arazo sozial pila bat edukiko zenuen, langabe mordo bat kolpetik sortuz... eta egoerak ezin izango zuen irentsi hori.

Birmoldaketarekin denbora irabazi nahi izan duzu, eta lortu duzuna da arazo guzti hori denboraldi luzeago batean diluitzea, irtenbide partzialak emanaz. Alde horretatik birmoldaketa bere helburua betetzen ari da.

Baina gero ezin zara horretan geratu, jendeari irtenbideak eman behar dizkiozu. «Euskalduna»koei, adibidez, promesa batzuk egin zitzaizkien, ongi edo gaizki eginak, baina eginda daude, eta jendeak irtenbidea eskatzen du. Den delat, urteotan batzuk eroriz eta abar egoera irentsiz eta bideratuz doa. Ekonomia ez bait da ekonomia soilik, ezin da arazo sozialetatik bakarrik aztertu, esklabuen garaian behar bada bai, baina gaur egun ez. Gaur egun ekonomia sozio-ekonomia da.

**“Industri birmoldaketak bere helburua bete du: ez uztea arazo sozial mordo bat une zehatz batean pila-
tzea”.**

A.— Eta Inazio Etxeberria ekonomialari zer iruditzen zaio aldatuko dela gehien 90. hamarkadari begira?

I.E.— Hasteko, kontratazio formula flexibleago batzuetara joko dugu, eta horrekin batera langabetuari laguntza formula efizienteago eta hobeki burutuetara. Institutuzioek, bestalde, eta hor sartzen ditut partidu eta sindikatuak ere, parte handiagoa hartuko dute, eta panorama transparenteago geratuko da. Jarrerak garbiago, eta eta joko-arau definituago batzuekin.

A.— Liberalizazioaren aldeko apostua egiten duzu argi eta garbi.

I.E.— Bai, baina ez hitz horren esanahi txarrean bakarrik. Aldi berean langabeziaren atentzioa hobe bat ere planteatu beharra bait dago. Badago horretan konpondu gabeko arazo bat: langabeen %30ak bakarrik eskuratzen du laguntza, eta gainerako %70ak zer? Ekonomia «lurpekoa» arazo zorrotza da. Dударik gabe, luzarako daukagu hemen langabezia, eta horrekin bizitzen ohitu beharko dugu. Lan orduen banaketa berria ere pentsatzen hasi beharko da, eta askotan aipatu den «aisiaren gizarte» horren atarian gaudela benetan sinesten dut nik.

INAKI ZUBIONDO

Politika fiskala eta inflazioa

DEPRESIO Handian, moneta-politika baztertu zenean, politika fiskala, aurrekontua, erabili zen. Langabeziari aurre egiteko, gobernuek ezin lortu izan zutenean jendeak bankuetatik mailega zezan, dirua gasta eta eskaria eta ekonomia modu horretan eragin zitzaizkien, beraiek hasi ziren mailegatzeko eta gastatzeko. Honek segurtatu egin zuen dirua mailegaturik eta gastaturik izan zela. Eta, alderantziz, inflazioa kontrolatu behar izan zutenean, zera pentsatu zen, zerga handiagoek jendea aldentzeko zutela bere diru propioa gastatzetik, eta gastu publiko gutxitzeko, osteratzen, gobernua galeraziko zuela eskaria gehituz. Honela, gobernuek aurrekontua moneta-politikaren ordean erabili nahi zuten ekonomia-erakunde osoa edo agregatua erregulatzeko, eta era horretara inflazioa eta langabezia eragozteko.

Arazoa zera da, ezin eduki daitezkeen politika fiskal eraginkor bat eta aurrekontu orekatu bat, teologiariek eskatzen duten araua. Gaitasun inproduktiboa eta langabezia baldin badaude, gobernuek berak zergetan hartzen duena baino gehiago gastatu behar bait du, hots, aurrekontu-mentsa eduki behar bait du. Aitzitik, inflazioa serioa bada, eta jendea eta negozio-entresak beren aurrezketatik kanpo dirua gastatzen ari badira, orduan gobernuek aurrekontu gainorekatu batez egokitu behar bait du egoera inflazionista hori.

INFLAZIOA geldierazteko, beraz, eskari agregatua edo osoa kontrolatzea neurri fiskalen bidez pentsatu zen. Teologia fiskalak zer dio? Hara. Langabezia baldin badago, zergak mozten dira; honek jendea uzten du gastatzeko errenta pribatu gehiagorekin, eta ondorioz eskariak lanpostu gehiago esan nahi du. Edo zergak gehitu gabe, gastu publikoak gehitzen dira eta honela gobernuek ondorio berberekin eskaria osatzen du.

Are gehiago, gobernuek enplegatzeko duen jendea gastatu egiten du eta hola eginez eskaria gehiagotzen du —ondorio multiplikatzaila deitzen dena bera—. Arazoa inflazioa bada, teologiaren araua, alderantzizko politika ezartzen da. Zergak altxatzen dira, eta honek gastu pribatuak mozten ditu. (Hori edozein moneta-politika baino hobea da zeren zergak kontsumoaren gainean izanik produktibitatea gehitzeko ez dira kaltegarri. Eta inbertsioak, interes-indize beheak direla bide, produktibitatearen gehi dezake). Gastu publikoetan mozten da, eta honek esan nahi du gobernuek ondasunetako eta zerbitzuetarako eskarirako gutiago laguntzen duela, eskari agregatua gutitzen duela.

BAINA, inflazioaren kasuan bagaude, predikatutakoa ez da hain errez lortuko, ez bakarrik masa-kontsumo gizarte honetan beren zergak altxatzea zail delako, edo eta gastu publikoak gutitzea ez delako hain errez, zeren horien parte handi bat gorporetan zibil eta militar handien pean bait dago, baizik eta gastu publiko zenbaitekin pobreziazko babes bat esan nahi bait dute: halanola etxagintza, garraio publikoak, osasun-zerbitzuak, hezkuntza publikoa, etabar luze bat. Gainera, enpresa erraldoiek ez dituzte beren produktuen prezioak jaitsiko baizik eta beren produktua bera. Beraz, eskari osoa murrizten bada, langabezia agertuko da bai gorporetan pean dagoen azpistema ekonomikoan, bai eta enpresa txikiak azpisteman ere. Hau tamalez ikusi eta jasan dugu.

Politika fiskalak, moneta politikak bezalatsu, inflazioari aurrea ematen dio langabezia sortuz. Bi politika ekonomiko horiek porrot egin badute, zer egin daiteke inflazio eta langabeziaren kontra?

JOSEBA TOBAR-ARBULU

TELESFORO MONZON

Hitzak eta Idazkiak

«Nere bizian, asko gizon balio haundiko ezagutu ditut. Gutik naute, Monzonek bezanbat lagundu, nere biziko jokabideen garbiki ikusten eta sakontzen» (Piarres Larzabal).

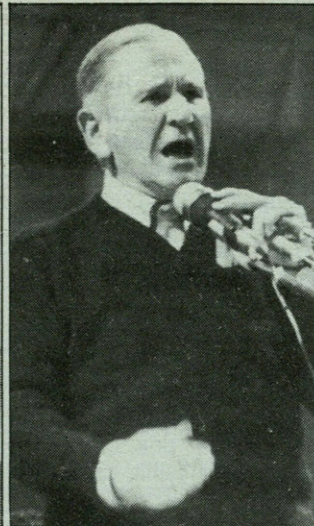

«Ez nuen behin ere ikusi edo entzun murmurika edota esamesa gaiztotan, nahiz eta gizagaixoak gorri-gorriak aditu eta irentsi. Horra hor egiazko gizatasuna» (Julen Madariaga).

Monzon egiazko askatasunaren izpiritua da; lau haizetara zabaltzekoa, erosotasun eta atsedenarekiko loturak apurtzekoa, gaur egungo borroka gazteei dagokielako peñtsakera galgarrian lokartzea urteen poderioz...» (Alfonso Sastre).

«Biharko Euskal Herria euskalduntzen ez badugu, Euskal Herriaren hizkuntza, mintzaira, hizkera, bene benetan, beheko mailetik hasi eta goiko mailetaraino egiten ez baldin badugu, esan dezakegu hori ez dela Euskal Herria».

«Nik, benetako politika egitasunean oinarritzen dela sinisten dut»

«Kultur arloan, non dihardudan lanean, kolaboratzaile kementsua izandu da Telesforo Monzon, giza mailan bihotz handiko gizona zen bezalaxe» (Jose Migel Barandiaran).

«Neretzat, bere lanaren merezimendu garrantzitsuena ez datza poetika teknikan, Monzonek ematen duen bere izpiritu egoeraren aitormenean baizik, gure herriak nozturiko astindu gogorretan, XX. mendearen lehen erdikadaren azkenetan suertatutako gertakarien kausaz. Orduan dator bere ahotsa beste poetenekin tartekatzerara, eta beraiekin batera, gure herriarren ahots bihurtzen da» (Jesus Maria Leizaola).

INFORMAZIO GEHIAGO NAHI BADUZU
BETE EZAZU TXARTEL HAU ETA
HELBIDE HONETARA BIDALI:

JAIZKIBEL KULTUR ZERBITZUAK
Posta-kutxatila 3.175
DONOSTIA

Izena
Abizenak
Kalea Znb.
Herria Herrialdea
Telefonoa

Abu Yihad-en hilketaren ondoan

Herriak ez du obeditzen halere

Gazan eta Zisjordanian gertatzen ari den herri errebolaren buruan omen zegoen Abu Yihad OLPkoa. Komando handi bat joan da Tunezeko bere etxeraino eta garbitu egin du. Orain dela hogeitamabi urte «liberatu» egin zen Abu Yihad Palestin-darren Askatasunerako Erakunderako, azkeneko urteetan bere sekuritate arduraduna zelarik. Israelek ejenpluzko zigorra egin nahi izan du.

Ondoko egunetan, lurralde okupatuetan, errebolta hasi zenetik honako istilurik gogorrenak suertatu ziren. Meskita eta etxeetan doluzko bandera beltzak aireratu ziren. Hainbat herritan harriek eta fusilek berriz elkarri jazarri zioten, egun bakar batez hamazazpi palestindar hiltzen zirelarik.

Gaza eta Zisjordaniako protestak ez direla amaituko horrela, keizaten dira arabiar liderrik moderatuenak. Baina gerta-

kizunek daramaten martxarekin Tel-Aviv ez da batere fidatzen. Izan ere palestindarrak Israelgo Estatuak ipiniriko kontrol mekanismoak deusezten lortzen hasi bait dira. Lurralde okupatu horietako administrazioan-eta hamalau bat mila funtzionari palestindar aritzen ziren, israeldarrek bestalde palestindarren mugimenduan txakur-agentea franko infiltratzen zituzten. Hilabeteotan berriz, ehundaka politik eta alkate dozena batzuek beren dimisioa aurkeztu dute, eta arrakasta handia dauka nonbait kolaboratzaileen aurkako kanpainiak. Informazio emaileek —kexu dira israeldarrak berak— ez dute jada poliziarengana jotzen, zenbaitetan OLPra jotzen dutela ere ematen du.

Indarra baizik gelditzen ez bait da

Gobernu militarretik independente diren kontrol egiturak sortzen ari dira palestindarrak. Tel-Aviven ziur ageri dira, «geroz eta gehiagoko desorganizazioa» eramateko gauza ez direla izango herritarak. Palestindarrak trufatzen dira: «Juduak ongi bizi dira, gu aldiz ogia eta oli-bak jaten ohituta gaude; Israelgo produkturik gabe aise pasa gaitzke; batipat horrela independentzia eta askatasunari buruz urrats bat ematen laguntzen baldin badugu». Israelgo ofizial baten ihardespena: «Uste baino setosoagoak dira, bai, palestindarrak. Baina indarra gure esku dago. Eta gerra fusilek erabakiko dute». Indar hutsak mendera ote ditzake palestindarrak?

PABLO SASTRE

Afganistan, bigarren rounda

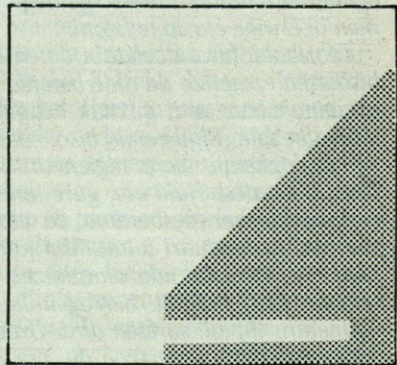
Neguko arratsalde hodeitsuetan, marinelek sarri gogoratzen dute enbata erdian itxurazko baretzeak datozela, gero berriz ere ekaitzak lehen baino gogorrago hasteko. Halakoren bat gertatu izan da Afganistanen oraingoan, uda amaitzeko «bake ituna» izenpetu dute Geneven Estatu Batuek, Sobietar Batasunak, Pakistanek eta Afganistanek, baina argi utzita arma hornizioa ez dela bukatuko, eta beraz kainoiaren hots gorak entzungo direla aurrerantzean ere.

Hamar minutuko protokolo laburra bukatuko da, eta izenpetu dutenak —lau estatu horietako kanpo ministrariak— ez dira gauza izan argazkirako eskua elkarri luzatzeko ere.

Afganistan, bere balio geoestrategikoaz gain, igaezineko ikurra bilaka arazi dute mendealdeko berri agentzia eta telebistak. Urteotan hango gudak, inbasioak esango dute komunikabideek behin eta berriz, balio izan du propaganda antikomunista gordinki zabaltzeko. SESBek bestalde, enkonatutako zaldia zeukan hegoaldean, ordaintzen zuen prezio politiko eta ekonomikoa oso altua zelarik. Agian horregatik, inori ez datorkio txarto bakerako ituna, zelaian borrokatzeaz gain denak bait dirudite prest irudiaren gatazka ere irabazteko.

Bigarren rounda hasi da, eta hurrengo hilabeteotan ikusiko dugu uste baino sorpresa gehiago. Momentuz, Shultzek luzatu ditu lehen mehatxuak, inolako lotsarik gabe. Hau, Geneven bertan: «Argi eta garbi jakin arazi diegu buruzagi sobietarrei, gure bermatzaile ardurak adituz, eskubide osoa dugula erresistentziari laguntza militarra luzatzeko».

Iñaki Goitioztza

Ur pitotxak:

Kabalak Ezpeizen

Mauletik hamabiren bat kilometrotara, Ezpeiz herrian, kabal harrigarri baten hazkuntza egiten da: bisoi edo ur pitotxena. Bisoiak leku hotz, Amerika edo Sobiet Batasunarekin lotzen badira ere, Euskal Herrian egon izan dira duela zenbait urte. Hego aldetik etorritako hiru gaztek, bizia irabazi asmoz, abere hau “Euskal Herriratu” edo hobeki erran da “Ezpeizeratu” dute.

«Irati» asoziazioa eratu aintzin, St. Faust, Paue ondoko bisoi hazkuntzan egon ziren urte betez ikasten. Baina «Irati»ko hiru gazteoi arazo juridiko edo finantzieroak, formakuntza eza baino larriagoak egin zitzaizkien. Batetik, entrepresaren inbertsioa 180.000 liberakoa delako eta bestalde, lantegia abia arazteko behar ziren baimenak ez zituztelako. «Xiberuko garaipen ekonomikoa bultzatzen duen erakundeak (Association pour le développement de la Soule-k) lagundu eta laborantzian duen hustirapena duen sozietate bezala onartua izan zen. «Irati» 23 eme eta 8 arrekin Bildozen hasi zen; geroxeago Ezpeizeko oihan lasai batetan kokatuz.

Orain 157 eme eta 40 harren hazkuntza da «Iratik» egiten duena. Hazkuntza hau hobeki ezagutzeko beren egunerako lanaren berri galdegin genien bi Enrike eta Joxe Leoni.

Teorikoki, bisoi abeltzain baten lana bisoiaren ezagutza da alde batetik; hau artzainak bere ardi guztiak ezagutzen dituen bezala. Bigarrenik, bisoi elikadura eta azkenik, bere higieneari kasu handia ematea. Hala ere, gure lana urte osoan zehar desberdina da eta bisoiaren bizimoduari lotua. Martxoaren 5ean, ar botatzea edo akuplatzea izaten da; gero, handik berrogeitahamar egunetara ttipiak sortzen dira. Orduan, bakoitzak bere papertxoa du, hor bere

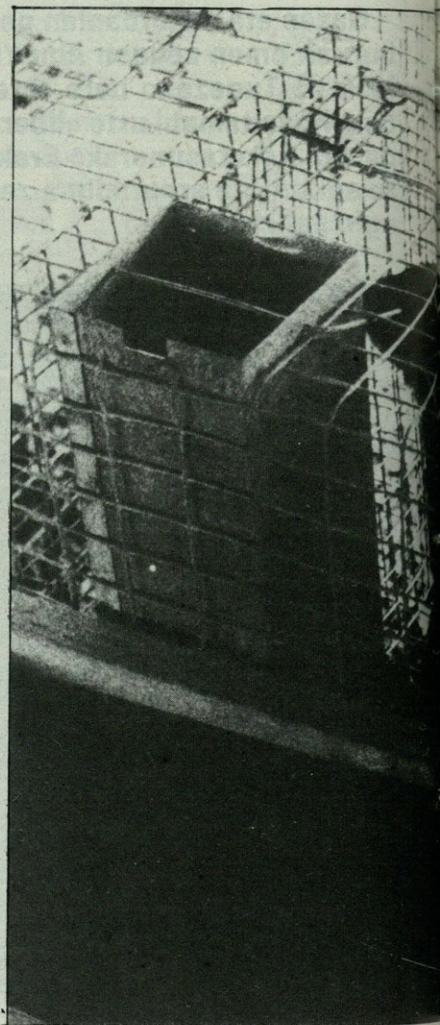
aita eta ama azaltzen direlarik, odol ki-detasuna galerazteko biziki garrantzitsua bait da larruaren edertasunerako. Gero, abenduan, ur pitotxen hiltzea dator. Lanean pasatzen ditugun orenak beraz, ur pitotxaren beharren arabera-koak dira eta ez lantegi batetan bezala.

Zer dira zehazkiago lan horiek, kaiola egitea adibidez?

Kaiolak, burni hariz eginiko konpartimenduak dira. Bi moztetakoak: Urruxa edo emeenak haurra egiteko beste “gelatxo” bat dutenak eta arrenak. Janaria kaiolen gainean ematen dugunez,

**“martxoaren 5ean
ar botatzea edo
akuplatzea izaten
da; gero, handik
berrogeitahamar
egunetara ttipiak
sortzen dira”**

**Gazteentzako «ARGIA» Erreportai Lehia-
ketan** aipamen berezia
lortu duen lana dakargu
aste honetan. Egileak
Kanboko ikastolan 2.
maila egiten ari diren
Ihintza Ostoloza, Ihintz
Oliden eta Oinatz Zuria-
rrain ditugu. Zorionak,
eta zuen hurrengo lanei
beha gaituzue.

bi estai daude, bata ur pitotx ttipientzat eta handientzat bestea. Honela bi hangar edo estalpetan banatzen ditugu: urruxena eta hilabete bat bete duten ur pitotxena (hauek saltzeko dira).

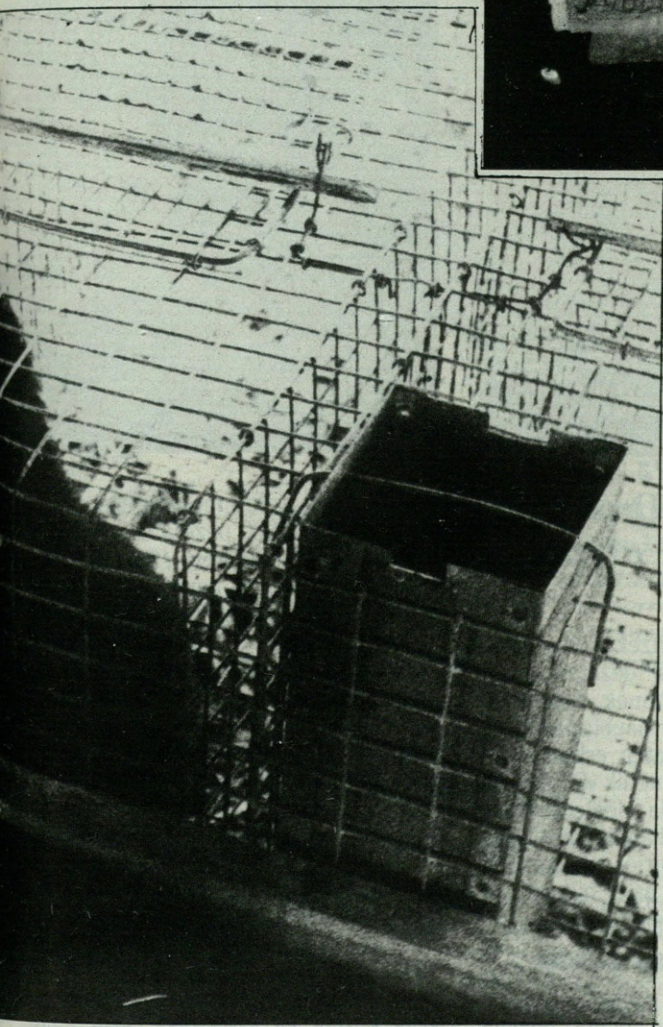
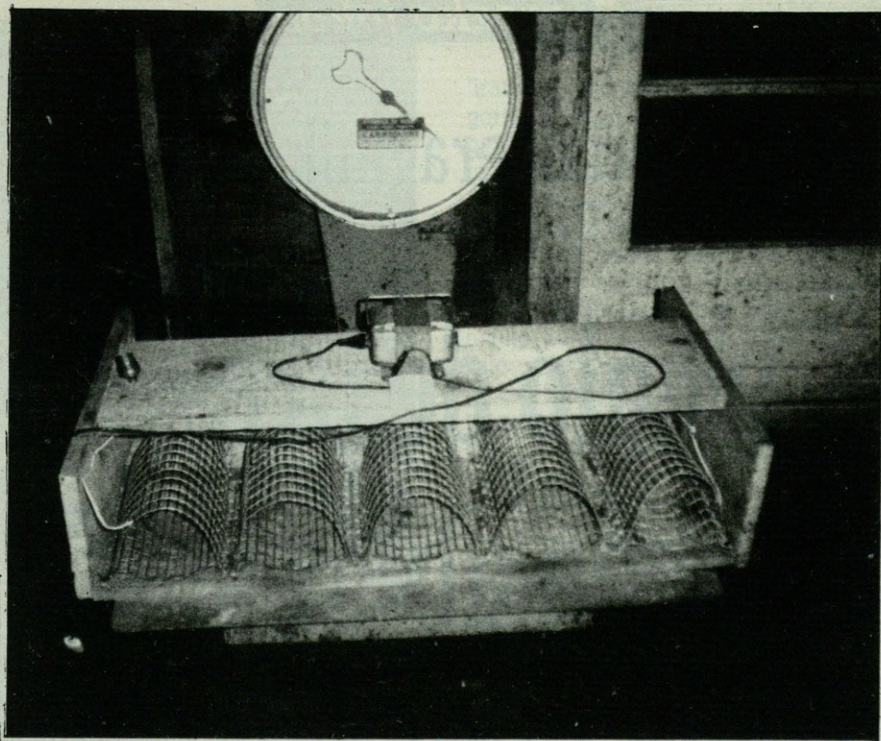
Janariarekin nola gertatzen da?

Janaria oso kontrolatua da, Pauera eramaten dugu analizatzera, janariaren kalitatea jakiteko batez ere. Arrain, haragi, eta laborez osatua da. Kantitatea errespetatu behar da kabalen loditasu-

na eta edertasuna ongi zaintzeko. Urru-
xa haurdun delarik grasa ttipitzen da
eta arraina gehitzen. Bi egunetik behin
egiten dugu janaria eta bostehun kilo
arrain gehi bostehun kilo haragi hoz-
kailuan gordetzen ditugu. Gero, maxi-
nan xehatu ondoren banaketari ekiten
diogu. Tratore batez 15 minututako la-
na guk orga batez egiten dugu. Lasaiki!

**Ur pitotxak zuek hiltzen dituzue,
ez? Nola egiten duzue?**

Lehenik ur pitotxak aukeratu behar
dira: Guk onenak etxean uzten ditugu.
Gero, guk eginiko kaiola elektriko bate-
tan sartzen ditugu eta hankak burni ha-
ria hunki bezain laster bisoia hiltzen da.
Kabalak ez du sufritu behar, bestela la-
rrua erortzen bait zaio. Gero, larrua eta
azalaren artean egiten den urina kendu

*Ur pitotxen
larru preziatua
Xiberuko
ekonomiaren
eragileetako bat
izan daiteke.*

*Kaiola elektriko
batetan sartu
eta ur pitotxak
batere
sufritu gabe
hiltzen dituzte.*

**Bukatzeko, egin dezakezue orain
arteko balantze bat?**

Bai, 1987. urtean 340 larru saldu di-
tugu eta bide onean gara. Zailena lortu
dugu: Merkatuan sartzea.

Helburuak?, aberastea?

Bai, eta nola! —ja, ja—. Ez, gure hel-
burua lanbide honetarik bizi ahal izatea
da. Orain lantegi batetan lan egiten du-
gu baita ere eta, beraz, arratsetan ari
gara kabalekin. Oso gogorra da. Famili-
bat hazteko eta aurrera ateratzeko 400
ur pitotx aski dira. Baina, asurantzak,
ardiekin bezala laguntzak eman ditzan
600 buru eskatzen ditu. Landesetan
100.000 ur pitotx daude 20 langileen-
tzat eta han egiten bada, hemen ere
egin dezakegula pentsatzen dugu. Biga-
rren helburua larruaren kalitatea zain-
tzea litzateke.

Elkarrizketa bukatu ondoren, etxera-
ko bidean, guk ere gure konklusioa ate-
ra genuen. Kuraia handia behar dela,
alegia, Hego aldetik iheslari bezala Xi-
beru aldera jotzeko, jakinik jende ge-
hiena kosta aldean dagoela. Bestalde,
hain garrantzi handia duen enpresa
bat abia arazteko, Europa mailan leku
bat hartuz eta iheslari politiko batek di-
tuen arazoak gaingiduz.

«Irati» eta «Irati»koak adibidetzat har-
tu beharko lirateke Xiberu, Iparralde
eta Euskal Herriko ekonomia aurrera
ateratzeko orduan. Horregatik seguras-
ki, Frantses eta espainol poliziek Cara-
banchel eta Algerian utziko zituzten
«Irati»ko bi partaide: Enrike Letona eta
Enrike Pagoaga.

Garbi dago luzarora horrelako ximi-
koak direla mingarrienak Estatu fran-
tesarentzat Iparralde honetan.

MANEXAK

ondoren larrutzen dugu. Ur pitotxaren
haragiak ez du baliorik.

**Zein dira bestalde, ur pitotxaren
heriotza dakartzaten eritasunak?**

Ur pitotxak oso singleak dira eta be-
ren eritasunak oso kutsakorrak. Aini-
tzetan, 24 ordutan ur pitotx taldea hil
daiteke. Eritasun hauen aurka urtean bi
aldiz txertatzen ditugu, batulismo erita-
sunarekin gertatzen den bezala. Baina
antzutasuna dakartzaten beste eritasu-

nekin, frangotan, ur pitotxak hil edo
aparte uzten ditugu kutsa ez dezaten.

**Beno, hil dituzten, eta noski
oraintsu osasuntsu daudenen la-
rruekin, zer egiten duzue?**

Guk Frantziako hazkuntza asoziazio-
nearen partaide gara, eta orduan Pari-
sera saltzen ditugu. Gero, asoziazione
hori okupatzen da salmentaz. Hala ere,
normalki Kopenhague eta Londresen en-
kante edo subasta moduan saltzen da.

Diru egarriak eraginik...

«Circulo de oro» delakoa aberasteko azken kimera

Azken aldian oso modan daude aberats bihurtzeko jokoak, bono loto, primitiba... Bestalde, joko estatal eta ofizialak ez diren batzu sortu dira hauek nork eta non sortu diren inork ez dakielarik. Beste batzuren artean, «Circulo de Oro» delakoa dugu momentu honetan inguruan ahoz-ahoz dabilkigun jokoa.

Honelako jokoen jatorria ez da oraingoa, jadanik guda ostean hasita bait zeuden, horien artean ezagunena pezetarena zelarik. Sasoi hartako pezeta zerrenda zenbaiten bidez trukatzuz makina bat diru (=pezeta) egin omen zuen batek baino gehiagok. Postalekin antzeko zerbaite egiten zela aitatu digu beste batek ere. European, Belgikan eta, aspalditik ezaguna duten jokua dela ere entzun dugu. Ez da beraz gaur goizeko kontua.

Kopuru desberdinetako joku diferentiek daude gaur gure artean, adin eta «status» desberdinetako jendeak parte hartzen duelarik hauetan. Adibidez, ihaz oso modan egon zen «Easy Money» delakoan 1000 pta inguru jokatzeko ziren. Haziendak katearen kontrolatzailerak harrapatu eta jokua guztiz moztu zuen segituan. Joko honetan gehien aritzen zirenak gazte eta estudianteak ziren, ez bait zuen diru gehiegirik eskatzen.

Orain hain modan daukagun «Circulo de Oro» delakoan ordea, 10.000 pta jar-

tzen dira jokoa bakoitzeko. Ondorioz, estudianteek parte har dezaten muga latza suposatzen du honek. Honelaxe esan digute behintzat hauetariko zenbait. Beste jende baten eskutan dagoen jokua dugu seguruenik «Circulo de Oro» deiturikoa. Hau da, Udaletxeetako langileak, empresa handietako langileak, pertsonal bankarioa, hospitalak eta orokorrean jende asko biltzen duten lantegietan mugitzen da.

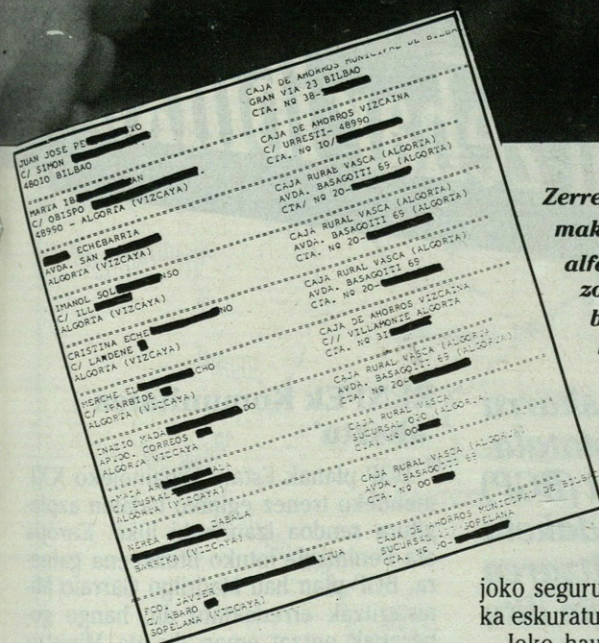
Joku honen saltsa gozoa

Hamabi pertsonen izenez osaturiko zerrenda bat (zenbaki polita dozena aizu!) 5.000 pezetatan erostean datza guzti honen saltsa. Kanean, tabernan, lantegian bertan, nahi den lekuan alegia, aurki dezakezu honelako zerrenda bat. Segituan gainera. Zerrenda erostarekin batera erostunak zerrendan dagoen lehenengoari bost mila pezeta ordainduko dio transferentzia baten bidez, hau da, zuzenean banku kontuan sartuko dio dirua, sin falta gainera, eta beste 5.000 pezetak zerrenda saldu dio-

nari emango dizkio momentuan eta eskura noski. 10.000 pezeta emango ditu beraz guztira. Ondoren, eskuratu duen zerrendako lehen pertsonaren izena kendu eta erosleak berea jarriko du 12.aren lekua hartuz. Segidan, eta hau dena ahalik eta azkarren egin behar da, lagun batekin edo, ezagun batekin edo... tratua egitea tokatuko zaio, lehen biri utzitako 10.000 pezetak eskuratu ahal izateko berak duen zerrenda beste biri saldu beharko dielarik. Prozesu honen ezin du inolaz ere etenik eduki, katea apur ez dadin. «Circulo de oro» zerrendak bat, bi, hiru, mila... ugaldutako dira honelaxe, orain artean behintzat.

Katea apurtzen ez dela suposatuz, hasiera batetan atze-atzean azkena egon dagoena, egun batetik bestera goraka hasiko da zerrendan, bien bitartean 10.000 pezetak berreskuratuta dituela gainera, ze dirudien ez baita asko kostatzen zerrenda eskuz-esku pasatzea. Kontuak eginik, hasieran 12. postuan zegoena lehen postura iristerako 4096 zerrendetan azalduko da bere izena eta kobratzen hasiko da hanka biko bakoitzarengandik 5.000 pezeta. Hau pagotxa hi! Ba hori, denak kobratuz gero 40.960.000 pezeta(!) irabaziko lituzke gure lagunak.

**Zerrenda honen kontura
makina bat hitzegin da
alferrik, bien bitartean,
zomorro-zomorro,
bakar batzuk dirua
mordoska egin dutelarik.**

joko segurua izateaz gain diru mordoska eskuratu bait daiteke antza denez...

Joko hau ezlegala ote? Legeari atxikiz badirudi ezetz. Ze, besterik ez bada ere «Circulo de oro» delakoan dirua trukatu besterik ez delako egiten. Eta gogo onez beste baten kartilan 5.000 pezeta sartu nahi izanez gero zure izena zerrendan azaltzeagatik, nork ukatu hori? Hau honela, diru sarrera frango izan da azken hilabeteotan, 5.000 pezeta gora, 5.000 pezeta behera, aurrezki kutxetan nahiz bankuetan galdezka jakin dugunez. Hau honela, ez dirudi gisa honetako beste jokuekin bezala, oraingoan Haziendak eskua sartzerik izango duenik. Kontu korrante gehiegi egongo

lirateke guztiak kontrolatzeko eta zigortzeko, zigortzerik balego diot. Are gehiago, ez dago joko hauen kontrolatzaile edo inongo jaberik, beraz, errudunik egotekotan zerrenda guztietako partaide guztiak lirateke errudun.

Bestalde, esan 'kantxa' asko eman zaiola guzti honi. Irratia entzutea besterik ez zegoen pasa diren asteotan. Hamaika kontu esan eta publizitate egin zaio «Circulo de oro»-ri, zera honen atzean nor egon daitekeen sikiera antzematen ez dela gainera (askoren uste-tan kontable zenbaitek edo, asmatu omen dute). Egunkariak ere orriak eta orriak bete dituzte jokoaren berri eman ez eta jada jende batek jaso dituen dirutzak medio gutarik asko liluratu. Donostiako Aurrezki Kutxa bateko zuzendari baten bidez jakin dugunez ez da kontua soilik. Honezkero jende mordoskak eskuratu dituela dio 30.000 edo 40.000 pezeta, eta hasi besterik ez omen dute egin! Ze zuzendari honek erakutsita dakigunez bada 800.000 pezeta ere kobratu duenik, bost mila pezetakotan dena. Berak zihurtatu digu jokalar soila besterik ez dela berau. Bada besterik ere aberasten hasia. Hala eta guztiz, aberastu den gutxi izango dela jakatuko nuke lepoa. Hasierako batzuk akaso. Baina hori, pezetarik galtzen ez denez...

Ezkondutako en urrezko zirkulua

Bestea baino askozaz bitxiagoa da segidan entzungo duzun joko hau. Donostiako San Martin hauzoko eta Miracónchako partean hasi omen da martxan, bertako diskoteka (La Perla, Bataplan) eta pubetan (Zeus, Sebastopol kasu), ezaguna dutelarik. Diskoteka nahiz pub hauetako zerbitzarien ideia dela dio guzti honen berri duen Luisek. Jokoi dagokionez, ezkondutako bikoteek hartzen dute parte honetan, heuren izenak zerrenda batetan apuntatuz (zerrenda horretan sarizeko konfiatza-koa edo giro horretako izan behar duzula aitatu digu Luisek). Sistema, «Circulo de oro» delakoaren berbera da baina elkarri 5.000 pezeta eman ordez larrua jotzea —etzazuela farrik egin!— asmoztzat duela. Zerrendan hauetan parte hartzen duten bikoteen zuzenbidetza eta telefonoak agertzen dira. Ba pentsa, azkena dagoen bikoteak lehenengoari deitu eta larrua jotzeko egiten omen dute zita, lagun artean gainera. Bi zerrenda mota omen dabilta: Bata Donostian bertan, eta bestea Donostia eta Bilboko artekoa. Eta zeintzuk parte hartzen duten? 'jupie' arrazako exekuti-boek eta... Hau duk hau mundua!

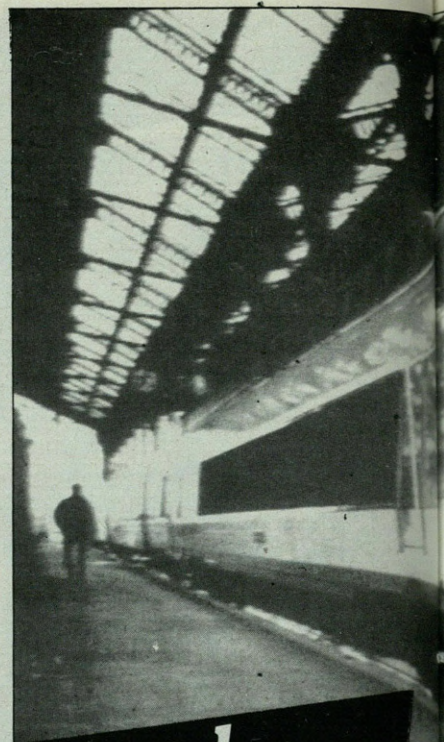
AINZANE LARRINAGA

Krisi ekonomikoa eta kontsumismoa eragile nagusi

Joko guzti hauen moda eta arrakastaren arrazoia egun dagoen krisi ekonomikoan oinarrituta dagoela bagenio oker geundeke. «Circulo de Oro» katearen kasuan, esan genezake, bertan parte hartzen duen gehiengoak behintzat kontsumismoak eraginda egiten duela,

XXI. mende
inguruan
250 Km/orduko
abiaduraz
ibiliko dira
inguruko trenak.

RENFEren
azpiegitura proiektuaren aurrean
Jaurlaritzak berea elaboratu

XXI. menderako, tren azkarrak Hego Euskal Herrian zehar ibiliko

Orain arte izan duen ospe kaskarra aldatzekotan dabil RENFE monopolio estatala. Horretarako 'Burnibide Garraio Plana'ri (BGP) ekin dio eta azpiegiturari dagokionez aldaketa frango iragartzen da. Eusko Jaurlaritzaren Garraio Sailak bere proposamenak ere egin ditu eta horietatik 'Y' proposamenak du lehentasuna. Garraio Saileko sailburu-orde den Jose Luis Burgosek eman digu argitasun anitz.

Hegoaldeko Komunitate autonomoan hiru tren moeta dabilta: RENFEren trenbide zabalekoa, honen garrantzia Irun-Madril eta Bilbo-Miranda lotzea litzateke; gero, hein handi batetan Donostiako inguruneak lotzen dituen Eusko Trenbideak eta, azkenik, Bilbo inguruan dabilzan FEVEren trenak genituzke. Garraio Sailburu-ordearen hi-

tzetan, «garbi dago Komunitate honek Gaztelako lautadarekiko duen azpiegitura eskasak proposamen hauek eragin dituela, gaur egun, trenez Bilbotik beharantz komunikabide penagarriak ditugu eta, hau eta beste eskasia batzu konpontzeko bota diogu RENFEk proposatzen zuen BGP planari gure 'Y' proposamena».

RENFEk Komunitatea 'ahaztu'

BGP planak Estatu Espainoleko XXI. mendeko trenez eginiko bidaiei azpiegitura sendoa izan nahi luke, Europa eta Penintsula lotuko litzatekeena gainera. BGP plan hau Madrilgo Garraio Ministeritzak erredaktatu du; hango gobernuak ontzat eman du eta Ministro Kontseiluak begi onez ere dakusa. Hala ere, «plan hau osatzerakoan Gasteiz-Donostia ardatza 'ahaztu' egin da eta Paris-Madril ibilbidean 100km/orduko abiadura mugaketa gure Komunitatean soilik egongo litzateke» baieztatzen du Jose Luis Burgos-ek.

«Horregatik 1986.aren amaieran azterketa batzu agindu genituen eta azterketetatik irten ziren lau proposamenetatik 'Y' hau aukeratu eta RENFEri aurkeztu diogu». Hau da, BGP plan honek Bilbok sare nagusirako bere adar propioa izan dezan bilatzen da eta 'Y'

egitea, edota, Gasteiz-Donostia hobeagotzeko Altsasutik zuzentzea, ez bait dugu koodinakatarik gabeko trenbide sare batekin toporik egin nahi. Horregatik gure proposamena Gasteiztik irten eta, dagoen trenbideaz baliatuz Arrasaterantz joko luke (trenbide zati berri batzu egin beharko lirateke ere), Irun aldera Zumarragatik abiatuko litzatekeelarik eta Bilbo aldera Durangotik. 'Y' ardatz honen funtsezko kokagunea Arrasate inguruko Santa Ageda gunea.

'Y' honen bitartez Gasteiz-Bilbo-Donostia lotuko lirateke baina BGP planak ez du Gasteiz-Altsasu trenbidea bertan behera utziko eta ondorioz Bilbo eta Iruñea hurbilago egongo dira elkarren artean. Hegoaldeko lau hiriburuen trenetako komunikabideek aldaketa frango jasango dute baina guztia hau negoziaketa bidean doaz. Madrilen Gasteizko gobernuaren proposamena begirunez ikusi arren, dirua izanen da guztion buru hauste eta tira-bira handienak sortuko dituen.

Gasteizko gobernuak ez ezik, Nafarroakoa ere hortxe ari da mende bukaerarako martxan ipini nahi den plan honetatik etekinak atera nahian. Garraio Saileko buru den Antonio Aragonen proposamena Irurtzundik Irun-Iruñea lotzea litzateke, Altsasutik pasa beharrik ez izateko. «Honela Gasteiz-Altsasu-Irun trenbideko trafikoa arindu eta hobeagotuko litzateke», dio Antonio Aragon-ek.

Pirineoetako bi aldeak Catalunyak lotu nahi

Madrilen egin den BGP honi eransketak berriak proposatu zaizkio Hego Euskal Herrikan kanpo ere. Indartsuena «Pirineoetako Batzorde»rena izan da. Batzorde hau Pirineo mendikate magalaren bi aldeetan kokatzen diren herriek osatzen dute. Batzorde honen proposamena elipse forma lukeen trenbide ibilbide bat egitea litzateke: Baiona, Irun, Iruñea, Zaragoza, Lleida, Barcelona, Perpignan, Tolosa, Dax, Baiona. Ibilbide hau tren azkarrek beteko lukete eta TGV frantses tren azkarrari itzala egiteko adinakoa litzateke.

Proposamen honekin ez da oso ados Eusko Jaurlaritzak. Batzorde honek egin zuen bileran Komunitate Autonomoa soilik abstenitu zen, Nafarroak baiezkoa ematen ziolarik. Gasteizko Garraio sailburu-ordeak arrazoiak azaldu dizkigu, «Pirineoak lotu nahi duen tren azkar honen proiektua oso polita da baina ez dago sendoki aztertuta. Ez da inondik agertzen beste trenbide espainiarrekin nolako lotura izango duen, eta horregatik erabat kontra azaldu ez arren, milaka milioi jokuan dauden azterketa sakonakongoak egin behar direlakoan gaude».

Gasteiztik irten eta Arrasate inguruan Bilbo eta Irun aldera joko luke Eusko Jaurlaritzaren 'Y' proposamena.

plan honetako sare guztiak abiadura handiko trenbidea izan dezan.

Eusko Jaurlaritzaren proposamen honek parlamentura doazen alderdi denekin begirunea erdietsi duela dirudi, nahiz oraindik parlamentu honek horrezaz erabakirik ez hartu. Diputazioak ere gobernuaren alde bat egin dira.

'Y' proposamenak Hegoaldea txikiagotuko

Herrialde bakoitzak bere garraio plangintza egitearen aurka azaldu da Gobernu Autonomoa eta plangintza orokor baten alde apustu egin du, «gure asmoa ez da Bilbo-Gasteiz Altubetik

Komunitatean soilik 125.000 milioi pezeta inbertitu beharko dira azpiegitura lanetan.

Catalunyak dituen interesak ere ma-haia gainean daude eta Eusko Gober-nua ez omen dago beste komunitate ba- kar baten interesak bultzatzeko prest. Hala ere, BGPri proposamen desberdin eta anitz egin arren, aurren hartu be- harko XXI. mendeko abiadura handiko trenen azpiegitura modernoaren eraba- kia.

125.000 milioiko aurrekontua 'Y'-k

Eusko Jaurlaritzak agindu zituen az- terketen ondoren RENFERi eskeinitako proposamen hau aurrera ateratzeko ne- goziazioetan dabilta, «une honetan ne- goziazioak ongi doaz baina BGP hau definitiboki osatzeko lan handiak egin behar dira oraindik». Hala ere, treni buruzko plangintza orokor bat egitera- koan proposamen askotxo agertu da eta ideia gehiago eman badu horrek, komunitate bakoitzak beren interesei helduko die. «Nafarroa eta gure ka- suan, adibidez, biok gaude RENFERekin harremanetan eta, azkenean, orokorta- sun batetatik begiratu behar dugunez, denon gustoko komunikabide sare bat irtengo dela uste dut, nahiz (hori garbi

ere) bakoitzak bere Komunitatearen al- dera beti jo».

Proiektu hauen oztopo handiena aurrekontuena da. RENFERekin batera sortu den lan taldeak urte amaierarako erabakia hartzea espero du, «horretara- ko ibilbide guztiak errepasatzen eta erizpideak orokortasun batetatik azter- tzen ari gara». 'Y' planak 125.000 milioi pezetako inbertsioa eskatzen du baina gobernukoen ustez, «garestia izan arren, egin nahi den azpiegitura moder- no eta aurrerakoa kontutan izan behar da».

Bertako enpresek etekinik atera ahal

Estatu osoko trenbide sarea aldatze- kotan dago RENFE. Baina horrezaz gain, tren makinak, geltokiak, eta tre- narekin zerikusirik duten zerbitzu guz- tiak aldatu nahi dira. Antza denez, RENFEk irudi hobeto nahi du.

Bestalde, teknologia bat erosi behar da eta bertako enpresek badute zer esan. Horietakoa Beasainen kokatzen den CAF (Constucciones y Auxiliar de Ferrocarriles) dugu; hainbat urtetan RENFE izan du bezero nagusia eta egun arazo larriak ezagutzen ari da.

Iragartzen diren hobekuntzak garraio moeta honen ziurtasun neurritan atzemango badira ere, oraindik, RENFERen 'jugadetara' ohiturik dagoen bidaiariak ez du iragartzen den guztia sinesten. Abiadura handiko tren hauek Hego Euskal Herriko hiriburuen arteko distantziak ez ezik, Estatu espaino- leko guztiak ere, motz jarriko di- tuzte eta bestela oraingo eta gero- rako iragartzen diren denborak ikustea besterik ez dago.

Donostia-Gasteiz	1 45'	50'
Donostia-Bilbo	3 20'	57'
Donostia-Iruñea	2	1 30'
Gasteiz-Bilbo	2 30'	33'
Madril-Irun	6 30'	4 10'
Madril-Bilbo	5 50'	3 30'
Zaragoza-Donostia	4 40'	3 30'
Zaragoza-Bilbo	4 55'	3
Zaragoza-Gasteiz	3 30'	2 30'
Zaragoza-Iruñea	2 40'	2
	orain	gero

Honelako proiektu batetan esku har- tzea izugarriko gorakada suposatuko lioke baina enpresa kanpotarrekin lehia gogorra dago. «Guk, gobernu be- zala, bertako enpresak laguntzea ge- nuke helburu baina plan guzti hau Es- tatuko presupuestoei ordainduko dute eta diru hori non ipini ez dago gure es- kuetan. Hala ere, CAF bezalako enpre- sek lan gehixeago izanzen dutela ira- gar daiteke» dio Eusko Jaurlaritzako ga- rraio Sailburu-ordea den Jose Luis Bur- gos-ek.

Erabili izango den teknologia pun- ta-puntakoa da. Trenak 250/260 Km/orduko abiadura erdietsi ahal izan- go dute eta abantail handienak bidaiar- iek nabarituiko dituzte. Garraio kontu- tan ere errepideetako garraioari lehia egin ahal izango dio RENFEk eta proiektua burutu dutenen artean, Esta- tu barnean, trenak ematen dituen erraztasun eta maniobrabilitateagatik, abioiaren pare ipin daitekeenaren ustea dago.

Iragartzen diren hobekuntza guzti hauek noiz eta nora eramango gaituz- ten oraindik argi az badago ere, lehen urratsak ematen hasiak direla ziurra da.

N. ARRASTOA

ARGIA

"TTARTTALO" ren laguntzaz

K O M I K I A

100. zenbakia

BOKAZA

MAK ta MORAU

MARLOU JARRIKO
DIAT IZEN POLITA, EH?
GUSTATZEN AL ZAIK?

NORA HOA?
BERRIRO HASIKO
AL GAITUK?

MARLOU!
MARLOU!
PSS!

PSS, PSS!
MARLOU!
MARLOU!

AH, HEMEN
HAGO IZER
DARAMAK?

ORAINGOAN
BEHINTZUT PRO-
BETXOKO ZERBAIT
EGIN DUK!

BARKATU, BAI!
NA HORI NIREA
DUK!

ZINKUNEGI OPTIKA

Optikari-Optometrista

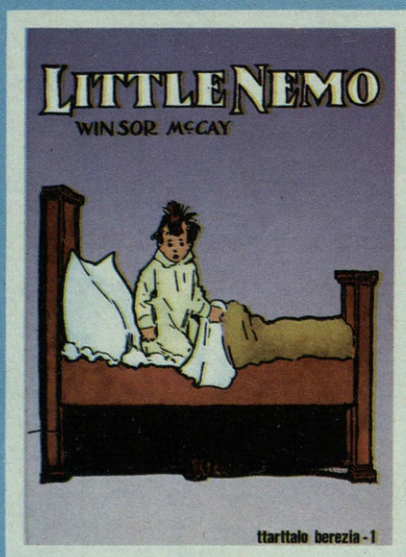
Ukipen lenteak

hernani,4

donostia

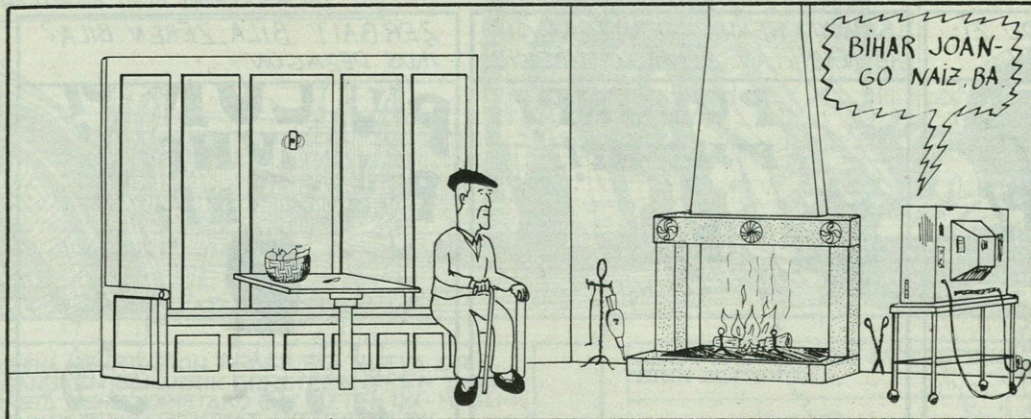
t.42 06 24

EZ UTZI IRAKURRI GABE

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

ZERBAIT BILA.ZEREN BILA?
IKUS DEZAGUN...

PULUNP!
PULUNP!

[illegible]

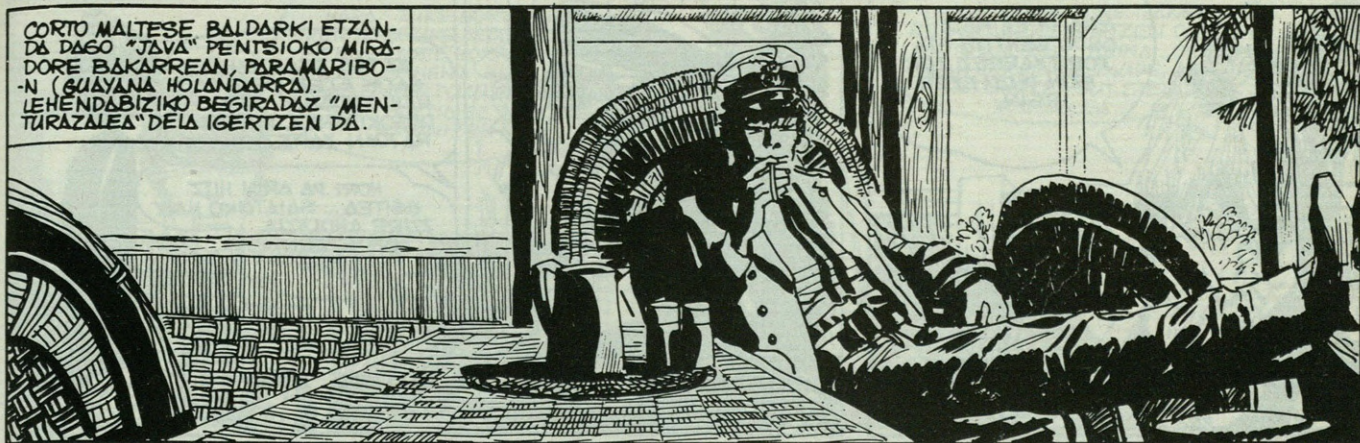
{BAZEN TENOREA!}

LEKEITIO 1

BAI, AGIAN
HEMEN...

BAI, HALA
DUR!

CORTO MALTESE BALDARKI ETZAN-DA DAGO "JAVA" PENTSIOKO MIRA-DORE BAKARREAN, PARAMARIBO-N (GUAYANA HOLANDARRA). LEHENDABIZIKO BEGIRADAZ "MENTURAZALEA" DELA IGERTZEN DA.

KEINU NEURTUEKIN BRASILETA NUEVA OR-LEANS-EN BAKARRIK ERRETZEN DIREN ZIGARRAK MEHE HORIETAKO BAT PIZTEN DU: PUBLIKO IKUSTEZINAREN TZAT ANTZESTEN DU.

HANDIK APUR BATERA, ANTZESPENA ETEN EGITEN DA...

UTIKAN, ZIKIN HORI. EZ HADI HEMENDIK BERRIRO AZALDU JEREMIAS.

BARKAMENA ESKATZEN DIZUET DENOI, NIK...

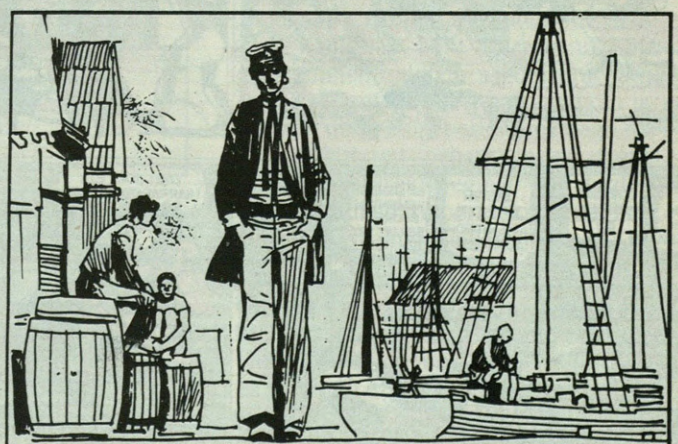

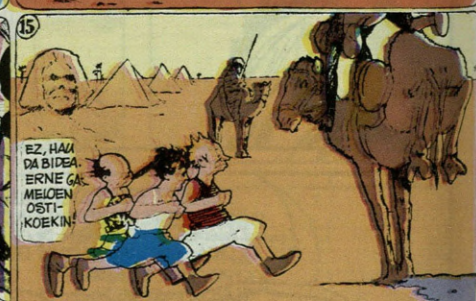
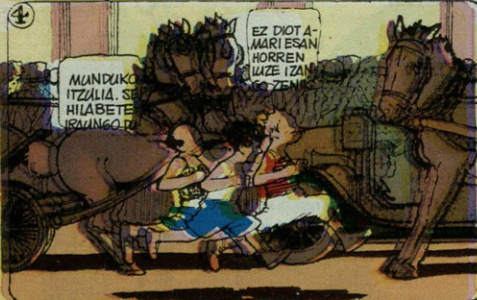
ZURI ERE BARKAMENA ESKATUKO DIZUT NAHI BADAZU...

ZER DUZU? EZ ZAUDE ONDO?

Kontraesan askoren artean hastear dago kanal nabarrista

Nafarroako telebista arma politikoa bilakatu

Martxoaren 21ean RTVNko Administrazio Kontseiluak Nafarroako hirugarren kanala martxan ipintzea onartu zuen PSOE eta UPNren botoekin, APren abstentzioa eta EA, CDS eta UDFren aurkako botoekin. Eraikitzeaz dagoen kanal autonomiko honen alde on eta txarrez jabetzeko Nafarroako partidu garrantzitsuenekin elkarritzatu gara.

Batetik 3. kanalaren eragile eta bultzatzaile diren PSOE eta UPNrekin mintzatu gara. Bestetik, proiektu honen aurka dauden EA eta HBrekin. Partidu hauek emandako eritziek proiektuaren alderdi ekonomikoa, PSOE eta UPNren arteko paktoa, ETBri utzitako lekua, euskararen esparrua etabarrak ilustratuko dizkigute batik bat.

Euskal esparruarekiko eraso berri bat?

Badirudi arrazoi politikoak direla UPN eta PSOE proiektu honekin bat egitera bultzatu dituztenak. Duela lau hile nafar parlamentuaren gehiengoak, UPNren aldeko botoekin eta PSOE kontra zegoela, RTVNren administrazio kontseilua desegitea erabaki zuen, nahiz horretarako ahalmena gobernuaren esku bakarrik egon. Orain berriz, eta Nafarroako gobernabilitatearen aitaziaz, kontseilua bere horretan utzi eta euskaldunen zatiketa sakontzera datorren instrumentu berri hau martxan jarri nahi dute. Ikusi besterik ez dago nafar telebistaren beharra estudiatzerakoan euskararekin egingo den bazterkeria, edo helburu berarekin orain arte ETBren aurkako jokabidea.

Orokorki begiratzuz, partido bultzatzaileek kontradizio asko dutela dirudi, oraindik ez bait dakite nolako telebista mota nahi duten, ez dago zehaztasunik, ez bait dute ezer argi. Euskararen presentziari buruz, nonbait ahazturik dagoen zerbaitetaz galdezka ari ote ginen iruditu zaigu.

"UPNko Aizpunen ustetan Nafarroak Espainian barruan berezkoak dituen ezaugarriak lantzeko telebista medio oso garrantzitsua da"

Nafarroaren berezko identitatea bultzatzeko

UPN-ko lehendakaria den Jesús Aizpun berarekin mintzo gara 3. kanal honi buruz. Aizpunek, Foru Hobeagotzearen liburua esku artean duela, telebista honek zer suposatzen duen azaldu digu: «Kanal autonomikoa oso garrantzitsua da zeren eta Foru Hobeagotzeak esaten duenez, Nafarroa Komunitate Forala da, zatiezina, Espainian integratuta; berezko identitatea duen komunitate autonomoa. Horregatik, Espainia barruan berezkoak dituen ezaugarri guztiak ahalik eta gehien landu behar ditugu, bide horretan telebista medio kultural bezala oso inportanttea delarik».

Ikuspegi ekonomikoaz Aizpun bat dator PSOErekin eta ez du uste ahal-egin handiegirik suposatu behar duenik. «Telebistaren neurriak geografikoki, kulturaliki eta politikoki biztanleen araberakoa izan behar du. Guk ez dugu aspiratzen Catalunyan dagoen telebista autonomiko bera izatera, ez bait dago gure posibilitateen barnean».

UPNko lehendakariaren ustez garrantzitsua ez da telebista oso garestia edo teknikoki oso ona egitea, kasu honetan beronek betekoen duen papera baino, «Nafarroako indibidualitatea lantzea».

Erabaki ekonomiko zehatzik ez

Dena den, ekonomikoki ez dagoela ezer zehatzik azaldu du, oraino mar-txan ipintzea bakarrik onartu dutelarik. «Oraindik eite gehienak, eraketa, koka-lekua, etabar negoziatzeaz ditugu». Hala ere, aspektu batzu UPNk jadanik pentsatuta ditu, adibidez orain RTVNko zuzendari orokorra den Fermin Goñi-ren aldaketarena.

Higa de Monreal-go emisio zentrua.

Euskararen presentziari buruz, gaia ez dela ukitu esaten du «baina presentzia bat izatea logikoa da; halaz ere, argi dago hau Nafarroako telebista izango dela eta Nafarroako hizkuntza ofiziala gaztelera dela, nahiz eta eskualde elebidunik egon. Hauek, imaginatzen dut, Nafarroan euskararen presentziaren arabera kontutan hartuak izango dira».

Bestalde, eta UPNk dioenez, proiektu honek ez du ETBk duen eraginarekin bukatu nahi, «gainontzekoekin konpeti dezakeen telebista bat sortu baizik».

HB: telebista nazional baten beharra

HBk onartuko lukeen telebistarekiko proiektua Euskal Herri osorako telebista nazional bat litzateke. Horrela azaldu du HBko Mauricio Olite berak. Baina, honek ez du esan nahi «HB telebista

lokala edo beste motatako telebisten aurka dagoenik».

Nafarroako telebistari begiratu ez gindakotzat jotzen dute. «Nafarroako hirugarren kanala diru publikoarekin finantziatutako telebista da; ideologikoki interes pribatu batzu aurrera eramateko erabilia izan dena, interes separatistak eta nabarristak hain zuzen. Horregatik, eta tresna politiko bezala bai UPNek nahiz PSOEk Nafarroa Euskal Herritik aldentzeko bidetzat hartzen dute. Gainera, antidemokratikoa da, Nafarroako errealtate politikoa ez bait du kontutan hartzen».

Kontra egiteko beste arrazoi bat ekonomikoa litzateke, nahiz arazo honek HBk emandako ezetzan eragin handirik ez izan. «Guk badakigu empresa publiko guztiak defizitarioak direla, baina hauek bete behar duten benetazko zer-

bitzu sozial edo kulturala herritar eskuetan utzi behar da. Telebista autonomikoari dagokionez, partidu batzuek beren interesak inposatzeko erabiliko dute. Argi dago ez dela zerbitzu publiko bat, pribatua baizik».

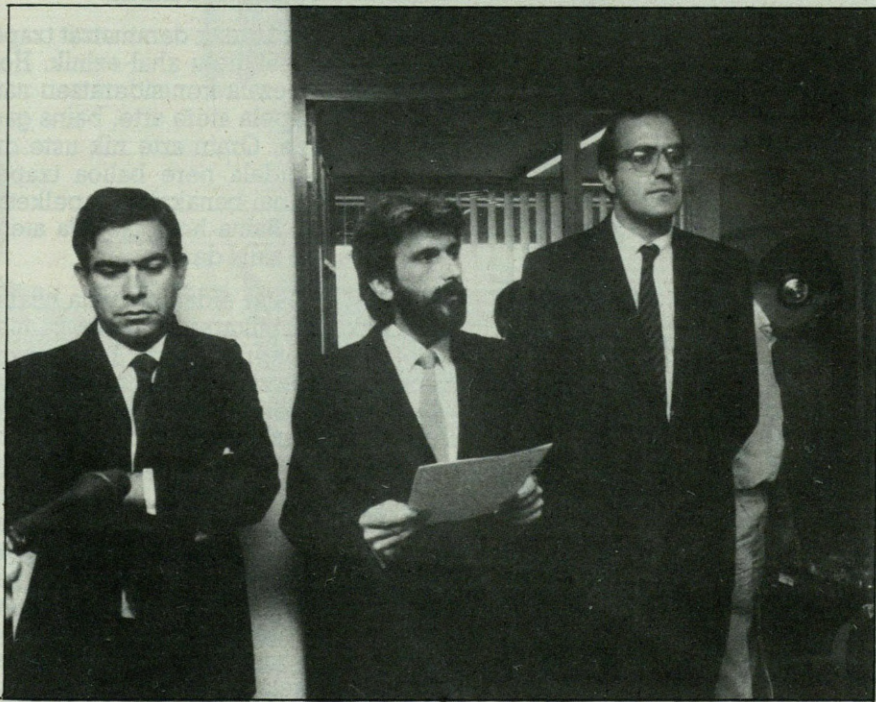
Euskara museoa ipintzeko

Euskarari dagokionez, Olitek dagoen telebistaren eguneroko praktikara jotzen du. «Tele Navarra beren eskuetan dago, ia ia PSOEn monopolio bat da eta badakizu zer egiten duten... Ez dute Nafarroako hizkuntzaren errealitatea kontutan hartzen; gainera oraindik ez dakite zer egingo duten gai honekin. Agian, zerbait egingo dute, baina gure hizkuntza berreskuratu baino museo batetan lurperatzen bukatuko dute».

Nafarroako telebista ipintzerakoan ETBk duen esparrua txikitu nahi dute. Oliteren ustetan ziur aski ez dituzte herriek jarritako antenak kenduko, baina orain arte bezala ez dute ezer egingo ETB Nafarroan ikusi ahal dadin. HBk argi utzi nahi du, bestalde, ez duela ETB begiak itxita onartzen, berreuskalduntzeko duen garrantziaren arabera baizik. Baina HB, teknikoki jaso daitezkeen kanal guztiak hartzearen alde dago benetazko pluralitatea eman dadin.

“HBko Mauricio Olitek dioenez, bai UPNek bai PSOEk Nafarroa Euskal Herritik aldentzeko bidetzat hartzen dute Nafarroako telebista”

Otanoren ustez, hirugarren kanala oso mesedegarria izanen da Nafarroako. «Ikuspegi politikoaz gain, posibilitate kultural eta informagarriak gehitzea ekarriko du hirugarren kanalak»; gainera berak dioenez, «momentu honetan telebista pribatuaren esparrua zabaltzeaz dagoenean, ez da batere anormala Nafarroak berezko telebista publikoa nahi izatea».

86ko foto honetan, ezkerretik eskuinera, José Antonio Asiain, Nafarroako Gobernuako lehendakari ordeak; Pedro M. Ardaiz, nafar telebistaren administrazio kontseiluko lehendakaria eta Fermin Goñi, Ente Publikoaren zuzendari orokorra.

PSOE: «Emandako zenbakiak irrealak»

PSOEko nafar parlamentario den Javier Otanok Nafarroako Telebistari buruzko eritzia ere azaldu digu.

Ekonomikoki, PSOEntzat prentsan agertutako gehiena oker dago, orain arte ez bait dute ezer erabaki. «Emandako zenbakiak ez dira errealak. Guk eskuartean dugun proiektua uste baino askoz bajuagoa da». Dena den, Javier

Otanok uste du zerbitzu publiko bat egiterakoan etekin ekonomikoak ez direla garrantzitsuenak, «betetzen duen funtzio kultural eta periodistikoa baizik».

Hirugarren urtean autofinantziatuko

PSOEn ustetan 3. kanala lehendabiziko bi urtetan ez da errentablea izango; hirugarrenean berriz, bere proiektuak adierazten duenez, autofinantziatuko da.

PSOE eta UPNren artean egindako paktua aurretik atzera aztertzen du Otanok. «Duela lau hilabete parlamentuan RTVNren Administrazio Kontseilua deuseztatzea eskatu zenean gu ez geunden ados; horregatik proiektua aurrera eramateko beste batzuekin elkartzearen beharra ikusi genuen eta UPN zen gurekin bat zegoen partido bakarra». Baina, oraindik bakarrik aurrera. Halaz ere eta bakarka bada ere, beste erabaki garrantzitsu asko hartu beharko ditu, batez ere egiturari dagokionak.

Euskarari emango dioten tratamenduaz ez du ezer berririk esaten, «oraindik ez da horri buruz hitz egin; hala ere, nik euskararen presentzia ikusten dut, baina ez dakit zein neurritan. Hori programatzerakoan erabaki beharko den gauza bat da».

EAK ETBren akordioa sinatu nahi

EAre jarrera Pello Isturitzen ahotik jaso dugu. Honek Nafarroan ETB emititzeko jarri zituzten antenak Euskal Telebistarako erabiltzea proposatzen du behin eta berriro, RTVNko Administrazio Kontseiluak sortzean zuen funtzioa benetan bete dezan.

Horretaz gain, Isturitzek PSOE eta UPNek telebista egiteko emandako arrazoiak interes politikoetan dautzala dio, «hemen bai PSOE bai UPN bere gisara jotzen ari dira. UPNk hurrengo hauteskundeetan irabazle suertatuko dela uste du eta PSOEk duen lekua ez duela galduko; horregatik guk halako muntaia garestia egiteak ez duela merezi pentsatzen dugu, bi partiduentzako telebista publiko bat egitea ez bait da normala».

Faktore ekonomikoek ere oso garrantzi handia dute Nafarroako Telebistaren proiektuari uko egiteko. Isturitzen hitzetan, EAren ustez askoz logikoagoa da ETBekin akordio bat sinatzea, Nafarroako ekonomiari jasangaitza gertatuko zaion telebista berri baten aurrekontuari eustea baino.

MARTA DIEZ

Duela 5 urtetatik hona zorte gutxi izan du Baraibarko Ladis Galartzak, eskupilotako banakako txapelketako finalera hirutan iritsi ondoren sikiera txapela bat eskuratu gabe dagoelarik. Aurten ere bera izanen da finalista betiko Julian Retegi haundiaren aurka. Hiru txapela kendu dizkio honek eskutatik, 83, 84 eta 85ean hain zuzen. Gogoan daukagu oraindik 84ean tanto batez irabazi ziona. Adituek diotenez ez dago bera baino pilotari elegantegorik, baina konpromezu haundietan eta, behera egiten duen horietakoa dugu nonbait Ladis.

Ladis Galartza:

«Orain arte demostratu dut nere balioa»

GALDERA: Topiko batekin has gaitezke. Nondik datorkizu pilotan jokatzeko zaletasun hori, afizio hori?

ERANTZUNA: Ba hori, gaztetatik hasi nintzen jokatzeko herrian, beti anaiekin eta lagunekin, eskolatik irten eta ondoan genuen frontoia eta hantxe aritzen ginen beti...

GALDERA: Eskolan?, non?

ERANTZUNA: Herrian, Baraibarren.

GALDERA: Zaletasuna gutxi ez bada, denak goraipatzen dute zuk agertzen duzun elegantzia jokatzeko orduan. Nondik datorkizu edo?

ERANTZUNA: Ez dakit bada, berez... Betidanik ezker oso esku ona izan dut eta nik ez dakit, hori da gauza bat berez etortzen dena. Berezkoa esan nahi dizut. Gero, zera, jendeak holakoak eta aipatzeak asko poztzen du bat, baina hori, elegantziarekin soilik partidu gutxi irabazten da. Ez al da hala?

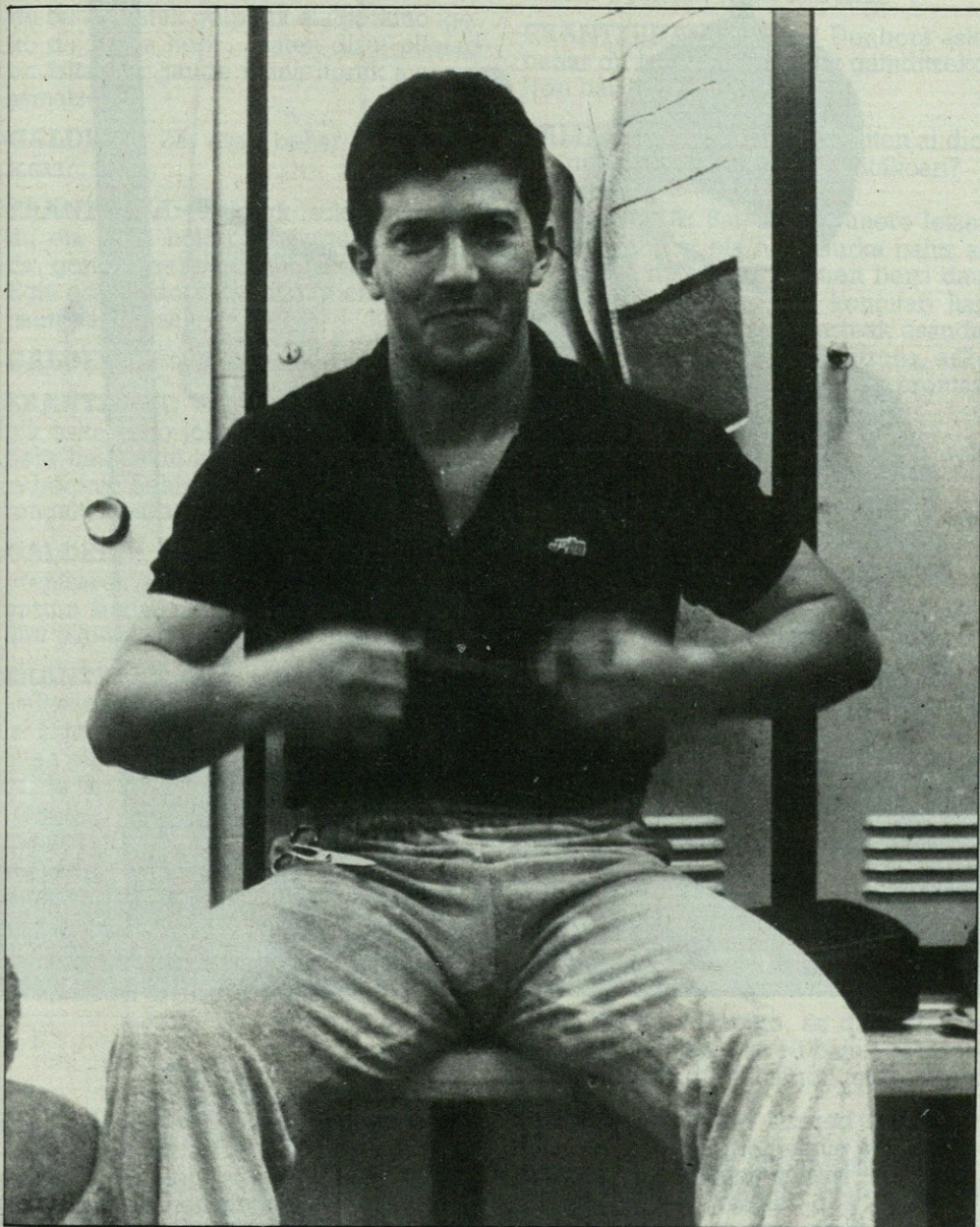
GALDERA: Goazemazu hurrengoarekin. Orain artean betiko promesa bezala kontsideratu zaituzte. Noiz helduko da denok espero dugun Galartza?

ERANTZUNA: Urteak daramatzat txapelaren atzetik, eskuratu ahal ezinik. Hor-taz promesa bezala kontsideratzen naute. Hori da txapela atera arte, baina gauza oso zaila da. Orain arte nik uste dut demostratu dudala nere balioa txapelketetan zehar bai banakako txapelketan bai bikotetan. Baina hori, txapela ateratzea gauza oso zaila da.

GALDERA: Gaiaz aldatuz, duela hilabete batzuk polemikaren bat izan zenuen «Pilotaberri» enpresa sortu berriarekin. Enpresa honek zioenez zuk aurrekontra-tu bat sinatu zenuen beraiekin aritzeko. Dena den, azkenez «Empresas Unidas»ekin geratu zara...

ERANTZUNA: Bere momentuan izan zen gauza bat... Prentsak eta kontu asko haizatu zuen guzti honi buruz. Nere partetik esan bere garaian esan nuena, ez niola ezertxo ere aitatu «Pelotaberri» enpresari. Hori hasteko. Esan, esan zuten bai, horrela zela... Baina gezurra. Beno, gauza hori ixildu zen aspaldian eta ez dakit... Ez dut luzatzerik nahi.

GALDERA: Berririo txapelketan murgilduz, zuk beti izan duzu 'gafea': urduritasuna dela, konpromezua dela... Zertan arrazoitzen duzu txapelketetako urduritasun hori?

**«Orain arte nik
uste dut
demostratu
dudala nere
balioa
txapelketetan
zehar, bai
banakakoan
bai parejetan.
Baina hori,
txapela
ateratzea oso
zaila da»**

ERANTZUNA: Bai, txapelketa urtean behin egiten da eta orduan dena demostratu behar duzu frontoian eta nik egia esan, nerbioak oso biziak dauzkat eta konpromezu haundietan akats dezentente izan dut. Frontoian beti barruan daukazun dena eman beharra dago beti eta hori... partidu haundietan behera egin izan dut. Hau izan daiteke arrazoietako bat. Gero, bestalde, urteotan Tolosak oso ondo jokatu du, berataz espero zitekeena baino askoz gehiago eman duela ez du inork dudatan jartzen. Finalerdian orain aurreko bitan ezin izan dut irabazi eta hau honela ez naiz ailegatu azkenera.

GALDERA: Aurtengoa izango ote da zure urtea?

ERANTZUNA: Ez dakit. Aurten edo heldu den urtean edo... Aurten eginahalak egin behar ditut txapela ateratzeko baina esaten dizudan bezala oso zaila da, Retegik asko jokatzen du eta ikusiko dugu...

GALDERA: Pilotak aukeratzeko orduan jendeak eta prentsak nolabait polemikotzat jotzen zaitu. Arazo gehiegi izaten duzula pilota aukeratzekoan diote.

ERANTZUNA: Ez pentsa, nire gustoko pilotak aukeratzen oso zaila da. Bai, nik

**«Retegik asko
jokatzen du eta
ez dago bera
besteekin
konparatzerik.
Orain arte
behinik behin.
Retegirengandik
beste
pilotariengana
koska haundi
samarra dago»**

materiale berezia behar dut, fuerte samarra, eta pilota horiek normalki ez dira ateratzen. Nik ez dakit, jendeak beldur ote dien edo saskian pilota horiek ez sartzeko. Egia esan ez dakit tankera honetako pilotak zergatik ez diren aukeran egoteko sikiera erabiltzen. Nik horregatik pasatzen dut hainbeste denbora pilotak aukeratzen. Ez dut bilatzen nere gustoko pilotarik eta horregatik dira kontu guztiak.

GALDERA: Ogetan oso gustora zinen aukeratutako pelotekin. Honelako pilotak ez dituzu finalean aurkituko zeren eta erreboteraino joango bait lirateke guztiak...

ERANTZUNA: Ez, ez. Ez da zuzena zuk esandakoa. Pelota guztiekin, guztiekin esaten dizut, oso zaila da errebotera jolastea. Pelota gutxi joaten da errebotera

eta Anoetan adibidez, ez pentsa gertu dagoenik atzeko pareta. Baina hori, jendeak beti honelako beldurra azaltzen du, pilota bizia ateratzen dugun bakoi-tzean errebotera joango delakoan edo, eta ez da honela. Nere ustez, Gazteizen finalaurrean erabilitako pilotekin jokatuz gero Anoetan, pare bat aldiz joango litzateke errebotera asko jota, bat edo bitan gehienez, ez gehiago.

GALDERA: Momentu batez eta labur-labur, baloratu itzazu zure kontrarioak. Badirudi hiru maila desberdin daudela: lehendabizi Retegi, gero Tolo-sa eta atzetik beste gainontzekoak.

ERANTZUNA: Badira bai pilotariak manomanoan asko jokatzen dutenak: Etxe-nagusia, Zezeaga, Errandonea, Urria... Mordoska bat dago ondo dakiena. Ezin dena da asmatu zeinek egingo duen go-

ra eta zeinek ez. Urte batean iguak joko du baten batek golpetik eta goraino igoko da. Baina hori... esaten dizut pilotari on faltan ez gaude baina hortik aurrera asmatzea...

GALDERA: Zer esan behar diguzu Tolosaz?

ERANTZUNA: Tolosak asko jokatzeko du eta igual heldu den urtean aterako da gora. Errespeto haundia diot nik. Egia esan, edozeini eman diozaioke lan haundia Tolosak.

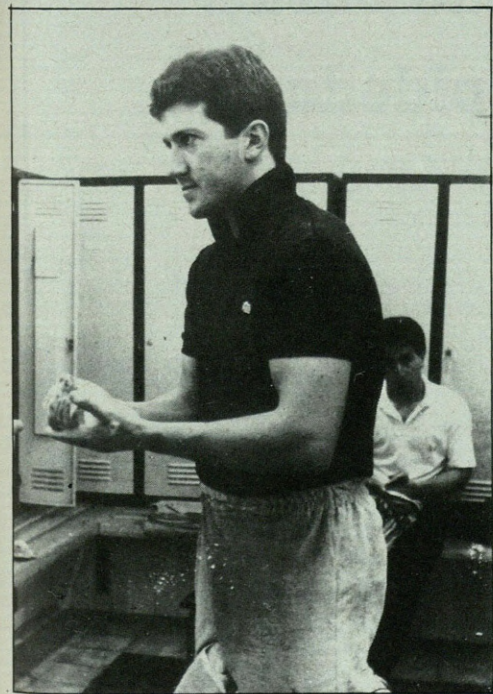
GALDERA: Eta Retegiz berriz zer?

ERANTZUNA: Retegi segundo? Retegik asko asko jokatzeko du eta ez dago bera besteekin konparatzerik. Orain arte behinik behin. Besteengandik Retegirengana koska haundi samarra dago.

GALDERA: Utz dezagun Retegi. Zuk prentsaren aldetik kritika oso gogorrak entzun behar izan dituzu. Nola hartzen ditu pilotari batek kritika horiek?

ERANTZUNA: Ni naiz prentsak gehiena atakatzeko duena. Joder! Gogoan dut nola Eguerritan partidu txar bat jokatu nuen eta aste guztia egunkari guztiak ni gaizki jarritz aritu zirela. Egun bat, eta hurrengo, eta hurrengo... Hori ere ez daiteke! Ez dago ondo. Gaizki jokatzeko gero egun batean egunkarietan gaizki jarrita nahikoa da, ez? Bestela jai du... Neri izugarri atakatzeko dit prentsak!

GALDERA: Eta nola gainditzen dituzu

halako egurrak? Denborarekin?

ERANTZUNA: Gaintitu? Denbora asko behar du honelako kritikak gaintitzeko. Hori bai! Denbora asko.

GALDERA: Kasu haundia egiten al diozue pilotariak prentsari agertutakoari?

ERANTZUNA: Bai, bai. Egutero letzen dugu behintzat eta hori, aurka nahiz alde esaten dizkizuten guztien berri daukazunez momenturo, ba kontutan hartzen dituzu batek nahiz besteak esandakoak. Eta lehenago esaten nizuna, asko kostatzen da gaintitzea askotan prentsarik jasotako egurrak.

GALDERA: Beste gai bati helduz, nola ikusten duzu pilotaren etorkizuna?

ERANTZUNA: Orain segundak eta jende asko dago, guzti hauentzako partidu gutxi antolatzen delarik. Begibistakoa esaten ari natzaizu. Pilotari gaztearentzat oso zaila dago kolpea emateko. Oso zaila egiten zaie gora egitea.

GALDERA: Noizbait aipatu izan duzu zure anai gaztea oso ondo datorrela...

ERANTZUNA: Oraindik oso gaztea bada ere motx geratzen zaio bere kategorian. Partidu guztiak irabazten ditu, baina esaten dizudan bezala oraindik oso gaztea da. Denbora ere eman beharko diogu. Ikusi beharko.

GALDERA: Ladis bera baino hobeto al dator edo?

ERANTZUNA: Hobeto, ez dakit, baina oso ondo dabilela bai. Ni baino gehiago igual jokatzeko du hemendik aurrera. Ez harritu.

GALDERA: Azken aldera gisa, txapelketa antolaturik dagoen eran ondo al deritzozu?

ERANTZUNA: Ez dakit. Pelotari gazteentzat, beheran dagoenarentzat alegia, oso zaila da oraingo eskailera sistema horren bidez gora egitea. Zaila oso. Txapeldunak daukana berriz zera da nere ustez: abantaila haundia konprometuz gutxiagoz aukera bait du.

GALDERA: Zortea desiratzea besterik ez zaigu geratzen ba bukatzeko...

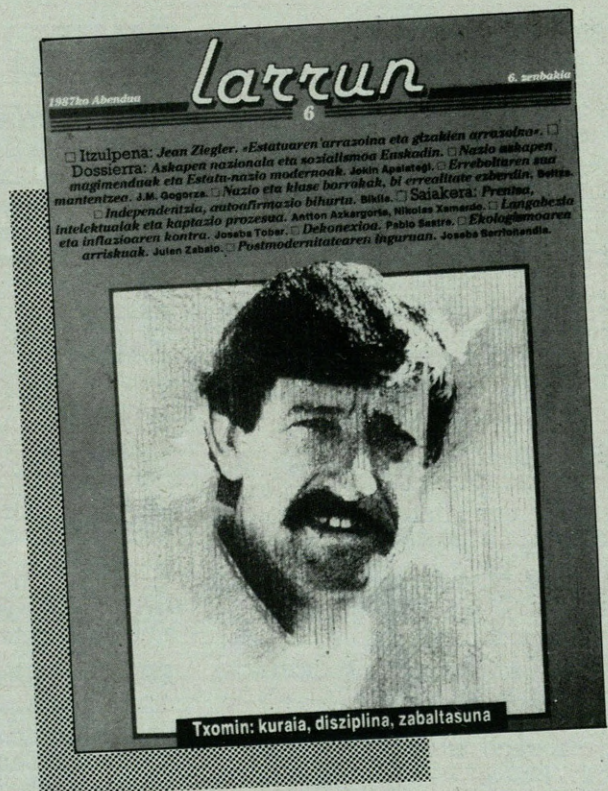
ERANTZUNA: Beharko dut bai, beharko dut...

ANTTON PELAIO
LOREN ARISTI
ARGAZKIAK: AGUS

«Nere gustoko pilotak aukeratzeko zaila da. Nik materiale berezia behar dut, fuerte samarra, eta pilota horiek normalki ez dira ateratzen. Nik ez dakit, jendeak beldur ote dien edo...»

Seigarren LARRUN, jadanik salgai

Txomin Iturbe,
bere belaunaldia,
bere herria *
Askapen nazionala
eta sozialismoa
Euskadin * Jean
Ziegler * Jokin
Apalategi *
J.M. Gogorza * Beltza *
Bikila * Antton
Azkargorta eta Nikolas
Xamardo * Joseba
Tobar-Arbulu * Pablo
Sastre * Julen
Zabalo * Joseba
Sarrionandia * Baleren
Bakaikoa * Anjel
Rekalde.

**Euskal nazio proiektu bati buruz,
zu ere LARRUNen harpidedun.**

IZEN-DEITURAK.....

HELBIDEA.....

HERRIA..... HERRIALDEA.....

KOBRAKETARAKO DATUAK

BANKU/AURREZKI KUTXA.....

SUKURTSALA..... KONTUAREN ZENBAKIA.....

LARRUN

Ametzagafia 19 behea. 20012 DONOSTIA. Tlf.: (943) 293 613

EHE: euskarari jaramonik ez entresetan

Euskal Herrian Euskaraz-ek, instituzio publikoen euskararekiko jarraera baztertzalea salatzeaz gain, entreseta pribatu gehienek mespretxuari aurre egiteko helburuz kanpaina gogor bati ekin berri dio. «Ez gara konturatu gure eguneroko bizitzaren parte haundi bat denda, komunikabide, publizitate edota kultur entreseta pribatuek betetzen dutela. Baina hauek errespetatzen al dituzte euskaldungoaren hizkuntz eskubi-deak?».

EHEk euskarazko publizitatearen aldeko kanpainari aspaldi ekin baldin bazion ere, orokorre-gia suertatu omen da hau orain arte, honez gero ekintza zehatzago batzuri heltzea komenigarri eritzi dutelarik. Gisa honetan, Bilboko «El Corte Inglés» komertzioa zenbait lema-josiko dute, publizitateari, eskeintzari eta langilegoari begira presio bide bilaka dadin.

X. Nafarroaren Eguna mugaz bi aldeetako topagune

«Basaizea» kultur elkartearen apailaketaz ospatu zen Baigorri Nafarroaren Egunean hamargarren edizioa, honez gero mugaz bi aldeetako nafarren topagune ez ezik euskaltzale eta abertzale ororena bihurtzen ari dela urtetik urtera.

Iragan den igandea eguzkitsua suertatu ez baldin bazen ere, bai eguraldi aproposa egun pasako festarako. Nafarroaren Egunean milaka lagun bildu zen Baigorri inguruko eskualdean atonduriko kultur aste-jaialdi nagusian, oztopozko mugaren zirriborrazte jarraera indartu nahian, ez baxe-nafar eta hegoaldeko nafarrei dagokienez bakarrik, Euskal Herriko abertzale orori begira baizik.

Urtetik urtera jende kopuru zabalagoa erakartzen duen Nafarroaren Egunean ohizko kultur ekitaldiak izan ziren goizetik hasita ilunabar-rrera arte, musika eta dantzarekin batera erraldoiez, erakusketez, kantariez, bertso-lariez, antzerkiaz, bazkari herritarraz eta ondorengo

erromeriaz girotu zela. Bide batez «Bateginik» kanpaina- ren barruko diru eta sinaduren bilketari ere ekin zitzaion bertan.

Baina guztietatik, ikuski- zunik aipagarriena, agian, Gillaume Irigoienek izkiri- atu eta Asunak batasunak taula- ratu zuen «Deabruaren bo- ketak» tobera gertatu zen, haiz ezagunak diren polzia- ren atxiloketak eta Justizia- ren nahikeriazko epaiketak salatzen dituen parodiazko herri antzerkia.

Astelehenetik aurrera kul- tur asteak jarraipenik izan zuen Koldo Ameztoi konta- larekin, Hiruak Bat an- tzerki taldearen azken ema- naldiaz, larunbatean eman- go zaiolarik bukaera musika- jaialdiaz.

«Kultur Bideetan 88» ekitaldiak urte osoan zehar

Lankide Aurrezki Kutxaren eta Eusko Jaurlaritzaren Kultura eta Turismo Sailaren lankidetzaz «Kul- tur Bideetan 88» saioak burutuko dira Euskal Herriko hainbat tokitan aste honetatik hasi eta urte osoan barrena. Estraineko ekitaldiei joan den astelehenean ekin zitzaizen Laz- kaon, apirilaren 26an amaituko di- renak.

Iazkoan Euskal Zinemaren Zi- kloa ekitaldi experimental gisan eratu ondotik, aurtien musika, dan- tza, zinema, antzerkia eta erakus- ketaz moldaturiko saioen egita- rauak hedatuko dira, kultur ekital- diak apailatu nahi dituzten udal orori bideak errezteko asmoz. An- tza denez, proiektuok ez dira Bas- kongadeta bakarrik murriztuko, dagoeneko Iparraldeko eta Nafa- rroako zenbait udalekin hitz hartu omen dituzte-eta hauetako saio ba- tzuren antolamenduak.

Aste honetan

«Bateginik» kanpaina
(44. orrialdea)

«Maiatz» aldizkariaren
15. zenbakia
(46. orrialdea)

Bi bertso txapelketa
gazteentzat
(48. orrialdea)

Serrano Izkorekin
hizketan
(49. orrialdea)

Xabier Aranburu
balletaria mintzo
(50. orrialdea)

«Hiruak Bat» taldea
berriz taula gainean
(52. orrialdea)

Kulturaren Aste
Borrastea
(53. orrialdea)

EUROPAKO ELKARTEKO ERAKUNDEEI LUZATUKO ZAIE EUSKARAREN OFIZIALITASUNA ALDARRIKATZEKO ASMOZ

Euskaldunon hizkuntz eskubideen aldeko agiria 600.000 sinaduraz sostengatuko instituzioen aurrean

«Bateginik» kanpainak bere aurkezpen eta kontzientziaketa faseen ostean mobilizazio eta ekintzen fase nagusiari ekin dio apirilaren erdikaldetik aurrera. Horietako bat da, hain zuzen, euskara hizkuntza nazionaltzat aldarrikatzen duen agiriaren sinadura bilketa.

Iparaldeko eta Nafarroako ikastolen laguntzeko eta euskararen defentsarako zerbitzu juridiko bat sortzeko 1.000 pezetatako edota 50 liberatako lkasbonoen salmentak aurrera darraien pareko, «Bateginik» kanpainak diru bilketaz gain beste bilketa saio bati ekin dio pasatu den asteburutik aurrera kanpainaren bukaera bitartean: Europako Elkarteko erakunde ororen aurrean euskara Euskal Herriko hizkuntza nazional lege aldarrikatuko duen agiriaren sostengatzeko sinaduren bilketari.

Kanpainaren hasieran idatzitako delako agiria «Bateginik» ofizialki babesten duten euskal alderdi politiko aberztaleen oneritziz (EA, HB eta PNV) eta Bateginik Batzorde Ejekutiboaren lumatik ekarria izan da plazara, Euskal Herriko udal guztiei, herrialde bakoitzeko foru aldundiei, Komunitate Autonomo eta Foraleko nahiz Pirinio Atlantikoetako departamenduko

agintariei, frantziar eta espainiar estatueta agintariei nola Europako Parlamentuari luzatuz, euskararen berreskurapen eta normalkuntzarako bidean euskaltzale guz-

tion ekintza eraginkor gertatuko den itxaropenez.

Maiatzaren 15a bitartean Euskal Herri osoko auzo eta herrietan antolatzen ari diren kanpaina barruko ekitaldietan paratuko diren mahaietan izango dugu agiri hau, lkasbonoen eskeintzarekin batera. Helburua, azken finean, ahalik eta sinadura kopururik handiena erdiestean datza, 600.000ren bat lagun aho batez Europako Parlamentuan aurkeztua izateko, aurrerantzean euskaldunon hizkuntz eskubideak kontutan eta aintzakotzat har

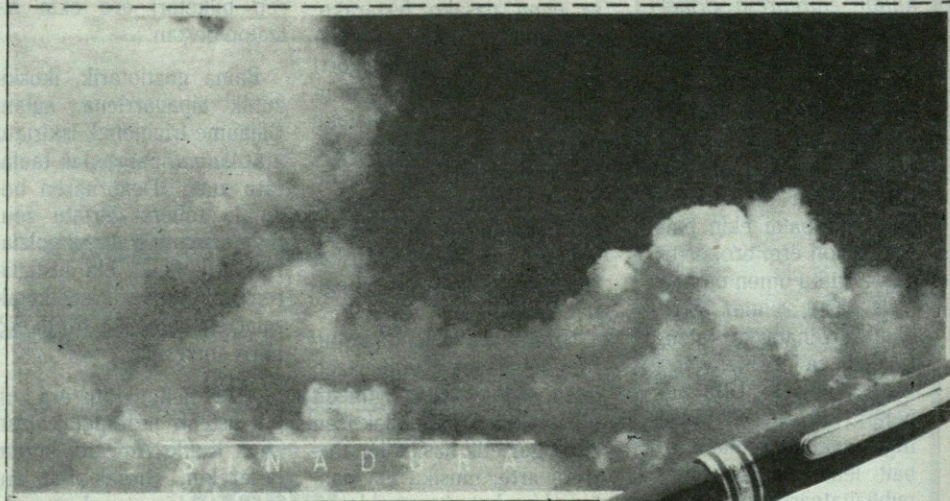
daitezen eta instituzioek horretarako bitartekoak bidera ditzaten.

Diskriminazio legezko eta politikoa administrazioen aldetik

Euskaraz izkiriatu eta frantsesera eta espainolera itzultako agiria izenpetuko dugu aipatu instituzio eta bertako agintarien aurrean:

1.— *Euskara dela Euskal Herriaren hizkuntza nazionala eta, ondorioz, herritar*

EUSKARAK EZ DU EZINEZKORIK

Euskara parlamentu autonomoetatik Europako parlamentura eramateko zure sinadura eta beste 599.999 gehiago beharko ditugu.

politikoa jasan dituela eta oraindik ere jasaten ari dela frantziar eta espainiar estatuen administrazio publikoen aldetik.

Hizkuntz politika bateratuaren beharra

Bi adierazpen orokor hauez gain, eta Euskara Euskal Herriaren hizkuntza nazionaltzat harturik, ezinbesteko eta oinarritzko beste zenbait eskari ere luzatzen zaizkiei instituzioei nola herriar orori agiriaren bigarren zatia dela medio:

1.— Agintari desberdinei, hots, Iparraldean nola Hegoaldean hala nola Madrilen eta Parisen ari direnei: a) euskarari ofizialtasuna aitortzea

Euskal Herri osoan, b) herriar guztiek euskararekiko dutuzten eskubideak ziurtatzea maila guztietan, c) horretarako behar diren baliabide eta bitartekoak jartzea, eta d) euskararen berreskurapenerako eta normalkuntzarako administrazio desberdinen arteko hizkuntz politika koordinatzea eta bateratzea.

2.— Europako Elkarteko erakundeei: a) euskara ofizialki onar dezatela ondorio guztietarako, eta b) beren estatutu partaideek prima ditzatela estatu baten babesa ez daukaten hizkuntza minorizatuak —eta berezi euska-

ra—, onarpen oso eta berdina eta, era berean, babesa izan dezaten historikoki kokatutako geografi esparruan.

3.— Euskal Herriko herriar guztiei: jarritako baliabide eta bitarteko guztiak, guztion eta bakoitzaren ahaleginek gabe aski izango ez diren uste osoan, erabiltzen, trebatzen eta euskaraz bizitzen saia daitezela.

Senezko sinadura bilketa geratuko da lortuko dugula sinestuz gero, euskarak ez bait du ezinezkorik. Zinez ba-zaude euskararen alde, sina ezazu autografo bat.

PERU UNTZUETA

J. Insausti "Uzturre": «Euskarak balio dezake baita borrokarako ere»

ARGIA.— «Bateginik» kanpainako Aholku Batzordeko partaidea zara. Nola luzatu zitzaizun partaide izateko eskaria eta zein da zure eginkizuna?

JESUS INSAUSTI.— Ikastolen Federakundekoek eskatu zidaten «Bateginik»eko partaide izateko. Noski, nik banekien Alderdia —EAJ— kanpaina horretan zegoela, eta gainera Alderdiak eman zuela nire izena. Abegi onez hartu nuen. Eginkizuna zein izango litzatekeen? Aholku Batzordea baino, nik uste gehiago dela Ohore Batzordea. Hor bada batzorde eragile bat, egunero gorabeherak eramaten dituen eta ondoan Aholku-Ohore Batzordea dago. Baina, nolanahi ere, nire gain hartu ditut zenbait éginbehar eta horiek betetzen ari naiz, batez ere nire inguruan. Nire neurrian, batera eta bestera, ahal den guztian kanpaina hori bere helburuetara iritsi dadin ari naiz.

A.— Hasiera batetan euskal indar politiko

abertzale guztiek ezagutarazi zuten beren babesa kanpainarekiko. Hala ere, EAJk bere duda-mudak izan ditu honi bultzada emateko orduan. Argituko zenuke nola konpondu diren zuen arteko zalantzak?

J.I.— Esango nuke hasiera batean nire alderditik ez dela izan eragozpenik —beste nonbaitetik bai, baina ez gurengandik—. Hor, ikusten denez, nire lagunek ikusi zuten zenbait gauza ez zirela akordiora iritsi zirenekoak. Kanpora atera ziren, ate bat irekita utzita. Berriz akordio batera iritsiz gero sartuta iharduteko. Hori izan da gertatu dena. Gauza konpondu da; nik esaten dut ez duela pena merezi sartu-atera horiek nahastea, kaltea besterik ez dakarrela. Nire eritzirako behinepein, gaia horretan utzi behar da. Berririo *bateginik*, hau ahalik eta ondoren atera behar dugu.

A.— Zein neurritan uste duzu gertatuko dela eraginkor «Bateginik»

kanpaina euskararen aldeko kontzientziazte esfortzuan Euskal Herriko biztanlegoarekiko?

J.I.— Ni pozik nintzateke kanpaina honek sortuko balu halako sukar berri bat euskaldunon artean. Nik badakit euskaldunak ez direnak ere badirela. Horieta-koak bi mailatakoak dira: batzu, euskaldunak ez izan arren euskal kultura eta hizkera maite dutenak, eta beste batzu, berriz, inoiz euskaraz ikasiko ez dutenak, euskararen aurkakoak direnak. Pozik izango nintzateke, behinepein euskaldun garenok, kanpainaren ondoren ondorio batzu ate-

rako bagenitu eta aurrerantzean euskara separatzaile ez, baizik eta batzaile izango balitz. Euskaldunak ez direnak euskaldundu daitezten balioko balu, alegia. Era berean, zerbitu dezala —eta horretan jarri behar dira ahalegin guztiak, guk badauzkagu nafarrek eta ipartarrek ez dauzkaten abantailak— gure laguntza eta zaletasunak bizkortzeaz gain, Nafarroa aldeko eta Iparraldekoenak bizkortze-ko.

«Bateginik»ekoek jarri duten helburu hori lortzekoa —100 milioi Nafarroako eta beste 100 Iparraldeko ikastolentzat— nire betiko leloa da. Uste dut euskaldunoi indar bat falta zaigula, zaletasun bat, ez dugula jakin aprobetxatzen euskararen balioa. Euskarak balio dezake baita borrokarako ere. Jakingo bagenu zenbaterainoko balioa duen gehiago saiatu! Ikusi egin behar da, esate baterako, flandiarrek zer nolako zaletasuna, nolako amorio eta irrikia duten heuren hizkuntzarengana! Ez litzaidake gustatuko, guri, herri bezala, irlandarrei gaelikoa-ekin gertatzen ari zaiena gertatzerik euskararekin.

A. ARKOTXA: «LITERATURAREN ROLA EZ BADA SALBATZEN, HERRIA NONBAITETIK ZAURITURIK DAGO»

Sei udaberrian zehar 15 ale heldu kaleratu ditu «Maiatz» aldizkariak

Kaleratzen den bakoitzero da albiste. Iparraldeko literatur aldizkari bakarra izaki, artesau manierara egina berau, mezuz bete-betea kausicu ohi dugu. Nabari da «Maiatz»tarrok benetan bizi dutela beren espresio organo txukuna. «Maiatz»etik eta beronen arduradunetakoa den Aurelia Arkotxarengandik hurbil sentitu gara.

Aurelia Arkotxa Mortaleña, Hendaian bizi den arren lotura estuak ditu honuzkaldekoarekin. Literatur ikerketan ihardun da orain arte, emakumezkoa eta literatura aztertu ditu, narratiban ere entsegu eta lanak egina da. Azkenik, besteak beste, zapo-ore oneko poema batzu dastatzeko parada sospresiboa ere eskaini digu argitaratu berri den «Maiatz»eko azken ale honetan. Bereziki bat, «Nausikaa» oso maite dugu.

Aldizkariaren bizitzari dagokionez, 81.ean egin zen eragileen lehendabiziko bilkura, 82.ean argitaratzen hasi zirela. Orduz geroztik epeak mantendu nahian ibili dira, hiru hilabetetik sei hilabeterako maiztasunez atez «katxarroa» —liburuak aparte—, Iparraldeko nahiz Hegoaldeko kolaboratzaileen aportazioz.

«Maiatz»en maiztasuna

Hamabostgarrenera helduak dira beraz. «Susa», aldizkari anaia edota arreba, ahiz-

pa, bezala sentitzen dutenari orpoak zapalduz. Zer erran nahi du zenbaki magiko horrek Aurelia-rentzat? «Guretzat hamabostgarrenera ailegatzea biziki inportantea eta zoriongarritzko gauza da, zeren eta 81.aren bukaeran bildu ginelarik zerbait egiteko arren, ez genuen erranen hoinbeste zenbaki eginen genituela, zeren eta badakizu ez dela beti erraza edozein literatur aldizkari iraunaraztea. 82.ean atera genuen lehendabiziko lumeroa eta honakoa, 15.a, 14.ren hiru hila-betetara ateratzen da. Erritmo hori segitzeko borondatearekin. Ohartu gara, edo piska bat geuk ere sentitu izan dugu halako idaztearen behar bat. Alde batetik idaztera bortxatua zara eta bon, gauza dinamikoki bizi duzu, eta gertakariei, biziari hurbi-lagoetara».

Halako desfase bat sentitzen zuten sei hilabeteroko martxan. Asmoak, erritmo hau behar dela segitu. Egin dituzten bilkura guttietan ge-

hixeago, artesanalki aldizkaria ateratzen ari direnean aise guttiago egon ohi dira, dozenardi lagunetatik hamarreko ingurura. Artesanalki ateratzea beren aldeko puntu bat iruditzen zaigu; beraiei berriz lana galanki ematen die.

Hegoan ere ifarra

«Menturaz interesantea litzateke Iparralde eta Hegoaldeko literatur aldizkariaren arteko harremanak sendotzea, «Susa»rekiko sentitzen dugun halako anaitasuna sendotzea, idazleak gehiago elkar-gurutzatzea aldizkari ezber-

dinen artean, zeren badakizu, Iparralde honetan sentitzen gara piska bat hola... baztertuak». Iparraldeko aldizkari bakarra —horko euskararen egoera larrian murgildua—, idazle ipartarren espresibide bakarra da. «Literaturaren rola herri batean oinarritzeko da. Ez bada alderdi hori salbatzen esan daiteke herria nonbaitetik zauritua dagoela. Holako aldizkari bat mantentzea bizi-araziz, eguneroko barneko imaginariaren ispilu bezala agertzen dira guk publikatzen ditugun testuak. Gaur bereziki garrantzitsua da espresara bide bat ukaitea eta segur aski ere biharko». Beraien aldizkarian nahi duen oro espresatzen ahal da, eta bereziki gaur idazten duen gaztedia: horroko horrek ez du preziorik. Ez dago itzultzerik, aurrera doan gauza da.

Aurelia Arkotxak, eguneroko barneko imaginariaren ispilu bezala ikusten du «Maiatz» aldizkaria.

Bata eta bestea

Narratiba ez ezik poesia mordoak kausitzen ahal dugu «Maiatz»en, beste zenbait aldizkaritan aurkitu ezin daitekeenean, sorkuntzaren moteltzea bizi dugunean, «Maiatz» bezalako errealitate bat ikustea esperantzagarria dela erizten diogu. Halabaina, poesiaren ugaltasuna erabat kojunturala izango litza-teke, ez dauka aldizkari honek, biharko poesia aldizkaria izan beharrik. «Bon, nik

errezibitzen dituzte Hegoal-detik ere, bereziki poesia, be-tiko ildoari jarraikiz.

Irakurleei abisua

Beraiek, hegoaldekoak plazaratu ez ezik, beraienari eutsi behar diote. «Behar da jakin hemen badirela idazle mututuak, urte askotan idaz-ten ari diren pertsonak publi-katu ezin dutenak, sekula ere ez. Horiei espresatzeko auke-ra ematea da gure xedea».

Balore berriak badatoz: Ja-kes Ahamendaburu bat, zei-

Arzallus itzultzaileak poema ilustratuak eta guzi eskain-zen dizkigu; Jon Casenave ere aritu zaigu errelato bate-kin aspaldiko partez: guztiz poztu dira Casenavek kontu bat idazteaz, dotore idatzia, aspaldian ez bait zuen deus ere publikatu eta; Jean Louis Davant bezalako idazle kontsokratuak Lartzabali soneto bat eskaintzen dio beste poe-

mina dariola somatzen dugu. Oso present dute denek ere, nonbait, aldizkaria.

Eta zerrenda luze baten ar-tean zientzia-fikzioaren zale den Mayi Pelot, Koldo Amez-toi ipuin kondalariaren la-nak, eta «Literaturaz» libu-ruen sailean Joseph Brodsky, Rachid Boudjedra, Tahar Ben Jelloun eta Ismael Kadarere-kin elkar hizketak, aipame-nak, itzulpenak, sorkuntza.

Estetikak etika berria

Halaber, idaztankera alde-tik, betidanik joskeran-eta izan duten arretaz ari direla aurkitzen ahal dugu «Maiatz» honetan, testuak zaindurik datoz. Hegoaldean kasu as-kotan gertatzen denaren al-derantziz. Nahiz eta zail sa-marra izan —gure prolema, jakina—, gustoko dugu.

Estetika aldetik, aurreko aleak orotariko irudiz horni-tu dituzte, baina gehienbat medioebo edo horrelako tan-kerako grafikoak izaten zi-ren. Hori aldatzen doala esango genuke. Aureliak adierazten digunez, «aldi ho-netan, batasuna eta edertasu-na ematen diona aldizkariari da Neni Larregiren irudiak, biziki ederrak direnak. Gure borondatea izan da halako batasun bat erdiestea, halako dinamika berri bat eman na-hi genioke aldizkariari, eta, beraz, ilustrazioaren aldetik ere lan bat egin».

Kalitate bikaineko aldizka-ria dugu «Maiatz», «iduritzen zaigu kalitatea zaindu egin behar dela. Monografikoak egiten segituko dugu, erran dizudan bezala jasotzen ditu-gun testuen araberrako aldiz-karia egingo dugu, baina bi-de beretsu-berri batetik betie-re». Liburuen sailean ere —Mayi Peloten «Teleamarau-na», eta Manex Lanatuaren «Kilim»en kasuetako argaz-kiak testigu— estetika berri horren azarnak aurki ditzaz-ke literatura, Iparraldeko lite-ratura eta gauzen —Euskal Herriko beste aurpegiaren— zaleak. Eta zuek, dasta deza-zuela merezi duen bezala.

MIKEL ARAMENDI

Itxaro Borda, Jean Louis Coussade eta Lucien Etxezaharreta, Baionako literatur aldizkari-ko deatzailleetarik hiru.

uste dut narratiba biziki in-portantea dela —ikuspegi pertsonala da—, bistan da, poesia ere. Biak dira. Gaur, eman dezagun poesia gehia-go ageri dela; hala suertatu delako da». Editorialean, bes-talde, liburugai diren obrak

naren liburu bat kaleratuko duten; Aurelia bera ausar-tzen da poema batzu publika-tzera, René Char, makis-poe-taren bizitza eta obraren be-rrri ematen digu, Magritte-ren koadro batek-eta sortarazten dioten narratibaz gain; Jon

sia batzuen artean. Ohizkoak ere gogor, eta kontent, egi-ten dute lan dirudienez. Lu-zien Etxezaharretak Pierre Mac Orlan idazle interesga-rriarren «Ziburuko andere ederra»ren itzulpena burutu du. Hor ikusten da nola idaz-le bat gertakari historiko —Pierre de Lancre, akelarre eta inkisizioak— batetaz ba-lia daitekeen. Arras ongi itzu-lia. Beste testu bat ere badu Parisko oroitzapen zehatz eta eder batzuetan oinarritua. Itxaro Bordak Paristik idazten jarraitzen du; herri

“ Behar da jakin hemen ba-direla idazle mututuak, urte as-kotan idatzi eta publikatu ezin dutenak sekula ”

GABIRIAKOA, BERRIZ, ELORZAK ERAMAN ZUEN

Jose Joakin Aizpurua, Zumaiako bertsolari txapeldun berria

Asteburu honetan bertsolari gazteen bi txapelketa izan ditugu: bata Zumaian, San Telmotako festen erdian. Herri mailakoa. Bertako gazte eta helduen artean egina. Gabirian gazte sail bat handik eta hemendik aukeratua. Promesa berrien bila nonbait eta bat baino gehiago agertu.

Joan den ostiralean herriko festak zirela eta aurreko urteetan bezala Zumaiako Bertsolarien Txapelketa ospatu zen. Bertan bertsolari gazteek ez ezik bertsolari helduek ere parte hartzen dute. Askotan teknikaren indarra eta arrazoiarena ezartzen dira moko-moko.

Aurten zortzikote batek hartu zuen parte Anade elkartearen ederki afaldu ondoren: Jon Maia, Josu Garate, Balentin Eizagirre, Xabier Manzisidor, Koldo Aldalur, Jose Joakin Aizpurua, Hilario Leturiondo, eta Felix Aizpuruak.

Egin zuten lana hasieran zortziko nagusian binaka hiruna bertso eta puntu eman eta erantzun, eta zortziko txikian ofiziokoa. Batez ere, Jose Joakin Aizpurua nabarmendu zen bere sasoi eta bizitasuna dela eta. Baita ere Jon Maia ondo pentsatutako bertso sakonekin.

Hurrengo fasera Felix Aizpurua, Koldo Aldalur, Jon Maia eta Jose Joakin Aizpurua pasa ziren. Ildo beretik jarraitu zuen saioak, ofiziokako saio baten ondoren kartzelako lana eginenez. Dena den iazkoa baino maila handiagoa eman zen eta Zumaiatik promesa berriak ate-

ra daitezkeelakoan gaude. Esan bezala Txapeldun Jose Joakin Aizpurua atera zen eta Jon Maiari eman zitzaion bertso onenaren saria.

Seikote gaztea Gabiriakoan

Gabirian seikote gazte bat. Hemen ere elkarte batetan afaldu ondoren, batere mikrofonorik gabe. Gazteak oso iaio eta prestaturik etorri ziren eta saio bizia eta piper haundikoa eskeini zuten. Gainera gaien aldetik nahiko bariatua izan zen eta denetik izan zen. Parte hartu zutenak: Munduate, Elorza, Aitor Sarasua, Felix Inurrategi, Benardo Azpillaga, eta Aiako "Olaso".

Egin zuten lana: hasieran binaka puntu eta gai bat ofiziokoa binaka iharduteko. Saio hauetan nabarmendu zirenak Elorza eta Benardo Azpillaga izan ziren, lehena baserritarra zen eta bigarrena artatxoria ganbaratik artoa janez. Giro hori ezagutu

egin behar zer esana ateratzeko eta atera zuten.

Ondoren bakarkako gai bana hiruna bertso ihalgitzeko. Aipatzekoak dira Elorzak «Bateginik» kanpainari buruz esanak eta baita ere Olasok Bijili egunean urdiazpikoa eskatu zion apaizari botatakoak.

Ondoren zortziko txikian ofiziokoa. Saio hauetan batik bat nabarmendu zirenak Olaso eta Munduate izan ziren: lehena

kotxea ezin arrankaturik eta bigarrena albotik farrez.

Kartzelako lanean hiru egin-kizun; oinak emanda bertso bat osatu, bukaera emanda beste bat, eta udaberriko gai bat: mokoan goroldioa daraman txoria ikusi eta orduko burutazioak.

Aurtengo saioan Elorza txapeldun, bigarren Benardo Azpillaga, eta bertso onenaren saria Olasorentzat.

ZALDUBI

ARGITARATU BERRI DUEN «ONKOTEAK» LIBURUAZ MINTZO

Bixente Serrano Izko: «Antiheroea baliatu behar izan dut ipuinotan»

Lehendabiziko literatur lana kaleratzeko aukera eman duen «Pamiela»n Bixenteren «Onkoteak» azaldu da berriki. Liburuskako ipuinei xuxenki lotu nahi ginen; literaturaz landa hala ere, itzulpengintzaren garrantzia sumatu zen tartean. Horra beraz.

ARGIA.— Noiztik ari zara idazten?

BIXENTE SERRANO IZKO.— Ez dakit, duela zenbait urte hasi nintzen idazten, euskaraz idazten, eta literatura arloan duela lau zapabost urte edo, baina batere kalera tzeko asmorik gabe, aukera gero heldu da.

A.— Zein da gehien bultzatu zaituen kezka, literatura, gizarteazkoa, zerbait esan nahia?

B.S.I.— Nik uste dut batez ere espresio nahiak bultzatu nauela, zuk zerbait esan behar duzula sentitu eta idazten duzu, eta noski idazterakoan espresakera mailan zerbait lortu nahi duzu, baina batez ere espresio bideak bilatu nahi ditut.

A.— Liburuan barna idazlea/pertsonaia binomioa zer nola gertatzen da?

B.S.I.— Ene ustez ipuin hauek ez dira autobiografikoak, baina nire gogoetetan eta nire bizipenetan eta baita besteengan ikusitako bizipenetan ere oinarritzen da, baina bereziki autobiografikoak ez dira ene ustez. Maila batean literatura guztia autobiografikoa da, eta maila ho-

rretan izanen dira hauek ere.

A.— Pertsonaia gizar- te arloko kezkak aski nabarmen gertatzen dira:

iruditzen zaizu pertsonaiek dauzkaten arazoak benetan sakondurik daukela ipuinetan, edo arazo sozial konbentzional batzu erakusten saiatu zara?

B.S.I.— Ni piska bat saiatu naiz gizarteazko arazo konbentzional horiek adierazten, baina baita arazo kobentzional horietan piska bat sakontzen, eta nire aldetik nik pentsatzen dudana azaltzen saiatu naiz. Noraino lortu dudan irakurleen hitzean dago.

A.— Zer behar luke, zuk uste, hemengo literaturak,

zer aportatu behar litzaioke?

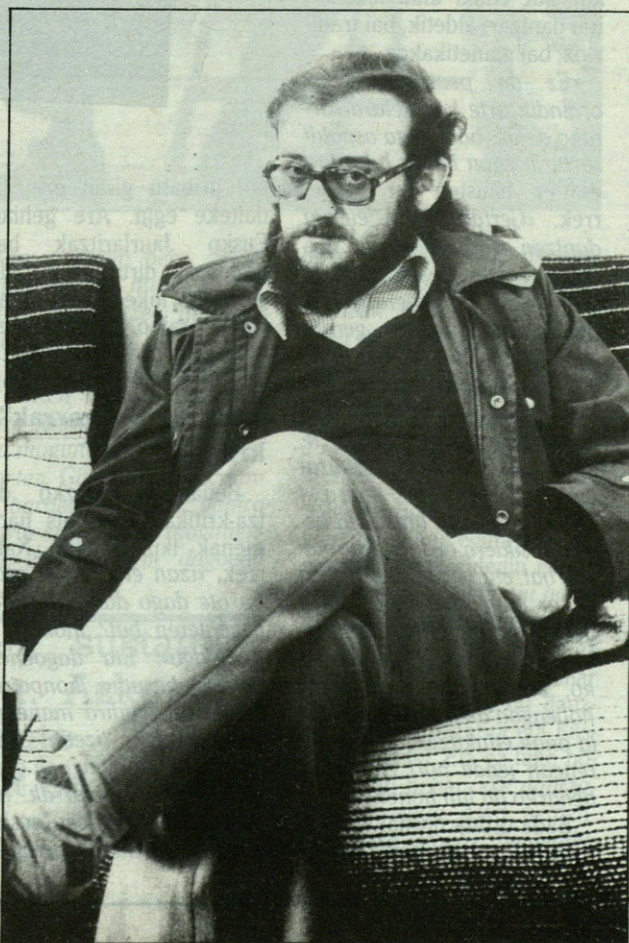
B.S.I.— Hori oso arazo konplexua da. Batetik bueltatzen ari da sorkuntza literatura Euskal Herrira, ez dakit behingoa den, baina ari da. Baina beste aldetik oso gauza beharrezko dugu itzulpen arloa, literaturan nahiz gainerako sail guztietan. Badira euskaraz hastapen liburuak, baina zerbait sakonxeago nahi duzularik, gaztelarrera jo behar, eta mementu honetan itzultzaile taldeak bultzatu beharko lirakeke, bai giza arloetan nola literaturan.

Hortik aurrera zerbait zabalo eta zerbait sakonago aterako litzateke literatura arloan ere. Gaur badaude udalen aldetik eta, literatur sariketarik nonahi, diputazio eta gobernuek gauza bera, agian diru hori, edo behar bada beste diru bat, era arrazionalago batez beharko litzateke gastatu, itzulpenetan edo. Joxe Austin Arrietak egindako itzulpena oso interesgarria da euskal literaturarako.

A.— Antiheroea baliatzen duzu zure literaturan.

B.S.I.— Nik uste dut baietz, agian hori da liburuskako osoaren ildoak, lehiatzeko gai ez diren pertsonaia eta horrelako gauzak. Ez dakit hori izango den liburuskako honetako filosofia bakarra, baina bat bai. Gaurko gizartearen lehian ibili behar horren kontra zerbait esan beharra, hori izan da ideia bat eta horrek eskatzen du antiheroea, ene ustez pertsonaia horien atzean badago bestelako mundu baten nahia, beste zerbaiten bila, lasaia, justuago, etabar. Ez dakit hori argi eta garbi ageri den.

INAKI CAMINO

Ipuinak ez dira aurobiografikoak Bixenteren ustez.

BERRIRO ESTRANJERIALDERA IRTEN BEHARKO DU,
DUINTASUNEZ DANTZA EGINGO BADU

Xabier Aranburu: «Dantzaren elemendu asko hemendik jasotakoak dira»

Aski ezaguna da nazioarteko balletaren mundu zabalean: euskal dantzetan gaitu eta aditua txikitandik, gerora kanpora irten behar izan duenetakoa karrerarik aterako bazuen. Disziplina gogor honetan urrutira iritsia, berarekin batera eramaten gaituen dantzari fina dugu. 27 urte, ordiziarra, Xabier Aranburu.

Duela urteren batzu, Maria de Avilak zuzenduriko Espainiar Estatuko Ballet Nacionalean; Londresko akademiko partaide; atzera joz gero, Iran eta Holandako ballet nazionaletan ibilia. Bere jaioterrian aurkitu dugu arrebaren eskutik hasi eta berari esker segitu zuena —sexu kontu zaharrak oztopo—, joan-etorrien arteko atsedenaldira luze samarrean. Berrito kanporatzeke zalantza kezagarrian. Hona hemen berarekin edukitako hitzaspertuaren azterrenak.

Euskal Ballet Iraukorra

Tamaina honetako balletari batek zer esanik eduki dezakeela uste dutenak ez dabilta erraturik. Izan ere arte eder honetaz arduraturik egon behar luketenak zer esana ematen diote. Behin baino gehiagotan adierazi du Aranburuk Euskal Herriak elemendu guztiak dituela berezko Ballet Nazional iraun-

kor bat eduki ahal izateko. Bai dantzari aldetik, bai tradizioz, bai gainetikakoz.

«Ez da pentsatu behar oraindik urte batzuetara sortuko denik, baizik eta aspaldi sorturik egon behar lukeela», esanez hausten du Xabierrek. «Gertatzen da euskal dantzen tradizio guztia galtzen ari dela; Euskal dantza, folklorea, oso aberatsa da, baina erabat atzean geratu zen. Atzerrietan irabazi dutena, hemen galdu egin da. Beterie balia gintezke kanpoakoz baina... Galdu den denbora guzti hori birreskuratzeko saiatu izan balira...! Edota urteetako hutsunea betetzen sikiera orain... Konpainia bat eta, sustatuko duena behar dugu. Azkenean sortu beharko dute Ballet hori, beste erremediorik ez da geratuko, zeren orduan eta jende hobeagoa ateratzen da. Eskola onak edukitzera iristen garenean jende hori enplegatu beharko da lan honetan».

Bada ordua norbaitek egin beharrekoa bere gain hartze-

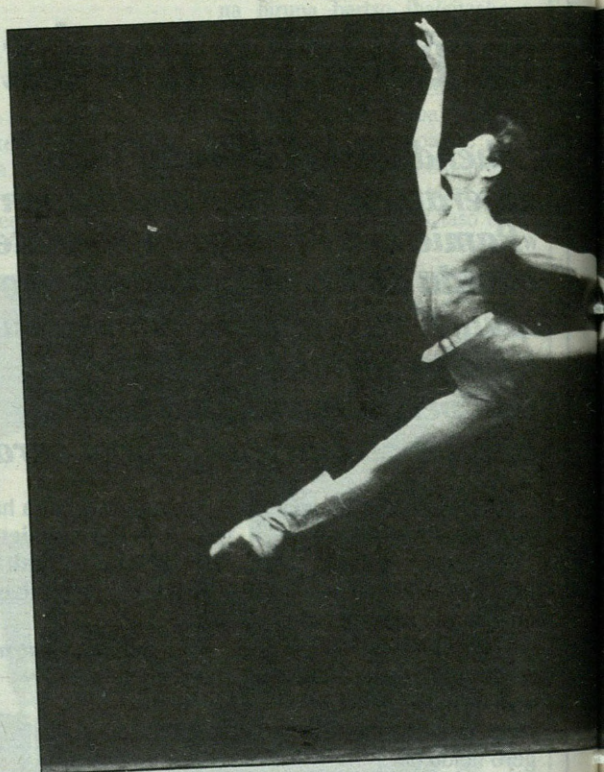
ko, pribatu gisan ezin bait daiteke egin. Are gehiago, Eusko Jaurlaritzak badu hainbeste diru; agian, ideia garatuko lukeena ez da aurkeztu oraino. Milioiak gastatzen dira ordea hibridoetan: «Pipin» datorkigu gogora bioi.

Balletariak, «izarrak», kritika

Behar beharrezko dantza-kritikan ere huts nabar-menak ikusten ditu Xabierrek, «izan ere Estatu osoan ba ote dago dantza kritikari dezenteren bat? Inondik ez. Ez dago». Eta dagoenean, zenbait kasutan, konpainiak eresia da, badira maneiak. «Hori ezezik, «izena» duten jendeen goraipamenak egiten dituzte. Izena, «izarrak» balira bezala, 15 urteko neskalentzat. Lehenik «izarrak» di-

renekoa erakusteko aukera eman behar zaie». Irudi falsuen saltzaile apartak ba omen dira. Guztiz kritiko agertzen da sistima zaharkituarekiko. «Dantzariak —neska nahiz mutila: zergatik ez mutila?— rol osoak egin ditzala lehenbizi. Potentzian, konpainiako edozein neska izan daiteke «izena» duenaren ainakoa».

Balletaria, orohar, teknikoki prestatzera mugatzen da gaur egun. «Ez da nahikoa, hotza suertatzen da. Enfasia jarri behar da, egiten duzuna sinetsi, sinestara, berezko pertsonalitatea duzula erakutsi. Istorioa imajinatu behar duzu eta berau proiektatu, normalki dantzan ikusiko ez bada ere —argumentu gabekoen kasuetan; «feeling»a, erakargarritasuna soma dai-

teke ordea—. Eta istorio abstraktoak berriz, hor daude». Orotariko balleta egiten da egun, argumentu batekin jokatuz, publikoari bere kasara asmatzeko aukera ematen zaiola.

Publikoaren hezketa

«Ezinbestekoa den hezke-

deitzen zaio horri, biharko egunean jakin dezaten zertaz doan istorioa. Mementuz, ez dago nahiko tailerrik. Talde txikiak gehiago subentzionatu behar dira. Dantzatalde txiki asko dago, garbi erakutsi dutenak benetan ideia propio asko eta onak dituztela. Tailerretan, jakina, lan kolektiboan dabilta, ez dago hainbeste "divismo"rik. Bestalde, ez da eragotzi behar talentua». Azken finean artea artea da.

Dantzari fina izateko baldintza zehatzak bete behar dira, hala nola, «kondizio fisiko bikain batzu, propor-

ateratzea, publikoak ez dauka interpretatu beharrik, indar bat badagoela konturatu behar da publikoa, esfortzurik ez du ikusi behar. Eskenara ateratzean bibrazioak sentitzen dira, «barne irribarra izan liteke dantzaren definizioa, negarra, orgasmo bat eszenan. Egiten duzuna sentitzea, sinpleki».

Inorako lotsarik ez euskal dantzak

Makina bat kurtsilo eta kla-seak emana da. Beasain, Donostia, Londres. Ikasle abantailatuekin lan egitearen al-

jaso dituzte. Tristeia da, kanpokoak horietaz jabetzea. Euskal gaiarekin abangoardia esperientziak egin daitezke. Herrialde bakoitzean badaude herrialde bera identifikatzen ahal duten dantzak. Horrek badu bere logika, esate baterako Nafarroako geografia batzutan menditsua, bestetan laua da; Gipuzkoan saltariagoak dira dantzak, Bizkaian ere. Terrenoaren arabera da dantza, oinetakoa behartzen du, eta dantza ezberdina eskatu. Munduan egiten diren gai unibertsalen parekoak egin ditzakegu».

Mogimendua, bizitasuna

Koreografo bezala ez du guztiz ikusten bere burua, nahiz eta gutxi kostatzen zaion proiektu marratu batekin beste batera pasatzea. Ez da dantzaren solfeoaren aldeko, bideoaren aroan gaude... balletaren garapenerako mesedetan. «Patroi bat mogimenduan ikusi arteko zorionik ez dut. Ez dut ahaztuko sekula. Bozetoetatik konklusioak ateratzea gustatzen zait». Disziplina ez omen da hain gogorra —esijitzea ona—, «esajeratu egiten da. Niretzat erraza da, zailagoa zait pairatzea ia-iako langabezia hau. Ospa egin beharko dut berrir nire ideiak gauzatuko badira, dantza egingo badut...».

Bienbitartean interesak, imajina besterik ez dutela lantzen instituzioek eta kexu ageri zaigu Xabi. Subentzioetatik/arako mantentzen den Ballet Nacionaletik joan beharrean aurkitu zen: «ez diogu ezertxo ere zor espainol Kultur Ministeritzari; emanaldi gehiago eman behar dira, eta ez eduki sarreraren kopuru erdia saldurik takilla ireki aurretik. Aukera emango baliote, Konpainia Nazionalea errentagarria izango litzateke. (...) Publiko eta dantzarien arteko hesia apurtu behar da, komunikazioa landu, errepertorioa gizendu, emanaldiak ez mugatu». e.a.

JON ARANO

Jauzlariak gorputzarekin musika projektatu behar du, pausua besteenganatzeko dohan aparta eduki.

taren inolako programaketarik ez da egin hemen. Dantza zer den jakinarazi behar da, probatzeko aukerak eskaini. Estatuan falta dena, mota guztietako dantza eskolak: kontenporanea, folklorea, klasikoa, mimoa, inprobisazioa. Niri bost ajola, umeen eskoletara, auletara joana naiz. dantza emanaldiak ematera. Umeak hezitzea

tzioan; talentua bera, zeure gorputzarekin musika projektatzen asmatzea, pausuk besteenganatzea, berezko dohan hori edukitzea, mogimenduan horien eretan asmatzea, zeure sentimenduak proiektatzea mogimendua eta tekniken bitartez. Gizaki orok du dantza barnean, asko ez badira ohartu ere. Dantza mogimendua da. Barnean dagoena

deko, «audizionatu, baldintza espezifikoaren jabe diren ikasleak hautatu, egin nahi dena egiteko guztia daukatenak. Horrek ez du esan nahi eliteetan mogitu behar zarenik, jende xehetik ateratzen da askotan balio duena». Xabier lekuko.

Promozio gehiago eskatzen du, ongi egina eta denentzat, inork aldegin ez dezan hemendik: «mundu honetan karrera egin nahi duenari aholkua: lurralde honetan ez dezala intentatu». Izan behar ez duenaren eredutzat dauzka Espainiar Estatua eta Euskadi bereziki. Eta ez luke horrela izan behar. «Ze dantzaren elementu asko hemengoak dira jatorriz, hemendik

“ Konpainia eta sustatuko duena behar dugu. Azkenean sortu beharko dute Balleta, beste erremediorik ez da generatuko ”

«HIRUAK BAT» TALDEAK GARAZIN ESTREINATU ZUEN
BERE BOSKARREN LANA, G. IRIGOYENEN IDAZ-LANAZ

«Poluzione Pullozione», gizarteko prolemak tratatu eta irri egiteko moduko antzerkia

**«Poluzione Pullozione»
antzerki-lanaz, bost dira gaur arte
«Hiruak Bat» taldeak Guillaume
Irigoyen-en lumarekin bat eginik
taularatu dituen obrak. Oraingo hau
hilaren 10ean Garazin estreinatu zen,
eta hemendik aintzina dozena bat
ekitaldi egingo dituzte, usaia denez.**

Izenburutik beretik ikusten ahal denez, antzerki lan honen gaia kutsadura edo poluzionea da. Zehazkiago, kutsadura nuklearra, eta haren ondorioak. Tchernobyl ez da oraino hain urrun. Antzerki honek 2012. urtera eramaten bagaitu ere, gaurkotasun nabari bat antzematen da lan guztian zehar. Pertsonaia bitxiak ikusten badira ere, sentitzen da oraingoan erreazioak dituztela.

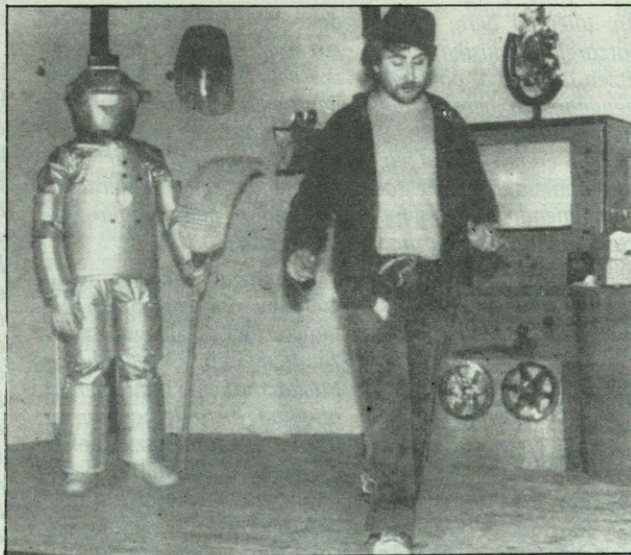
Izenburuak sortarazten duen hitz-jokoak «pullo» hitzean du oinarri. Baxe-nafarreraz «astopullo», Hegoaldeko «astokilo» edo «astopito»ren ordezkoa litzateke, eta beraz, «pullozionea» burugogorkeria edo egoskortasuna izan liteke, gutti gora behera. «Titulu hori hautatu badugu—adierazi zigun Guillaume Irigoyen idazle eta kudeatzaleak—badu bere erran nahia antzerkiari buruz, antzerkian bai poluzione solas ari-tu gira bai eta ere pullu solas. Horretarako da titulu hori eman nahi izan eta bestalde hitz-joko baten egiteko mentura ere bazen eta uste dut orain arte ere beti hola ibili garela gure «Hiruak Bat»ek jokatu dituen antzerkien titulu-ekin».

Ironia, berezko estiloa

Doi bat haizearen kontra bezala iduri luke ari dela «Hiruak-bat» taldeak. Izan da aro bat, Ipar Euskal Herrian bereziki, non antzerkiak egiten bait ziren prolema politikoak pausatze eta horien funtsa markatzeko. Eta gero, hori, jendea ase da doi bat horretaz eta orain irri egiteko eta bakarrik irri egiteko ideiarekin hasi dira antzerkiak idazten batzu eta ematen beste

batzuk. Guillaume Irigoyen taldeko lanen idazlea delarik, ea benetan haizearen kontra ari diren galdegin diogu.

«Bon, gure presentatzeko moldea horrela da eta niri iduritzen zait irri egitea bat dela, deusetaz irri egitea, eta manera guziz zerbaitetaz irri egiten da, edo norbaiten bizkarretik egiten da. Oraingo prolemak aipatuz irri eginez gero, hala nola oraingo poluzionea eta beste zenbait prolema... bon, hori beste irri mota bat da, erran nahi dut orain arte ironia erakutsi dugula antzerkien bidez eta hari beretik goazi, gure moldea da, gure estiloa. Ikusten dira zenbait antzerki talde ez jakinez xuxen ze estilo hautatu, urte batez hau eta bestez bestea, guk gurea badugu eta honokoa hori ontsa martxatu da eta hari horretarik goaz».

Zientzia fikzio irrigarria erabiliz, kutsadura bezalako gaurkotasunezko gaiak bereganatzen dituzte «Hiruak Bat»ekoek.

Bost urte, bost lan jatorrizko

Prolema orokorrak aipatzea eta gisa berez irri egitea, ikusi denez, «Hiruak Bat» taldearen konstantea da. Duela bi urte «Apetitu on» lanarekin gosetearen gaia ikutu zuten, eta iaz «Hamar manu min-duak» taularatuaz Iparraldeko herri txikien jauntxokeriak etabarrekoak erakutsi nahi izan zituzten. Gisa berean, irri egitea xedetzat harturik. Aurtengoan, kutsaduren gaiaren xantza izan da. Politika prolema orokorrak, jende guztiek sentitzen dituztenak eta irri egitea aise doaz elkarrekin bat, beraz, Heleta inguruko jendez osatutako antzerki-talde honen eskutik.

Guillaume Irigoyen idazle gaztea duela bost urte «Eskalapuñak» lanarekin Telesforo Monzon Saria irabaziz plazaratu zen, eta harez gero urteror-urtero lan berri bat kalera-tu ohi du. Egile hau sekulako produksione aroan dela pentsa liteke, batik bat Euskal Herrian dagoen antzerkigileen eskasiarekin. «Ba... uf! Hori taldeak du galdegiten, erran nahi dut nola deliberatua dugun urte oroz antzerki baten emaita, bon, eta nik ere maite dut antzerki idaztea, beraz, hortarako dira bost urtez bost antzerki atera, eta fini. Beharbada ez bazen «Hiruak-bat» izan, ez zen bost antzerkirik izanen». Zernahi gisaz, ez dirudi lankidetzaren emankor hori berehalakoan bukatzekotan dagoenik.

D. ZUAZALDE

Paperetan idatziak

XUBERERA

Ikusten dut xuberotarra zinez gibel ari dela, bainan nork du xuberotarra hiltzen? Frantsesak du hiltzen, ez batuak edo «manexak». Bixtan da bere berezitasuna baduela eta atxiki behar luke-tela, bainan xuberotarrak atxiki ez duen lekua, batuak bete behar du.

Jean-Louis Davant, («Herriz Herri», 88-IV-7).

BERTSOLARI TXAPELKETA

Hemen ez da txapelketa hotzik. Hemen kanporaketa egingo omen da. Gipuzkoarrei ez ote zaie txapelik gustatzen? Edo eta txapelik-eza ote da gustatzen ez zaiena? Dena dela, gipuzkoarrek ez dute, izenez behintzat, beste senideek egin dutena egin nahi, Txapelketa aurreko hautaketa honetan. (...) Nik ez dakit hala edo hola behar duen. Eta ez dakit zer komeni den ere. Nik dakidana zera da: izen aldaketak ez duela izan aldaketarik egiten besterik gabe.

Joxemari Aranalde, («Deia», 88-IV-16).

ORDENADOREZKO IRUDIGINTZA

Ordenagailuz buruturiko irudigintza honek orain arteko Artearen linealtasunarekin amaituko du, erabateko espezialtasunaren alde. Liburuek eta zinemak, orain arte, lerrozuzeneko narratiba klase bat garatu dute. Ordenagailuz generaturiko irudiez, aldiz, narratiba zirkularra sor genezake; zentzazioen narratiba, gertakariena baino. Zinema eta telebistaren irudiak ametsak irudiekin parekagarriak diren bezalaxe, ordenagailuz buruturiko irudiek zerikusi handia izan lezake buruko irudiekin, irudi mentalekin.

J.C. Egillor, («Hemen», 88-IV-15).

BATEGINIK

PNVk ezin du gaur egun «Bateginik» bezalako kanpainarik bultzatu. Ezinezkoa suertatzen zaiolako Euskal Herri osoa ukitzen duen ahalegin honetan parte hartzea. (...) PNVren morrontza politikoak «Bateginik» kanpainarekiko duen jarrera total baldintzatzen du. Ezin du Gasteiz eta Madrilén PSOEek esandako guztiari amore eman, eta gero Instituzioen beraien lurraldekotasuna zalantzan jartzen duen kanpaina bultzatu.

Jon Aldoni, («Punto y Hora de E.H.», 1988-IV-21).

ZINEMA

Badakigu zineak orain artean zeri heldu dion gehienbat: historiari —«Segoviako ihesa», «Albaniako konkista»—. Zineak gogoko justifikazio baten beharrik balu bezala. Orain azkenaldi honetan jendea konturatu da prozesu sozialean aurrera egingo badu kultura librea behar-beharrezkoa dela. Kultura ondare unibertsala dela.

Patxi Barco, («El Diario Vasco», 88-IV-13).

Karmelo Landak puntua jarrita

Karmelo Garitaonaindiari

— Gaur egun ere, euskal komunikabideei begiratuz, prentsa idatzia-
ren alorrean gertatzen da hutsu-
nerik nabarmenena. Laburtuko zeni-
tuzke euskal prentsak orain arte
emandako pausu eta saioak?

A gerpen berantiarra izan du euskal prentsak, eta bigarren mailako garrantzia euskal eritzi publikoaren moldaketan, eduki informatiboa ez ezik kulturala izan bait du nagusi, azken hamarkadan ezaugarri hau nabarmenki aldatuz badoa ere.

Euskararen agerpen garrantzitsuzko lehen argitalpena Ipar Euskadin gertatu zen 1846an «Le Reveil Basque» izenez. Hurrengo urtean, eta berriz ere Iparraldean, agertu zen «Escualduna», euskara hutsez eta eduki kontserbadore nabarmenaz. Iragan mendearen azken hamarkadan sortu zen «Ibaizabal», eta «Euskaltzale», Resurrección María de Azkuek zuzendutako astekaria, oraintsu «Sendoa»k berrargitaratu dituenak, hain zuzen ere. «Euskal Herria» ere argitaratu zen garai hartan.

Restaurazioaren garai monarkikoan, eta Donostian, «Argia» sortu zen (1912. urtean), Gerra Zibilerarte iraun zuena, eta Iruñean berriz, «Zeruko ARGIA» (1919).

Bigarren Errepublikaren garaian ugaltu ziren euskal argitalpenak, eta hauen artean aipagarrienak «Euzko Deya» eta «Eki» ditugu. Beste zenbaitzu, euskara hutsezkoak izan ez arren, nagusiki euskaraz idatziak ere baziren: «Kaiku», «Mendigoizale», «Bizkaitarra», «Napartarra» eta «Amayur». Nolanahi ere, garai beretsuan Katalunyan hamar egunkaririk gora argitaratzen ziren, eta horien artean «La veu de Catalunya» eta «La Publicitate».

Gerra Zibilean agertu zen, Bilbon, euskarazko lehen egunkaria, eta orain arte behintzat, bakarra, «Eguna». 1937ko urtarillaren lehenetik urte bereko ekainaren 17ra arte iraun zuen, «Euzkadi» argitara ematen zuen empresa nazionalistaren eskutik; horrez gain, nekazaritza saileko «Ereintza» aldizkaria ere bai.

Frankismoaren garaian, larritasun eta hestualdien artean, baina hala ere agertu ziren hainbat aldizkari, besteak beste, «Herria» (1944), «Anaitasuna» (1953), «Zeruko ARGIA» (1954), «Jakin» (1956), «Karmel» (1956), «Egan» (1954) eta Euskaltzaindiaren «Euskera» (1956, bigarren garaia). Ondorengo transizio politikoan, berriz, ARGIAk eta «Anaitasuna»k tankera berria hartu zuten, *news magazine* deituen erakoa, azken aipatua 1982an desagertu zelarik.

Gaur egun, ARGIA da salmenta eta merkatu zabalenak lortu dituen informazio orokorreko euskal astekaria, baina badira beste hiru arlo honetakoak: «Ekaizta», «Herriz-herri» eta «Herria». Horiez gain, informazio orokorreko prentsak sortu berri ditu beste lau astekari: «Eguna» («Deia»), «Hemen» («Egin»), «Zabalik» («El Diario Vasco») eta «Navarra Hoy»-rena. «El Correo»-ren «Eskolarra» gehigarriak ere euskarazko artikulua ugari darama.

Aldizkari hauei gehitu beharko genizkieke beste hainbat arlo ezberdinetakoak: pedagogikoak («Aizu», «Kili-Kili», «Habe-Zutabe», «Senez», AEK), kulturalak («Jakin», «Larrun», «Ateka», «Egan», «Euskera», «Karmel», «Otoitzlari», Unescoren «Albistaria»), literarioak («Susa», «Idatz eta Mintz», «Kandela», «Korrok», «Pamiela», «Literatur Gazeta», «Maiatz», «Txistu eta Tamboliñ...»), herri mailakoak («Aske», «Kontxo», «Nondik», «Plazara», «Sustrai», «Plazola», «Ttipi-Ttapa») eta komikiak («Habekomik», «Ipurbeltz»).

Alan Paton nobelagile hegoafrikarra hil da

Joan den asteen hil da Durban-en Alan Paton nobelagile hegoafrikarra. 85 urte zituen eta Hegoafrikako mende honetako historia guztia korritu du kasik. 1948. urtean egin zen ezaguna munduan barrena «Nigarra herri maitean» nobelarekin. Apartheid-aren aurkako obra bat da, bere bizi osoa bezala, nahiz eta sekula ez duen nahi izan enfrentamendu gogorrik afrikaner estatuarekin.

Nobelagile ezagun, eta politiko liberal ezagun, izan den Alan Paton 85 urtetan hil zen Apirilaren 12an Durban-en. Minbiziak eraman du ile zurituko agurea. Txikitako oroipen zuena, Hegoafrikako Union delakoaren sorrera, 1910ekoa, bere bizia baino gehiago izan da.

Afrikaner nazionalistak boterea iritsi ziren urte berean, eta beren apartheid programa ezagutzera eman zuten urte berean, hau da, 1948. urtean, egin zen ezaguna Alan Paton «Nigarra herri maitean» bere nobelaren bidez. Nobela honen 13 milioi zenbaki argitaratu dira dozena bat hizkuntzatan.

Delinkuente beltzen eskola batetako zuzendari, Hegoafrikako eta segregazioaren fresko bat idatziko zuen Paton-ek: belaunaldi bat ikutuko duen rekonkiliatioaren himnoa. Johannesburg hiri zurian lanean duen semearen bila doan herritar zulu baten historia kontatzena bertan. Beltz bat hilko duen herritar zuluaren historia.

Nobela honen ondotik trilogia autobiografiko bat zeukan asmotan. Lehen liburua agertuta, bigarrena, «*Towards the mountain*» oraintsu agertzekoa zen. Alan Paton-ek, lekuko papera hartuaz, berak parte hartutako historiaren puskak ekarri ditu orrialdeotara.

1960. urteaz geroztik Hegoafrikako Alderdi Liberala zuzendu zuen bere lehendakari postutik. Apartheid-aren aurka definitzen zen eta arraza anitzduna hein berean. 1968. urtean Pretoriak alderdi arraza anitzdunak debekatzearabaki zuen Alderdi Liberalak deuseztearabaki zuen Beltzik gabe jarraitzea izan arren. Urte guzti horietan pasaportetik gabe mantendu zuten agintariek Alan Paton.

Pietermaritzburg-en jaiotako anglofono honen apartheid-aren eta nazionalismoaren aurkako gorrotoa irmoa

Alan Paton (1976. urtean) bere jaiotxean.

izan bazen ere, british samarra izan zen bere bizi guztian eta izan zuen afrikaner-ekiko maitasunik ere garaien batean. 1930ko hamarkadan boers pioneroen moduan utzi zuen berak ere halako bizar luzea. 1938. urtean moztuko zuen afrikaner-en batzar baten ondoren «Honela bukatu da nazionalismoa: erikiko izan dudana nire maitasun historia. Nik ikusi dudana moduan, autozentrista, intolerantea, eta eskusiboa da».

Hil bitartean ez du onartuko botere afrikaner-aren aurkako enfrentamendu frontalik. Hegoafrikako borrokalaria erradikalentzat «moralista insignifikante» bat da. Zigor ekonomikoaren aurka agertu zen eta Margaret Thatcher-ek ere erabili zuen Patonen hitza bere fa-boretan.

Bere ustez Afrikaner-ek beraiek erai-ki dute preso dirauteneko gartzela mentala. Paton hil da eta gartzela ez da oraino ireki.

J.M. HERITZ

«Salome», Strauss-en opera Engel-en arauera

Galles-eko kai-herria dugun Swansea-n estreinatu da Richard Strauss-en «Salome» opera, André Engel izan duelarik zuzendari. Cardiff-eko Welsh National Opera izan da, Herodes bere aitaren aurrean «zazpi oihal»en dantza

egin ondoren berak maite zuen Jondone Bataiatzailearen burua eskatu zuenaren historia. Kritikak begi onez ikusi du Oscar Wilde-ren obran oinarritutako Richard Strauss-en operaren adaptazio berri hau.

Turkiar Zentsura Istanbul-eko Zinemaldian

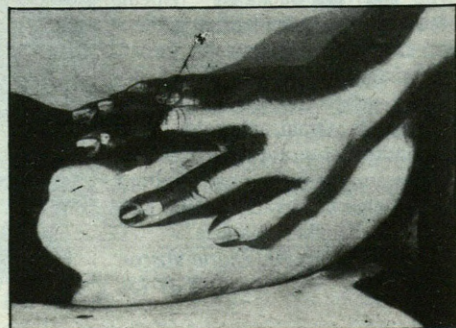
Lau film izan dira erabat debekatuak Apirilaren 17a bitartean ospatu den Istanbul-eko Zinemaldian. Zentsura turkiarrak, herriaren balore erlijiozko eta moralen aurkako film guztiak zentsuratzea erabaki zuen. 118 film pasa dira, horietarik 98 atzerritarrak. Bost film egon dira zentsoreen ikusmiran. Azkenean lau debekatu dituzte 100.000 ikusle izan dituen zinemaldi honetan.

Heroeak pinturan, Zurich-eko erakusketan

«*Triumph und Tod des Helden*» (Heroeen Garapena eta Heriotza) izenpean zabaldu da Zurich hirian, XVII eta XIX. mendeetan barrena European Historiari eskainitako pinturen erakusketa. Rubens, Solimena, Giani, Manet... asko eta asko izan ziren, era oso ezberdinetan, Historiako une eta pertsonaia garrantzitsuak hautatu zituztenak beren obretarako. Zurich-etik Lion-era pasako da erakusketa maiatzean.

«Larreko neskatzak» Edna O'Brien-en nobela

Oraintsu itzuli da ingelesetik frantsesera Edna O'Brien nobelagile irlandarraren «Larreko neskatzak» nobela. Idazle hau Britainia Handian bizi arren idazlea Irlandan kokatzen da nobela eta sexo eta maitasuneko isotorioa kontatzen du. Sexoa eta Irlandako katolikotasuna dela eta Edna-ren lehen obrak debekaturik izan dira Irlandan.

Askatuak gailendu Joventut-i Joxean Gasca V. omenaldian

Donostiako saskibaloiko Askatuak taldeak asteburu beltza izan baldin bazuen ere, antza astea ongi hasteko promesa egin zuela, beste ezer baino gehiago, Joxean Gasca zenaren V. omenaldi matxa jokatu beharragatik. Joventut, maila goreneko ekiporik onentsuena heldu zen arren Anoetara, apenas inork esperotako garaipena erdietsi zuen Askatuak-ek, denbora guztian aurretik.

TOSHIBA ekipoko kanariarrekin borroka berezian dabilen Donostiako Askatuak saskibaloitza taldea —aurrena irabazi gero galdu, eta orain desentzatez— uste baino prestuago portatu zen Anoetako parketaren gainean iragan den astelehenean jokatu zuen Joventut Badalonakoaren kontrako matxean, Joxean Gasca, Askatuak-en bultzagile historikoa-ren bostgarren omenaldian.

Lehendabiziko denborako errentak...

Hasiera batetan hainbat komunikabideetako kazetariak zera idatzi eta aipatu zuten, Askatuak-ek ez zuela Jeelani eta Berwald amerikarren partaidetzarekin kontatu ahal izango Villacampa, Montero, Jofresa, Johnson edota Meriweather bezalako jokalariek dauzkan ekiparen aurrean (Margall ezin etor zitekeen). Ez zen halakorik gertatu benetan, eta jokatzeari aparte, Askatuak-eko 107 puntueterik 52 bien artean lortu zituzten, Joventut 5 puntu atzean uzten zutela (102 puntu).

Euskal Telebistako kamerak Anoetan zirela, ikuslegoa osatu zuten mila eta bostehun lagunei azken aldian ikusitako partidurik onentsuena (edo ikusgarriena, hobe) zuzenean harmailetatik gozatzeak aukera suertatu zitzaizkien. Askatuak-ek, bizkor transizioan eta serio defentsan, erregala mordoska jaso zuen lehen zatian, hamabost puntuko aldea ateraz (60-45) kataluniar patxarosoiei.

...primeran baliatu bigarrenengoan

Aurrea hartua zeukaten donostiarrek hasiera batetik, eta, itxuraz, ez berehala uzteko asmotan. Joventut-ek erreagazioz erasotu zuen Askatuak, kikildu gabe bere horretan jarraitzen zuena. Hurreratzeko arrisku-

tsua erdietsiko zuten kataluniarrek hiru puntu behetik (90-93), baina aguanta marrea, eta indarreki neurri juxtuari eutsiz, estraineko zatiko errentei etekin itxurosoa ateratu zuten donostiarrek: Joventut bati —Europako txapelketetan tituladun— 5 puntutako aldeaz irabaztea! Orain berriro Kanarietara.

G.A.

Entrenatzaileen psikosis hedatua

KIROL alorreko zuzendari, kazetari, zaletu eta bestek esaten ei dutenez, entrenatzaileak dira ekipoetako plater pitzatu eta puskatu guztien erredun nagusiak. Eta kitto!... ipurdian ostikada latza, eta atzeko atletik bidaltzen dituzte, mister-en auskalo nolako esplikazio-oro-konpontzaileak entzuten denborarik alferrik galdu gabe, batere. Egoera gorriaren aurrean, kirolariak berek ez omen dute badaezpada piperririk ere egiten, komerian aktore-paperririk jokatu ez balute bezala. Eta ondorio singlez, alde bateko nahiz besteko entrenatzaileak nahi ahala deportatu ohi dira alde batetik bestera, pardela bizkar gainean hartu eta ailegatutako abioi berean jarrita. Panorama ikusita ordea, gaitzak gogor bezain bizkor jo bide du, dagoneko psikosiaren kontua oso hedatzen hasia dela. Ekipoko kontuek arazo bihurtzeko tankera hartzen duten bezain laster, 'defentsa tinkoa erasorik zorrotzena', jokalarien guttiespenetan iharduteko ohitura berenganatu dute, sistemaz —sistematikoak eta errepikakorak ohi diren bezala deklarazio sportiboak oro—.

TOSHACK jaunaren erretolika —'Kopa-ondoko ajea' izenez ezagun egin zenak— dezenteko zauria urratu zuen Errealeko espektro zabalean (zuzendari, kazetari, zaletu eta beste), honez gero merkromina pote batzuz zertxobait lehortzea lortu izan arren. Baina eragin, eragin zuen bihotzerre frango... eta horretarako ez dago aski bikarbonato.

VILLARREAL 'Jauntxo' ere, kasualitatea ala kutsadura?, gaisotasun berberak harripatu du, sintomak azaleratzen direnean behintzat derrepente antzematen dira-eta: «Badirudi badirela gure artean beterranoak diren eta ez direnak, ezen ez bait daude hobetzeko lanaren faboretan. Eta dena daukate beren alde: tratu paregabea eskeintzen duen zuzendaritza, ez daukate konpetentziarik beren toki espezifikotik, eta gainera, ia zeharo tolerantia eta errespetuosoa den kazetagitza...»

GORKA ARRESE

Garraisiak

Doinua: «Ia guriak egin du».

I

Itxuraz hala dirudi
gezurra egi irudi
gogor dirade mugi
sasiko jakinduri,
baztarrak endreda beste
ezin moztu gure hezte.

II

Fameli batuak hautsi
bakea tiroz igurtzi
iskanbila ez gutxi
halere gogor eutsi,
haur deihadarraren hotsa
geroko fruitu jaiotza.

III

Ama gaixoen bularrak
gauerdiko hots zatarrak
betikoen marmarrak
etsaien hatzaparrak,
zergatik izan astuna
egi finaren fortuna.

IV

Ipar eta Hegoalde
hautsi ezinezko molde
gu omen errebelde
dena behar debalde,
bakea eskatu eta
trukez herriko krisketa.

V

Gogozko dute nolabait
hartzekoa balitz nornahik
indarkeri balitzaik
soluziorik zerbait,
oker habila sestraka
benetako mandokrata.

VI

Izanik al dugu erru
hautsiaz gure esparru
zigor eta desterru
kate eta amorru,
finenak nahi dituztela
erruki gabe konjela.

VII

Exilio herri zena
orain zaigu okerrena
gau ilunaren lema
ene, gure barrena,
kontura hadi betiko
ez haugula ez begiko.

VIII

Zaila izango duk Frantzi
egin dukana ahanzi
mozorro beltzez jantzi
haizena irakatsi,
kontura gaituk gu ere
zein den hire gizalege.

IX

Herriak askatasuna
oinazezko erantzuna
entzun guk dioguna
har ezazue luma,
euskaldunak beti gora
altsatuko du aizkora.

JOSU BAEZ MUJICA

Txistek

AITARI GEZURRA

Lau neskato jolasean ari dira. Kale kantoitik, baten aita azaltzen da:

— Izaskun... zure aitari gezurra esaten badiozu kanika oparituko dizut. Izaskun aitarengana hurbiltzen da:

— Aitaaaaaa! Aitaaaaa!

UROLAKO TRENA

Urolako trenaren arazoa dela eta, bildu omen dira alkate guztiak eta Urolari ibilbide berria egin beharra azpimarratu omen dute, orain arteko trajektoa ez baita, nonbait egokiena.

Enkargatzen dute projektua eta berau jasotzerakoan berehalaxe konturatu da alkateetako bat:

— Aizue, bainan konturatu al zarete nondik pasatzen den ibilbide berria? Joxemariren baserritik!

— Etzak esan! Etzak esan! —beste guztiak—.

— Ni ez noa ba horrengana.

— Ezta ni ere! —beste batek—.

— Ezta ni ere! —beste guztiak—.

— Aizue, ba joan beharra dago eta besterik ez bada komisio bezala joan beharko dugu denak elkarrekin.

Iritsi dira Joxemariren baserrira:

— Egunon jaunak! Zer dela eta horrelako bisita inportantea paraje hone-tara?

— Begira Joxemari, entzungo zenuen gure trenarekin zenbat istilu dabilkigun... ba orain bidea aldatu egin behar diogu trenari eta bide berria zure baserriaren erdi-erdtik pasatzen da.

— Baserriaren erdi-erdtik? Erotu al zarete edo? Ezin al liteke han ezkerretik pasa? Pinudi haren ondotik?

— Ez Joxemari, ez. Baserriaren erdi-erdtik behar du.

— Jode! Hau ere niri egokitu behar! Aizue eta zenbat aldiz pasako da tren a egunero?

— Ordutik ordura gutxi gora behera... Batzutan goraldera eta bestetan behekaldera.

— Falta zena! Oraintxe jarri didazue niri lantegi ederra: atea ireki, atea itxi, atea ireki, atea itxi...

BIDAI MERKEA

Emakume batek taxistari:

— Zenbat kobratzen duzu geltokira joateagatik?

— 300 pezeta.

— Eta maletengatik?

— Ezer ez!

— Orduan eraman itzazu maletak; ni oinez joango naiz eta.

a ze flasha!

Eskultura.— Buztinezko ala marmolezko, egindako obrak omen du balorea. "Artea" k. Artistak bere buruan zuena eskuen bitartez piskana piskana moldatzeak. Aritzea eta iragatea figuraturik, geometria eta abstraktueta. Honelakoak izan dira artistaren presupostuak. Horrezaz gain, obraren "arte", "magia", "lilura" edo "esanezina" goratuko dira ezer ere esan gabe bere obrak, eta etengabe ihardunez bere buruaz, bere haurtzaroz, bere arazoez. Zenbat eta gehiago hitzegun obra horren "liluraz", "ederraz", orduan eta prezio handiagoa hartuko du obrak. Orduan eta gehiago ordainduko du nahi duenak. Behar duenak ordea, larrutik ordaintzen jarraitu beharko du!

MARTIN ARANA

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.— Arraununtzi ttikia. Euskal. 2.— Lurralde. Untzia mugitzeko erabiltzen den zurezko haga luze. 3.— Kontsonante bikoitza. Bizkaieraz, itsusia. Rutenioaren sinbolo kimikoa. 4.— Bizkaieraz, du. Ez eta. Jatorri atzizkia. 5.— "Garbizale" en paper. Kontrabandista. 6.— Nitrogenoaren sinbolo kimikoa. Azkar. Momentua. 7.— Gipuzkoako ibaia. Kualitate konparaketaren lehen terminoa. Sufrearen sinbolo kimikoa. 8.— Egintza. Egongela. 9.— Suari darriona. Goilare handi. Atzizkia. 10.— Ez eme. Harila. Musika nota. 11.— Entzutezko komunikabide. Gibelaldea. 12.— Bizkaieraz, larru. Iparraldean, orduak.

GOITIK BEHERA: 1.— Modu berean. Urteko hilabete. 2.— Arrain, hitz konposatueta. Ez zuzena. 3.— Infusio. Oparoa. Kontsonante bikoitza. 4.— Kumeak egiten dituen animalia. Ogi. Errepikatuz, purrustada. 5.— Luzero handiko. Bizkaieraz, mami. 6.— Bokala. Behe. Puska. 7.— Guraso. Modu hartan. Zero. 8.— Iratzarria. Astro mota. 9.— Oinarrizko edaria. Alkohol edari. Sarbidea. 10.— Atzizki femeninoa. Trenbideetako ibilgailuak. Zinkaren sinbolo kimikoa. 11.— Kemena, adorea. Lilia. 12.— Irabazia. Arrantza tresnak.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1							●					
2						●						
3			●						●			
4				●					●			
5					●							
6		●					●					●
7	●					●					●	
8								●				
9				●					●			
10			●							●		
11							●					
12						●						

(soluzioak 11. orrialdean)

osasunaren arduraz

Ordenadoreak garuneko lesioen tratamendua

DOZENATIK gora dira garuneko lesioak eduki eta beren errehabilitaziorako programan jolas eta buruhauskari konputarizatuak erabiltzen dituzten pertsonak Erresuma Batuan. Pazienteek ez daukate ospitalera joan beharrik tratamendua hartzeko, programa hori beren etxeetan jarrai bait dezakete Bristol-eko Frenchay Ospitalean hasitako esperientzia baten barnean.

Bertako irrat-emisorako kazetari baten semea, karreterako istripu batean zauritu ondoren, bere tratamendurako jolas eta buruhauskari batzuk prestatu zituzten. Cummings neurokirurgilariak esan bezala, buruan hartutako kolpeei zor zaizkien garun-lesioek kontzentrazio eta oroimeneko zailtasunak dakartzate, garuneko estimulazioa eta birtrebakuntza eskatzen dutenak. Astero ospitalera etorri beharra lan nekoso eta garestia da. Horrexegatik pentsatu zen programa hauek etxean erabiltzea, telefono-hariaren bidez ordenadore zentralari lotu ondoren.

Iaz 4.500 pertsona tratatu ziren buruko zauriekin, eta horietatik 400 kasu ziren, garuneko lesioak zituztenak. Horietako asko pertsona gazteak zirenez, 14tik 18ra bitartekoak, oso egokia bezala eritzi da ordenadoreak erabiliz saiatu den tratamendu berria.

XABIER AGIRRE

“Escribir novelas”

HASERRE dabiltza Eusko Legebiltzarrean egunotan, ez omen da bertako jarduna serio hartzen, eta esana ere dute bada-goela parlamentaririk nobelak egiteagatik ezagunagoa parlamentuko lanagatik baino. Oraingoz, eta argitaragabeko idazleren bat izan ezik, Mario Onaindia hartu bide dute ahotan, aipatzeke. Idazlea naizen erdiak min hartu du eraso honekin, eta politiko profesionala ez naizen beste erdiak min hartu du Euskadiko Ezkerrak bere partaide Onaindiari eginiko defentsarekin.

BADIRUDI egungo parlamentuak ez daudela behinolakoak bezain barkaberak idazleekin, edo Gasteizkoa behintzat ez hor barrerakoak bezain pairakor, eta tartean idazleak edukitzeari ez diotela irizten ohorezko ezaugarri eta kulturazko apaingailu, ez dutela idazleen beharrik gizartearen aurrean parlamentaritza duintzeko eta prestijiatzeko, besteak behar izan duten bezala

(Alfonso R. Castelao, Rómulo Gallegos, André Malraux, Manuel Azaña, Mijail Sholojov, Nicolás Guillén...). Ondorioz, idaztea ez daukate lantzat parlamentari jaunek, edo euskaraz idaztea ez behintzat. Eta arrazoia dute, euskaraz idaztea ez baita idaztea, baizik eta euskaraz idaztea, eta honela pentsatuko zuen bere kolporako parlamentari sutsuak: «...es más conocido por escribir novelas en vascuence!». Baina ez da ausartu esaten. Zer edo zertan aurreratu dugu, ezertan irabazi ez badugu ere. Lehen herri inkulto bat ginen euskaldungoa, orain ez gara herri, orain talde bat gara. Presio-taldea ordea.

NOBELAGINTZARI ez dugu esanen ogibide, baina lanbide ez iriztea nobela horiek euskaraz idatzi direlako ulertzen da bakarrik. Farregarrikeria eta denbora alferrikaltzea poesian jardutea izan da orain artean, baina hizkuntza euskara bezalako zerbait denean, berdin dio poxpoliñei olerkiak egitea edo berrehun foliotako nobelak egitea. Hizkuntza honek dena egiten du farregarri eta alferrikako.

Baina Mario Onaindiari bere alderdi Euskadiko Ezkerrak egin dion defentsa ere beldurgarria da: alegia, badaudela Legebiltzarre horretan Mario Onaindiak baino gutxiago jarduten dutenak, eta ez EEkoak hain zuzen, eta hitzik atera ez duten lau bat ere ba omen daude.

Nik uste nuen Euskadiko Ezkerran harro zeudela aldizkarietan eta «Secretario Gral. de EE»ren ondoan «y novelista» irakurten zutenean, harro zeudela Onaindia bezalako idazle bat lankide eta etxeko izateaz. Ez dirudi. Hitzik ere ez Mario Onaindiaren nobelez. Erdiesan bat ere ez idazletzaren garrantziaz.

EZ dakit Biltzar Ttipiak, bere baitan, parlamentari sutsu harrek bezala pentsatzen duen, edo Mario Onaindiak arrazoiak eman dituen halako defentsa legalista bat besterik ez sortzeko, baina itxura du aro gaitza datorrela idazleentzat Euskadiko Ezkerran. Ez dute nobelistarik nahi legebiltzarrean.

Pentsatzekoa da Euskadiko Ezkerrako partaide ez gutxik badakiela biharko egunean, Euskal Herriak idazle bezala, nobelagile bezala, ezagutuko duela 77tik ondoko Mario Onaindia. Eta hori amorragarria izanen da EEko bat baino gehiagorentzat. Baina garbi dago erruduna Euskal Herria dela, eta ez Mario Onaindia. Baina ez diote barkatzen, sobra ere.

Ez dut ulertzen. Telefonoka jardun dut EEko idazle adiskide izandakoei gaztigatu nahiean. Ez dute erantzuten. Beldurgarria. Aro gaitza.

KOLDO IZAGIRRE

Margarita Berroeta.

Ala 32/521.946-4 epe finkorako ezarpena?

Inor ez da kontu korrente baten zenbakia. Aurrezki - libretarena ere ez. Ezta, eperako ezarpen edo kreditu batena.

Zenbakiak, zenbaki hutsak dira. Pertsonak ordea, pertsonak. Horregatik, zerbitzatzeko unean, zenbaki batek ez du ezer esaten. Eta horregatik ere, gure eguneroko lan nean, lan hori ondo egiteko asmoa baino gehiago jartzen dugu: pertsonalki zerbitzatzeko gogoia. Bezero bakoitzaren neurrian.

Bezero bat inoiz zenbaki bat bihur ez dadin.
Margarita Berroeta, Margarita Berroeta izan dadin beti.

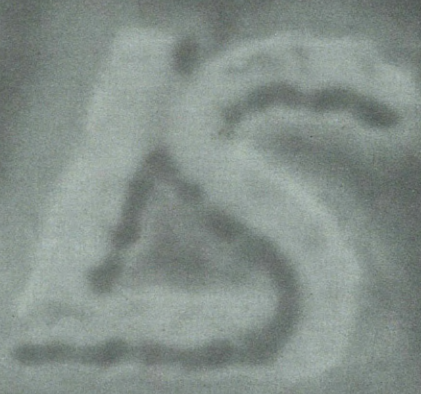
Eta ez 32/521946-4 epe finkorako ezarpena.

// **Izenak zenbakiak
baino garrantzi
handiagoa du.** //

AURREZKI-KUTXA
MUNIZIPALA

CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL

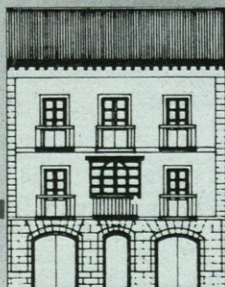

SASI GUZTIEN GAINETIK ETA LAINO GUZTIEN AZPITIK

Sorginak baigina. Sorginkieriatzat jo bait dezake norbaitek egunetik egunera izaten izaten ari garen hazkundera.

Baina, ez da sorginkieriarik. Lagun Aro Aseguru kon-

painiaren eta beronen lankideen ahalegin zintzoa baizik. Ez sasiei, ezta lainoei ere, ez diegu bildurrik. Sorginak baigina, sasi guztien gainetik eta laino guztien azpitik ikus gaitzaten.

SEGUROS **LAGUN ARO** ASEGURUAK